

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmaya ait problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın amacı ve önemi, sayıtlılar, sınırlılıklar, tanımlar ve araştırma konusu ile ilgili yayın ve araştırmalar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

İnsanı istendik davranışlarla donatmak, yani eğitmek, çağlar boyunca en önemli sorun olmuştur. Günümüzde bu sorun, gittikçe karmaşık duruma gelmekte ve etkisini daha da yoğun bir biçimde duyurmaktadır. Böyle olmakla birlikte eğitimin önemi, özellikle ülkemizde yeterince anlaşılamamıştır. Oysa insanın davranışlarını tutarlı yani geçerli ve güvenilir bir yönde değiştirmedikçe, özlenen bir yaşam biçimine insanlığın ulaşması söz konusu olmayabilir. İnsan, en somut ve yalın ilişkilerden, en soyut ve karmaşık ilişkilere dek her türlü süreçle iç içe olabilir. Devleti yönetecek, fabrikaları planlayacak, kuracak, işletecek, ürünleri dağıtacak, tüketecek, doğayı işleyecek, ondan ürün alacak, yuva kuracak, okul, yol, baraj yapacak, ya da tüm bunları ortadan kaldıracak, nesne ve olgular ile ilgili sorun yaratacak, yaratılan ve yarattığı sorunları çözecek olan insandır. Böyle olunca insanı tutarlı davranışlarla, yani problem çözücü bilgi ve becerilerle donatmak zorundayız. Buda eğitimle olabilir (Sönmez 2001: Önsöz).

Eğitimin en genel amacının bireyi topluma yararlı hale getirmek olduğu belirtilmiştir. Bu amacı gerçekleştirmek için çalışacak kişilerin her şeyden önce kendi toplumsal yapılarını tanımaları ve eğitim durumları hakkında bilgi sahibi olmaları gerekmektedir (Küçükahmet, 2000: s.25).

Eğitim ve öğretim işi programlı olarak yapılması gereken önemli bir iştir. Çünkü toplumların ideal olarak benimsedikleri eğitim hedeflerine ulaşabilmeleri, bu alandaki çalışmaları belli programlara uygun olarak sürdürmelerine bağlıdır (Büyükkaragöz, 1997: s.1).

Gençleri, uluslar arası iş gücü piyasasında aranan niteliklere sahip bireyler olarak yetiştirebilmek için uygulanacak yaklaşımlar, bu güne kadar uygulananlardan farklılık göstermektedir. Bu oluşum eğitim programlarının tasarımında ve öğretim planlanmasında da kendini göstermektedir (Doğan, 1997: s.1).

Çağdaş eğitim, bireylerin bedensel (fiziki), devinişsel, duyuşsal (hissi) ve bilişsel (zihni) yapılarıyla dengeli bir bütün olarak en uygun ve ileri düzeyde yetiştirilmelerini amaçlar. Çağdaş eğitimde en önemli öğelerden biri, şüphesiz programdır (Büyükkaragöz, 1997: s.78).

Bu gün ulusların kalkınma felsefesi, plan ve programa dayanmaktadır. Durum böyle olunca, eğitim ve öğretimin de en iyi ve bilimsel biçimde yürütülebilmesi için planlanması ve bir programa bağlanması gereklidir (Kemertaş, 1999: s.20).

Toplumu oluşturan fertlerin, toplum ve bireyin ihtiyaçları gözetilerek mümkün olan en kısa sürede eğitilmesi gerekir. Bireyin edineceği bilgi ve beceriler toplumun ilerlemesini sağlayacaktır. Toplumların ilerlemesi için öncelikle bireylerin ihtiyaç duyulan alanlarda uygun eğitim programları ile eğitilmesi bir gerekliliktir.

“Programlar “ne”, “niçin”, “ne zaman”, “kim” ve “ne ile” sorularının meydana getirdikleri temeller üzerine otururlar” (Büyükkaragöz, 1997: s.7).

Başarılı programlar iyi hazırlık ve planlama gerektirir. Eğitimciler programı yaparken iki temel hata yaparlar: Ya her şeyi olduğu gibi bırakırlar, ya da ihtiyaçlarının çok üzerinde mükemmel bir program yaparlar. Ders programı yapanlar, öğrenciye, okula ve topluma uygun kültürel öğeleri programa eklemelidir (Ergün, 2006).

Genel olarak, 20. yüzyıla kadar “konular listesi” anlamında kullanılan eğitim programı kavramının tanımı üzerinde çeşitli yorumlar yapılmış ve bu yorumlar arasında ortak olanlardan en çarpıcı olanlar şöyle sıralanmıştır (Oliva, 1988: s.6):

- Konular listesidir.
- Ders içerikleridir.
- Çalışmaların programlanmasıdır.
- Öğretim materyalleri listesidir.
- Derslerin sıralanmasıdır. Hedef davranışlar grubudur.
- Okul içerisinde ve dışında öğretilen her şeydir.
- Okul personeli tarafından düzenlenen her şeydir (Demirel, 2003: s.2).

Doğan (1997: Eğitimde Program ve Öğretim Tasarımı) İyi hazırlanmış bir eğitim programının aşağıdaki sorulara cevap vermesi gerektiğini belirtmiştir.

- Toplumun ve bireyin ihtiyacı nedir ve nasıl belirlenmelidir? Programın genel amacı hangi verilere dayalı olarak ve nasıl ifade edilmelidir?
- İçerik nasıl değiştirilmelidir? Amaçlara ulaşmak için ne tür eğitim yaşantıları temin edilmelidir?
- Eğitim yaşantıları nasıl düzenlenmelidir?
- İçerik öğrencilere nasıl iletilmelidir?
- Amaçlara ulaşıp ulaşılmadığı nasıl kontrol edilmelidir? Neyi ve nasıl değerlendireceğimizi nasıl belirlemeliyiz (Doğan, 1997: s.4)?

Öğretim programları koşullara ve zamana göre değişir. Çünkü hayat durmadan değişmektedir. Bu değişim ve gelişimleri sistemli bir biçimde çocuklara ve gençlere aktarmak, uyumlarını sağlamak, becerikli bir vatandaş olarak yetiştirmek, var olan uygarlığa biraz daha katkıda bulunmak, ancak programların değişimi ile mümkündür (Kemertaş,1999: s.20).

Büyükkaragöz (Program geliştirme “kaynak metinler”) iyi bir eğitim programının özelliklerini: 1-Görevsel (işlevsel) olmalıdır. 2-Esnak (Elastiki) olmalıdır. Eğitim programlarının faydalarını ise: 1-Eğitim faaliyetlerine yön verir. 2-Aynı eğitim basamağındaki okullarda eğitimin aynı amaçlar çerçevesinde hemen hemen aynı yönde

gerçekleşmesini sağlar. 3-Eğitimde verimi artırır. 4-Öğretmenlik mesleğine başlayan öğretmenlere rehberlik eder. Şeklinde ifade etmiştir (Büyükkaragöz, 1997: s.3-5).

Bloom ve arkadaşları öğretim ve değerlendirmenin istendik davranışların oluşmasında eğitim sürecinin ayrılmaz iki öge olduğunu belirtmektedir. Değerlendirme olmadan öğretim durumu hakkında karar vermenin olanaksız olduğunu ortaya koymakta ve değerlendirmenin iş görüşünü, hedeflerle belirlenen değişmelerin olup olmadığını, olmuşsa gerçekleştirme derecesini belirleyen kanıtların toplanıp yargılanması olarak belirlemektedir (Demirel, 2003: s.183).

“Program değerlendirme, planlı ve sistematik bir şekilde sürekli bir etkinlik olmalıdır.” (Fer, 2000: s.33)

Programı değerlendirme; öğretim sürecini ve öğretim kaynaklarını gözden geçirmek, karşılaşılan sorunları analiz etmek, öğrencilerin kazandıkları yeterlilikler ile programın amaçlarını ve iş hayatında bu görevde çalışan bireylerin niteliklerini (performansı) karşılaştırarak programı geliştirmek için yapılır (Doğan, 1997: s.29).

Bir öğretim programı, ancak neden sonuç ilişkilerinin ve belirleyici ilişkilerin gerçeğe uygun ve güçlü olması halinde sağlam, yani işler ve işe yarar bir öğretimin programı olabilir (Erginer, 2001: s.373).

Eğitim programının temel amacı programın etkililiği hakkında yargıya varmak, programdaki eksikliklerin tesbit edilerek düzeltilmesi yoluna gitmektir (Güngör, Yılmaz, 2002: s1).

Uygulamaya konulan programların etkililiği araştırılmalı elde edilen veriler ışığında yeniden gözden geçirilmelidir.

Günümüzde karşı karşıya olduğumuz çok çeşitli sorunlar biyolojik varlığımızı tehdit etmektedir. Bunlar arasında en önemli olan sağlıksız sanayileşme, düzensiz şehirleşme erozyon, ozon tabakasının incilmesi çevre kirlenmesi, türlerin yok oluşu, dengesiz beslenme, açlık ve kontrolsüz nüfus artışıdır. Bu sorunlar doğrudan ve dolaylı olarak biyolojinin

araştırma konularına girmektedir. Biyoloji bilimi insanlığın bu sorunlarına ışık tutacak yeni teknik bilgiler vermekte ve çözümler üretmektedir (Güven, Kıvanç, Yel, 2001: s.8).

Bilim dalları hızlı değişme içerisindeki aktif yerini koruyabildiği sürece gelişmeye ayak uydurabilmekte ve etkinliğini sürdürebilmektedir. Her türlü bilim dalı ile yakından ilgili olan biyoloji teknolojik ilerlemelerle paralel gelişim gösterdiği ölçüler içerisinde insan hayatında etkili olacak ve önemini koruyacaktır (Gül,Yılmaz, 1990: s.1).

Yeryüzünde canlılığı tehdit eden sorunlar doğrudan ya da dolaylı olarak biyolojinin konusuna girmektedir. Biyoloji insanlığın sorunlarına ışık tutacak yeni teknik bilgiler vermektedir (Güven, Kıvanç,Yel, 2001: s.8).

“Ortamı hem sağlıklı tutmak hem de gerekli üretimi elde etmek bilinçli bir biyoloji eğitimi gerektirmektedir” (Demirsoy, 1993: s.35).

İnsanlığı bu kadar yakından ilgilendiren problemler iyi bir biyoloji eğitimi ile çözüme ulaşabilir. Etkili bir öğrenim için ise iyi geliştirilmiş, ülke şartlarını göz önünde bulunduran, yenilenebilir bir programa ihtiyaç duyulur. Uygun programın oluşturulamaması halinde istendik düzeyde insanlar yetiştirilemeyebilir. Yapılan yatırım, harcanan zaman ve emek boşa gidebilir. Bu durumun faturası kalkınmaya çalışan ülkelere çok daha ağır olabilir.

Program geliştirmede, uygulayıcıların yani öğretmenlerin dikkate alınması ve programın açık, anlaşılabilir, çekici, kolay başvurulabilir ve uygulanabilir olması gerekmektedir. Her şeyden önce öğretmenler programda kendilerinden neler beklendiğini açık olarak görebilmelidir. Ayrıca her program, öğretmene uygulamada belli ölçüde esneklik sağlamalıdır (Büyükkaragöz, 1997: s.157).

Programlar yöresel ihtiyaçlara, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olarak daha etkili bir şekilde geliştirilmesi ve böylece belirtilen amaçlara ulaşabilmek için özellikle başarılı öğretmenlerin program geliştirme süreçlerine katılmaları sağlanmalı ve görüşlerine başvurulmalıdır (Koca, 1999: s.12).

Ülkemizde geleneksel teknik yaklaşıma göre geliştirilen programlarda öğretmenler belli bir sayıda temsil edilmemektedir. Bu temsilin dışında kalan öğretmenler sadece uygulayıcı olarak görülmekte ve program geliştirme sürecine herhangi bir şekilde katılması söz konusu olmamaktadır. Geliştirilen program ile öğretmen arasındaki bu kopukluk öğretim kalitesini etkileyebilir. 1960’larda ABD’deki program geliştirme çabalarının başarısızlığı da, bir dereceye kadar öğretmenin program geliştirme süreci dışında bırakılmasına bağlanmaktadır (Büyükkaragöz, 1997: s.157).

Program geliştirme sürecine, programın uygulayıcıları olan öğretmenlerin katılmaları gerekir. Uygulamada gerçekleşen aksaklıkların bilinmesi öğretmenlerin bu sürece katılmalarıyla gerçekleşecektir. Uygulayacakları program hakkında görüş bildirmek, eleştirmek, tavsiyelerde bulunmak vb. öğretmenlerin en doğal hakkıdır.

Duyuşsal alanın kapsamı içinde olan sevgi, insanı insan yapan değişkenlerin biridir; çünkü her insanın, hatta her varlığın sevgiye gereksinimi vardır. ...tüm varlıkların birbirleriyle ilişkili olduğunu bilip buradan hareketle sevgiye, sevgiyle işe koşulan bilgiye, her ikisinin oluşması için özgür bir ortamın kurulmasına gereksinim vardır; çünkü bence tutarlı bir yaşam sevgi, bilgi ve özgürlükten oluşabilir. Böyle bir ortamın gerçekleşebilmesi için, bir yolda insanların bu hedefler doğrultusunda eğitilmesinden geçebilir (Sönmez, 2004: s.146,147).

Okul yetişekleri her öğrencinin kendini tanıyıp sevmesini, buradan hareketle diğer insan varlıkları tanıyıp sevmesini sağlayacak biçimde hedef davranışlar, içerik, eğitim ve sinama durumlarıyla donatılmalıdır (Sönmez, 2004: s.155).

Eğitim yuvaları eğitimle ilgili konularla gündeme gelmesi gerekirken eğitimle hiçbir alakası olmayan gündem maddeleriyle medyada haber malzemesi olmuşlardır. Liselerimiz eğitim ile uzaktan yakından alakası olmayan konularla haber bültenlerinde yerini almıştır. Eğitimin olmazsa olmazı olan öğretmenler programdan sapmaların ne denli büyük olduğunu görmeli ve gerekli önlemleri almalıdır.

1.2. Program Geliştirme ve Değerlendirme

Bireyin davranışları, doğduğu andan itibaren bütün yaşamı boyunca tesadüfi veya planlı olarak çevresiyle etkileşimi sonucunda gerçekleşen yeni öğrenmelere dayalı olarak değişmektedir. Belli amaçların yerine getirilmesine yönelik öğrenmelerin ve davranış değişikliğinin saptanması öğretim programları ile mümkündür (Selvi, 1996: s.2).

Öğrencilerin davranışlarında istenilen değişikliği meydana getirebilme amacıyla kapsamlı ve ayrıntılı olarak yapılan öğretimi planlama ve değerlendirme çalışmaları, eğitim literatüründe program ve öğretim tasarımı olarak bilinir. Program ve öğretim tasarımı; eğitim ihtiyacının değerlendirilmesini, diğer bir ifade ile öğrencide meydana gelecek davranış değişikliğinin belirlenmesini, buna ulaşmak için öğrencinin karşı karşıya geleceği içeriğin seçilmesini ve düzenlenmesini, öğretim materyallerinin geliştirilmesini, bu materyallerle uygulanacak öğretim yönteminin seçilmesini ve amaca ne oranda ulaşıldığını belirlemek için değerlendirme araç ve standartlarının geliştirilmesini içerir (Doğan, 1997: s.3).

Program ne kadar iyi hazırlanırsa hazırlansın bazı eksiklikler ve aksamalar meydana gelecektir. Program sürekli incelenmeli oluşan problemlere göre yeniden düzenlemeler yapılmalıdır. Her şeyin hızla değiştiği, yeniden yapılandığı 21. yüzyılda eğitim programlarının da sürekli değişmesi ve modernize olması kaçınılmazdır. Sürekli değişen ve yenilenen dünyada toplumun ve fertlerin de ihtiyaçları değişmektedir. Uygulanan programın da bu değişimlere ayak uydurarak istek ve ihtiyaçlara cevap vermesi bir gerekliliktir.

1.2.1. Eğitim Programı

En gelişmiş anlamda eğitim programı, bir eğitim kurumunda çocuklar, gençler ve yetişkinler için sağlanan milli eğitimin ve kurumun amaçlarının gerçekleşmesine dönük tüm faaliyetleri kapsar. Daha açık bir ifade ile, eğitim programı, öğretim-öğrenme süreçlerini kapsayan öğretim programı ve öğretim programı dışındaki faaliyetlerin, programların tümüdür (Küçükahmet, 2000: s.9).

Saylor ve Alexander eğitim programını , “okulun, okul içi ve dışındaki bütün durumlarda arzu edilen sonuçlara ulaşmak için giriştiği çabaların tümü” olarak tanımlamaktadır. Varış (1978, s.17)’ a göre eğitim programı,”bir eğitim kurumunun, çocuklar, gençler ve yetişkinler için sağladığı, milli eğitimin ve kurumun amaçlarının gerçekleşmesine dönük tüm faaliyetleri kapsar. Öğretim ders dışı kol faaliyetleri, özel günlerin kutlanması, geziler, kısa kurslar, rehberlik, sağlık vb. hizmetler ve fonksiyonlar bu çerçeveye içine girer (Büyükkaragöz, 1997: s.1).

Caswell ve Campel (1935.66), eğitim programını konular listesi olarak değil, daha çok, öğrencilerin, öğretmenlerin rehberliği altında kazandıkları yaşantıların tümü olarak göstermektedir (Demirel, 2003: s.2).

1.2.2. Öğretim Programı

Öğretim programı, okulda ya da okul dışında bireye kazandırılması planlanan bir dersin öğretimiyle ilgili tüm etkinlikleri kapsayan yaşantılar düzeneğidir (Demirel, 2003: s.2).

Eğitim programı içinde ağırlık taşıyan kısım öğretim programıdır. Öğretim programı, genellikle belli bilgi kategorilerinden oluşan ve bir kısım okullarda beceriye ve uygulamaya ağırlık tanıyan bilgi ve becerinin eğitim programlarının amaçları doğrultusunda ve planlı bir biçimde kazandırılmasına yönelik programdır (Küçükahmet, 2000: s.9).

1.2.3. Ders Programı

Ders programı, bir ders süresi içerisinde planlanan hedeflerin bireye nasıl kazandırılacağını gösteren tüm etkinliklerin yer aldığı bir plandır (Demirel, 2003: s.2).

Ders programı, öğretim programı içinde yer alan ve dersle ilgili olan eğitim faaliyetlerinin sistematik bir şekilde düzenlendiği bir plandır (Varış, 1996: s.14).

Tanımlardan da anlaşılacağı üzere eğitim programı öğretim programını kapsamaktadır. Öğretim programı süreçle ilgili olup eğitim ve öğretim ile ilgili süreçleri kapsamaktadır. Öğretim programı ders programlarını da kapsamaktadır. Ders programı ise bir dersin öğretimi ile ilgili tüm etkinlikleri kapsamaktadır.

Bireylere hangi davranışların nasıl kazandırılacağı, bu davranışların ne amaçla kazandırılması gerekliliği eğitimde planlama ile sağlanır. Bu bir program geliştirme sürecini oluşturur. Program sonunda bireylerin istendik davranışlara ne ölçüde ulaştıklarının saptanması da (değerlendirme) bir gerekliliktir.

1.2.4. Program Geliştirme

Program geliştirme en güzel anlamıyla eğitim programlarının tasarlanması, değerlendirilmesi ve değerlendirme sonucu elde edilen veriler doğrultusunda yeniden değerlendirme sürecidir (Erden,1998: s.4).

Fidan'a göre program geliştirme "programın daha gerçekli ve daha etkili konuma getirilmesi için yapılan tüm etkinliklerdir." "Program hazırlama bir planlama işidir. Bu etkinlik sonun da bir taslak program veya kılavuz kaynak kitap ortaya çıkarmak amacı güdülür. Program geliştirme ise taslak programın veya kılavuz olarak hazırlanan programın uygulamada ve uygulama sonunda sürekli değerlendirme ve araştırma etkinlikleri ile daha etkili bir duruma getirilmesi işidir (Büyükkaragöz, 1997: s.68).

Program geliştirme tanımları bazı yönlerden farklılık gösterse de belli noktalarda birleşmektedirler. Bu noktaları özetleyecek olursak:

-Program geliştirme bir süreçtir. Eğitim programlarının tasarlanması, değerlendirme sonucu elde edilen veriler doğrultusunda yeniden düzenleme sürecidir (Erden, 1998: s.4).

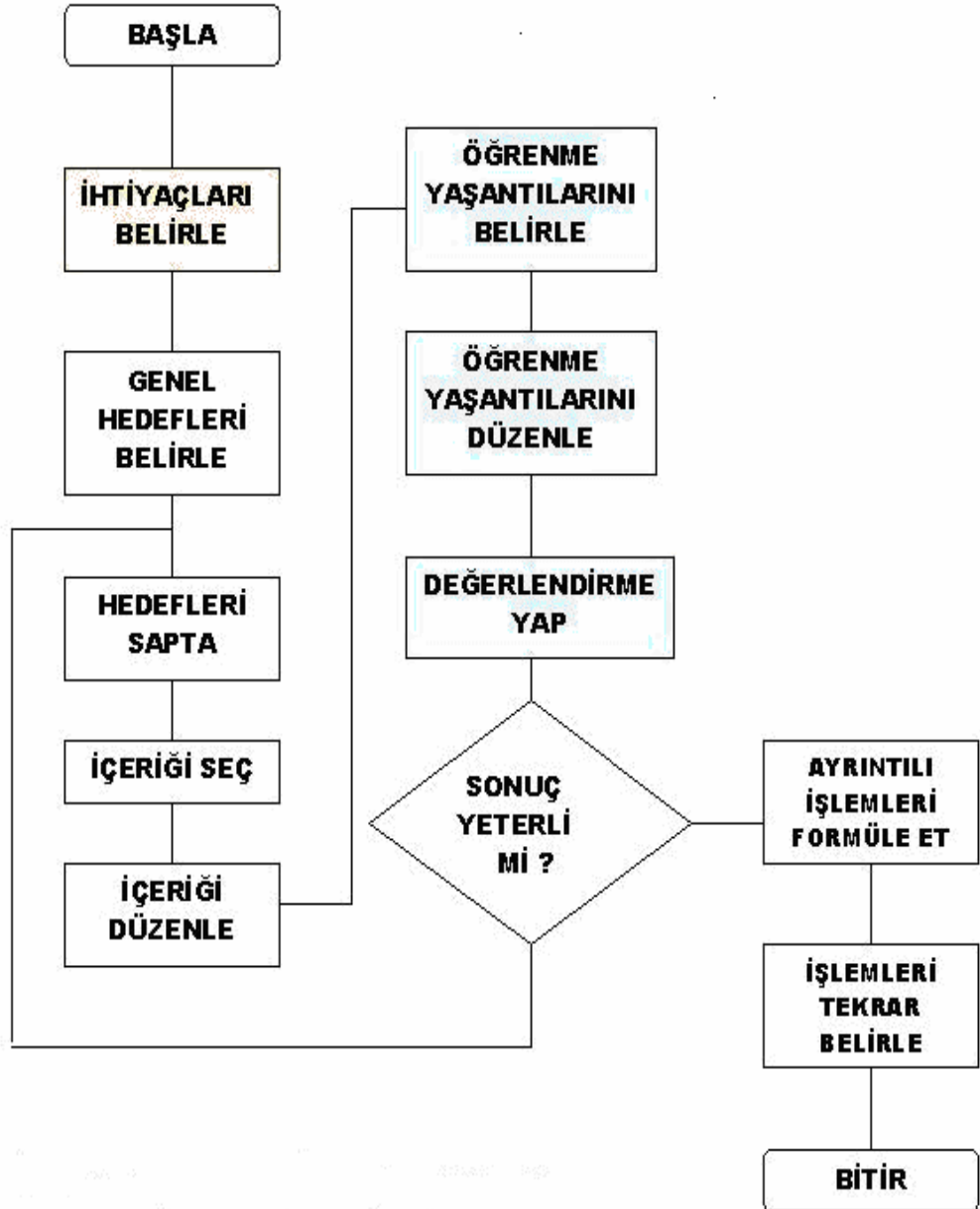
-Programın hazırlanması ve hazırlanan programın denenmesi gerekir. Hazırlanan programın performansını görmek için denemelerin yapılması zorunluluktur.

-Denenen programın değerlendirilmesi gerekir. “Program değerlendirme, programın etkiliği hakkında karar verme sürecidir” (Demirel, 2003: s.3).

-Programda gerekli düzeltmelerin yapılması. Programlar aksaklıklara çözüm bulabildikleri oranda geçerlidirler.

Bu aşamalar birbirlerini tamamlayan zincir gibidirler (Büyükkaragöz, 1997: s.69). Birbirine bağlı olan bu aşamaların herhangi birinde meydana gelecek aksamalar diğer süreç elemanlarını da etkileyecektir.

TABA - TYLER PROGRAM GELİŞTİRME (ÖĞRENME) MODELİ

Avrupa’da ve ülkemizde kullanılmakta olan pek çok program geliştirme modeli vardır. Prf. Dr. Özcan Demirel tarafından yapılan araştırmalardan, Avrupa’da kullanılmakta olan Taba-Tyler Modeli’ne yakın bir modelin de ülkemiz için uygun olacağı sonucu çıkmıştır.

Avrupa’da kullanılmakta olan Taba ve Tyler modeli birleştirilerek Taba-Tyler Modeli ortaya çıkmıştır. Ülkemizde kullanılan Earget Program Geliştirme Modeli de Taba-Tyler Modeli’ne benzemektedir.

Program Geliştirme ; “Eğitim programının hedef, içerik, öğrenme -öğretme süreci ve değerlendirme öğeleri arasındaki dinamik ilişkiler bütünü “ tanımlamak uygun olarak görülmektedir (Demirel, 2003: s.5).

Demirel’in bu tanımından da anlaşılacağı gibi programın dört temel ögesi olduğu vurgulanmıştır. Bu öğeler hedef, içerik, öğrenme öğretme süreci ile ölçme değerlendirmedir.

1.2.4.1 Amaçlar

Yetiştirdiğimiz insanda bulunmasını uygun gördüğümüz, eğitim yoluyla kazandırılabilir nitelikteki istendik özelliklere hedefler diyoruz (Ertürk, 1999: s.24).

Öğretime sistematik olarak yaklaşıldığı zaman amaçlar çok önemli bir yer tutar. Amaçlar okutulacak içeriğin nasıl kullanılacağını gösterir. Amaçlar iki düzeyde yazılmaktadır. Genel amaçlar, eğitim felsefesine dayalı olarak geliştirilir ve programın ana çerçevesini belirler. Genel amaçlar, yeterliliğe dayalı amaçlar için temel dayanağı meydana getirir. Yeterliliğe dayalı amaçlar, içerik aracılığı ile nasıl bir davranış geliştirileceğini, öğretmen ve öğrencinin sorumluluğunu açık olarak gösterir. Amaçlar öğrenci ve öğretmen için çok önemlidir (Doğan, 1997: s.263).

Bireyleri ne için eğitiyoruz? Bu sorunun cevabı bizi hedeflere götürecektir. Bir program hazırlanırken öncelikle programın neden hazırlandığı, hangi amaçlara hizmet etmesi gerekliliği üzerinde düşünülmelidir. Program öğrencileri en kısa zamanda hedefe götürmelidir. Hedefler belirlenirken kişinin ve toplumun ihtiyaçları göz önünde bulundurulmalıdır.

“Hedefler, öğrenciye kazandırılmak üzere seçilen istendik özelliklerdir”
(Demirel, 2003: s.105).

Milli Eğitim Bakanlığı’nın belirlediği lise biyoloji öğretiminin genel hedefleri şöyle belirlenmiştir. (Taliim ve Terbiye Kurulu, 1997: Karar no: 169)

LİSE BİYOLOJİ ÖĞRETİMİNİN GENEL HEDEFLERİ

- Kendisinin, ailesinin ve toplumun biyolojik yapısını tanıyabilme.
- Canlıların molekül temelini kavrayabilme.
- Canlılığın temel birimi olan hücrede gerçekleşen biyolojik olayları kavrayabilme.
- Canlılığın devamını sağlayan enerji akışı ve dönüşümlerini kavrayabilme.
- Canlılar âlemindeki çeşitliliği kavrayabilme.
- Canlıları sınıflandırmanın önemini kavrayabilme.
- Canlılarda üreme, gelişme ve büyümenin önemini kavrayabilme.
- Canlılar ile ilgili kavram, yapı, özellik ve fonksiyonları kavrayabilme.
- Canlılarda sistemleri kavrayabilme.
- İnsanlarda sistemlerin sağlığını korumayı kavrayabilme.
- Canlılarda hücresel düzeydeki olaylarla, daha yüksek biyolojik organizasyonlardaki olaylar arasındaki ilişkiyi kavrayabilme.
- Yeryüzünde yaşayan canlıların birbirleriyle olan ilişkilerini kavrayabilme.
- Canlılarda birçok biyolojik olayın denetimini sağlayan bilgi taşıyıcı molekülleri kavrayabilme.
- Canlıların, değişen belirli ekolojik şartlara uyum yaparak hayatlarını sürdürebildiklerini kavrayabilme.
- Genetik mühendisliği yöntemlerinin kullanım alanlarını tanıyabilme.
- Bilim ve bilimsel yöntemin özelliklerini kavrayabilme.

-Canlıların, fiziksel ve kimyasal çevre şartlarına gösterdikleri tepkileri kavrayabilme.

-Bilimsel olaylar arasında ilişki kurabilme.

-İnsan hayatının değerini kavrayabilme.

-Ders araç - gereçlerini kullanabilme.

-Bağımsız olarak deney düzenleyip uygulayabilme.

-Deney sonuçlarını yorumlayabilme.

-Karşılaştığı sorunların çözümlerine bilimsel yöntemle yaklaşabilme.

-Bilimsel çalışmalarda ihtiyaç duyulan bilgilere ulaşabilme.

-Diğer bilim dallarındaki gelişmelerden biyolojide yararlanabilme.

-Toplum ve ailesinde zararlı olabilecek kalıtsal özelliklerin tedbirlerini zamanında alabilme.

-Ülkemizin biyolojik zenginliklerini tanıyarak çevre bilinci ile doğru kullanabilme.

-Ülkemizin biyolojik zenginliklerini koruyabilme.

-Genetik mühendisliği konusundaki son gelişmeleri izleyebilme.

-Biyolojide edindiği bilgi ve becerileri günlük hayatta kullanabilme.

-Bağımsız düşünebilme.

-Bağımsız eleştirebilme.

-Çevre sorunlarına çözüm önerilerinde bulunabilme.

-Bilimsel araştırma yapmaya istekli oluş.

-İş birliği içinde çalışmayı alışkanlık haline getiriş.

-Doğumdan ölüme kadar bilinçli ve sağlıklı yaşamının önemini farkında oluş.

-Çevrenin insan hayatındaki önemini farkında oluş.

1.2.4.2. İçerik (Konu İçeriği)

“İçerik ögesi ile eğitim programında hedeflere uygun düşecek konular bütünü düşünülmektedir” (Demirel, 2003: s.5).

Hedeflere ulaşmada içerik, davranışın uygulanacağı hayat alanının kapsamıdır. Belirlenen içerik, hedef ve davranışlara, öğrencinin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun, öğrenim yaşantılarına uygulanabilir, sosyal ve kültürel gerçeklerle tutarlı, kapsamlı, sınırlı, geçerli, önemli ve öğrenilebilir olmalıdır (Büyükkaragöz, 1997: s.179).

İçerik hazırlanırken toplumun ve bireyin ihtiyaç ve ilgileri göz önünde bulundurulmalıdır. Uygun seçilen içerik, hedefe daha kolay ve çabuk ulaşılmasını sağlar.

Konuların seçimi de çok önemli bir husustur. Hedefe en uygun konular seçilmelidir. İçerik belirlenirken değişen dünya şartları göz önünde bulundurulmalıdır. İnsanoğlunun karşı karşıya kaldığı birçok problemin temelinde doğrudan veya dolaylı olarak biyoloji bilimi yatmaktadır. Bu nedenle seçilen konuların öğrencinin dikkatini çekecek, düşündürecek ve en önemlisi ise sıkılmasını engelleyecek nitelikte olmalıdır. Günümüzde biyoloji dersi orta öğretimde hak ettiği yeri alamamıştır.

İçeriği oluşturan konuların seçimi kadar sıralanışı da önemlidir. Biyoloji bilimi ile yeni tanışan bir gencin ilk derslerde gerekli ilgiyi yakalayamaması, konuları yeterince anlayamaması dersten uzaklaşmasına sebep olacaktır. Eğitim süresine eklenen bir yılın öğrencilere anlamlı bir donanım kazandırmak için değerlendirilmesi gerektiğinden, müfredatın nasıl yeniden yapılandırılacağı ayrıntılı bir çalışmayı gerektirecektir.

Ülkemizde Biyoloji Öğretimi Programı:

Talim ve Terbiye Kurulunun 07.06.2005 tarih ve 184 sayılı kararı ile liselerin öğrenim süresi 2005–2006 Öğretim yılından itibaren kademeli olarak 4 yıla çıkartılmıştır.

2004–2005 Eğitim Öğreti Yılı Öğretim Programı

9.SINIF

- BÖLÜM I: Bir Bilim Olarak Biyoloji
- BÖLÜM II: 2000’li Yılların Bilimi Biyoloji
- BÖLÜM III: Canlıların Temel Bileşenleri
- BÖLÜM IV: Canlılığın Temel Birimi Hücre
- BÖLÜM V: Canlıların Çeşitliliği ve Sınıflandırma
- BÖLÜM VI: Ekoloji “Dünya Ortamı ve Canlılar”

10.SINIF

- BÖLÜM I: Dokular
- BÖLÜM II: Denetleyici ve Düzenleyici Sistemler
- BÖLÜM III: Destek ve Hareket Sistemi
- BÖLÜM IV: Sindirim Sistemleri
- BÖLÜM V: Taşıma ve Dolaşım Sistemleri
- BÖLÜM VI: Solunum Sistemleri
- BÖLÜM VII: Boşaltım Sistemleri

11.SINIF

- BÖLÜM I: Üreme
- BÖLÜM II: Gelişme ve Büyüme
- BÖLÜM III: Canlılarda Enerji Dönüşümü
- BÖLÜM IV: Genetik Bilgi Taşıyan Moleküller
- BÖLÜM V: Kalıtım
- BÖLÜM VI: Populasyon genetiği
- BÖLÜM VII: Biyoteknoloji ve Genetik Mühendisliği
- BÖLÜM VIII: Canlılarda Davranış
- BÖLÜM IX: Hayatın Başlangıcı İle İlgili Görüşler

2005–2006 Eğitim Öğretim Yılı Öğretim Programı

9. SINIFLARDA;

- 2000’li Yılların Bilimi Biyoloji
- Canlıların Temel Bileşenleri
- Canlılığın Temel Birimi-Hücre
- Canlıların Çeşitliliği ve Sınıflandırma

10. SINIFLARDA;

- Bir Bilim Olarak Biyoloji
- Ekoloji “Dünya Ortamı ve Canlılar”
- Canlılarda Davranış
- Hayatın Başlangıcı ile İlgili Görüşler
- Üreme
- Gelişme ve Büyüme

11. SINIFLARDA;

- Dokular
- Denetleyici ve Düzenleyici Sistemler
- Destek ve Hareket Sistemleri
- Sindirim Sistemleri
- Taşıma ve Dolaşım Sistemleri
- Solunum Sistemleri
- Boşaltım Sistemleri

12. SINIFLARDA;

- Canlılarda Enerji Dönüşümü
- Genetik Bilgi Taşıyan Moleküller
- Kalıtım
- Populasyon Genetiği
- Biyoteknoloji ve Genetik Mühendisliği

(Milli Eğitim Bakanlığı-Ağustos 2005 tarih ve 2575 sayılı Tebliğler dergisi.)

2005–2006 Eğitim Öğretim Yılında orta öğretim üç seneden dört seneye çıkmasıyla programda değişiklikler meydana gelmiştir.

1.2.4.3. Değerlendirme

Ölçme değerlendirme ile elde edilen veriler olmadıkça öğretme ve öğrenme ortamını etkileyen bütün etkenlerin tanınması, değiştirilmesi ve yenileştirilmesi imkânsızdır. Bu yüzden, değerlendirme eğitim ve öğretimin bütünleyici bir parçasıdır (Akgün, 2000: s.55).

Program hazırlama sürecinde hedeflerin belirlenmesi, içeriğin düzenlenmesi aşamalarının sonunda elde edilen çıktıların yeterli olup olmadığı ancak ölçme ve değerlendirme işlemlerinin sonunda kesinlik kazanır.

Öğretim tasarım çalışmalarının ayrılmaz bir parçası olan değerlendirme, öğrencinin öğrenme sürecinde yaptığı ilerlemeyi ve belirtilen standartlara ne oranda belirlediği için, öğrenciyi güdüleme bakımından çok önemli bir araçtır. Eğitimde değerlendirme, öğrencilerin eksikliklerini belirleme, yeterliliğe dayalı amaçlara ne oranda ulaştıklarını tespit etme, uygulanan yöntemin etkinliğini anlama ve genel olarak uygulanan yöntemin ne oranda etkili olduğunu belirleme gibi amaçlarla yapılır (Doğan, 1997: s.316).

1.2.4.4. Türkiye’de Program Geliştirmenin Tarihsel Gelişimi

Türkiye’de Tevhid-i Tedrisat kanunu ile tüm öğretim kurumları Mili Eğitim Bakanlığı’na bağlanmıştır. 1950 yılından sonra Müfredat Programı anlayışı yerini “Eğitim Programı” anlayışına bırakmıştır.

John Dewey ve K. V. Wofford’un Türkiye’de yaptıkları araştırmalar sonucunda eğitim daha sistematik bir hal almıştır. 1953 yılında toplanan Milli Eğitim Şurası’nda 1948 ilkokul programının geliştirilmesi zorunluluğu kararı ile program

geliştirme çalışmaları başlamıştır. 1954–55 öğretim yılında İstanbul Atatürk Kız Meslek Lisesi’nde uygulanan deneme okulu programı da orta öğretimdeki program geliştirme çalışmalarının öncüsü niteliği taşımaktadır.

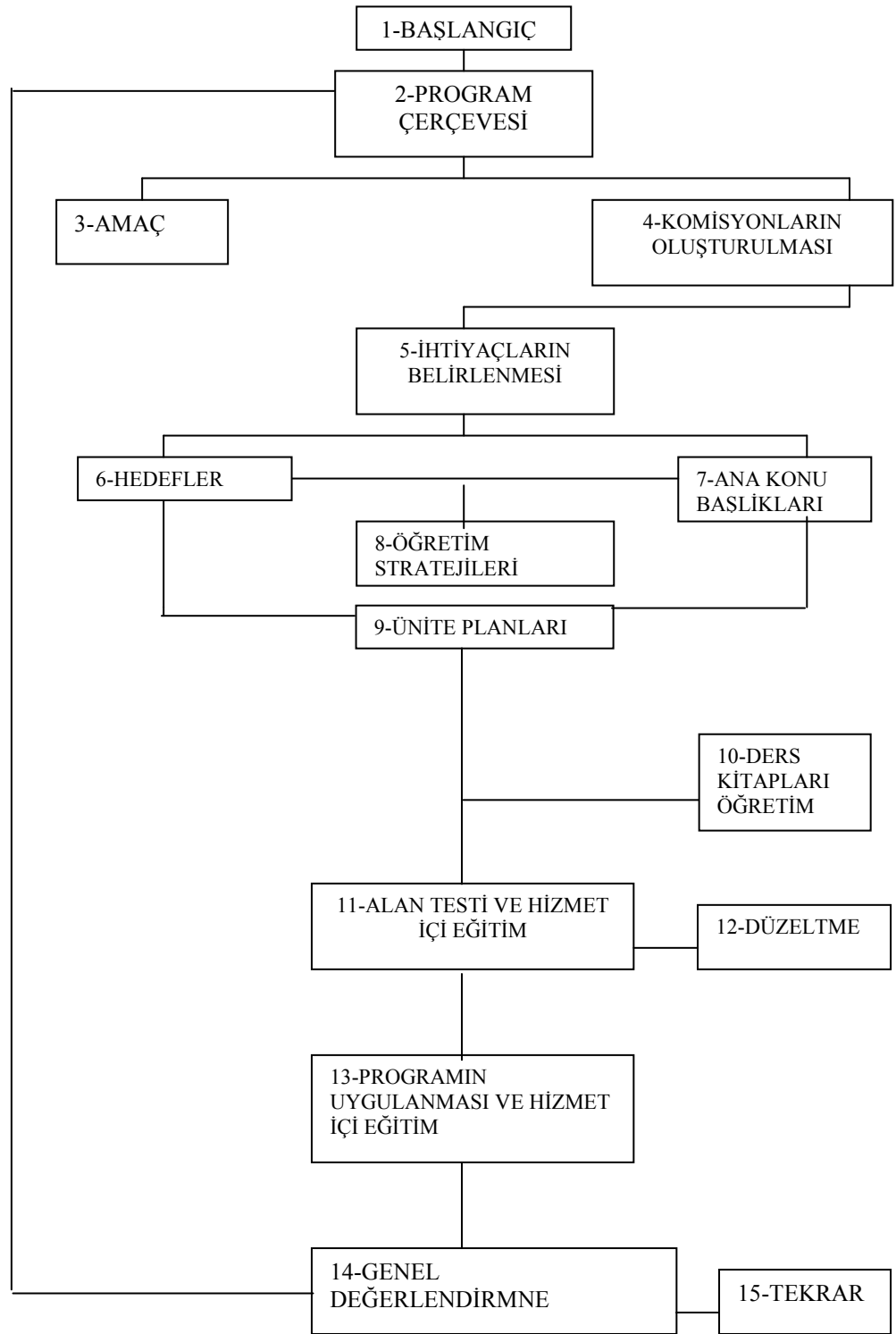
1960 yılından itibaren yapılan çalışmalar genel itibari ile ilköğretime ait çalışmalardır. 1968 yılına kadar düzenlenen taslak program bu yıldan itibaren uygulanmaya başlamıştır. 1980’li yıllarda program geliştirmede yeni bir arayış başlamasıyla 1982 yılında program geliştirmede bir model oluşturularak 2142 sayılı Tebliğler Dergisi’nde yayınlanmıştır.

1983 yılında kabul edilen program modelinin tavsiye edilmesine rağmen, farklı derslerin programlarını hazırlamakta olan 12 komisyonda görevli bilim adamlarının itirazları ile komisyonlar serbest bırakılmıştır. Böylelikle kısmen tek modelli program anlayışından, çok modelli program anlayışına geçilmiştir.

Ülkemizde bu konu ile çalışmalar devam etmiş ve bugünkü duruma gelinmiştir. MEB ile üniversiteler arasında yeterli düzeyde işbirliği bulunmamaktadır. Eğitim Programları ve öğretim alanında bilim uzmanlığı ve doktora çalışması yapan üniversitelerimizin sayısı oldukça azdır. (Demirel, 2003: s.15–19)

Bu güne değin, ülkemiz eğitim sistemindeki sorunları çözümlmek ve sistemi yerleşik bir biçimde dönüştürmek için çeşitli tarihlerde değişik yasalar ve yönetmelikler çıkarılmış ancak bunların gerekleri de yerine getirilmemiştir (Küçükahmet, 2000: s.25).

“Ortaöğretimin Yeniden Yapılandırılması" çerçevesinde, Talim ve Terbiye Kurulunun 07.06.2005 tarih ve 184 sayılı kararı ile liselerin öğrenim süresi 2005–2006 Öğretim yılından itibaren kademeli olarak 4 yıla çıkartılmıştır.

1993 Yılında Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi tarafından yeni bir program modeli geliştirilmiş ve uygulamaya konulmuştur. (EARGET Program Geliştirme Modeli)

**“ORTA ÖĞRETİMİN YENİDEN YAPILANDIRILMASI”NA İLİŞKİN
TALİM VE TERBİYE KURULUNUN 07.06.2005 TARİH VE 184 SAYILI
KARARI “**

1. Üç yıllık genel, meslekî ve teknik liselerin eğitim ve öğretim süresinin, 2005–2006 Öğretim Yılından itibaren 9. sınıftan başlamak üzere, kademeli olarak 4 yıla çıkarılması.

2. Hazırlık sınıfı bulunan liselerin öğrenim sürelerinin 4 yıla göre yeniden düzenlenmesi.

3. İlköğretimden itibaren orta öğretimin sonuna kadar, Avrupa Birliği Yabancı Dil Seviye Sistemi benimsenerek ders saati sayılarının buna göre belirlenmesi.

4. Genel liseler ile tüm meslekî ve teknik orta öğretim kurumlarının 9. sınıflarında, MEGEP (Meslekî ve Teknik Eğitim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi) kapsamında geliştirilen “Ortak Beceriler”, “Bilgisayar” ile “Tanıtım ve Yönlendirme” derslerinin okutulması.

5. Anadolu Liseleri ile Yabancı Dil Ağırlıklı Liselerin kademeli olarak, Anadolu Lisesi adıyla tek program altında birleştirilmesi.

6. Fen Liseleri, Anadolu Liseleri, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri, Spor Liseleri, Anadolu Öğretmen Liseleri, Anadolu Meslekî ve Teknik Orta Öğretim Programlarının Uygulandığı Liseler, Teknik Liseler, İmam Hatip Liseleri ve Anadolu İmam Hatip Liselerinin yeniden yapılandırılmasında kendi statülerinin göz önünde bulundurulması.

7. Hazırlık sınıfı ile birlikte 5 yıl süreli öğretim yapan resmî ve özel liselerin, isteğe bağlı olarak mevcut statülerini uygulamaya devam edebilmesi.

1.2.5. Program Değerlendirme

Program değerlendirme, programın etkililiği hakkında karar verme sürecidir. Program değerlendirme, genelde programa dayalı eğitim kaynaklarını kabul etme, değiştirme ya da ortadan kaldırma kararının verebileceği bilgileri içermektedir (Demirel, 2003: s.183).

Program değerlendirme; Programın uygulanmasıyla öğrenci davranışlarında hedefler doğrultusunda oluşturulan değişimleri yansıtan ölçümleri, hedeflerde kapsanan ölçütlerle karşılaştırılarak, programın sağlamlığı ve etkililiği hakkında yargıya varılması evresidir (Büyükkaragöz, 1997: s.64).

Program değerlendirme, program tasarımı aşamasında verilen kararların değerlendirilmesi için bilgi toplama ve bilgileri yorumlama sürecidir. Program değerlendirme; öğretim sürecini ve öğretim kaynaklarını gözden geçirmek, karşılaşılan sorunları analiz etmek, öğrencilerin kazandıkları yeterlilikler ile programın amacını ve iş hayatında bu görevde çalışan bireyin niteliklerini karşılaştırılarak programı geliştirmek için yapılır (Doğan, 1997: s.29).

Bir eğitim programının tam anlamıyla başarıya ulaşması için tüm hedeflerin öğrenciler tarafından kazanılması gerekir, ancak hedeflere istenilen düzeyde ulaşamayabilir. Hedeflere neden ulaşamadığı konusunda yapılan araştırmalar değerlendirmeyi oluşturur. Hedeften sapmaların nedenleri araştırılmalı ve sonuçlara göre programda gerekli düzeltmelerin yapılması gerekir.

Program değerlendirme ile ilgili farklı modeller ve çeşitler vardır: Metfessel-michael değerlendirme modeli, Provus'un Farklar yaklaşımı ile değerlendirme modeli, Tanılayıcı değerlendirme, Biçimlendirici değerlendirme, Düzey belirleyici değerlendirme, Hedefe dayalı değerlendirme, Stuflebeam toplam değerlendirme modeli (Demirel, 2003: s.183–192).

Program değerlendirilirken sadece ürüne bakılarak değil, programın hedefler, içerik, öğrenme –öğretme süreci ve değerlendirmeden oluşan tüm öğelerinin de değerlendirmesi gereklidir.

Değerlendirme,

1-Programa girişte yapılan değerlendirme, tanılayıcı değerlendirme

2-Program sürecinde yapılan değerlendirme, biçimlendirici değerlendirme

3-Program çıkışında yapılan değerlendirme, düzey belirleyici değerlendirme (Demirel, 2003: s.184).

Demirel'in tanımından da anlaşılacağı gibi değerlendirme bir süreçtir. Programın her basamağında sürekli yapılması gerekir. Programın öğelerini sürekli olarak gözden geçirmek, yetişen bireylerin hedefe ulaşp ulaşmadıklarını kontrol etmek, ulaşılmadığı takdirde bunun sebeplerini araştırmak programın geçerliliği açısından bir gerekliliktir.

Erden (1998)'e göre araştırma yöntemleri; Deneysel Yöntem, Survey Yöntemi, Gözlem Yöntemi, Tarihi Yöntem olarak belirtilmiştir. Program değerlendirme sürecinde tüm soruların yanıtını kontrollü deneysel araştırmalarla belirlemek mümkün değildir. Özellikle programdaki aksaklık ve eksikliklerin belirlenmesinde, konu alanı ve program geliştirme uzmanlarının, öğretmenlerin, velilerin, yöneticilerin vb. görüşlerinin alınması gerekir. Bu tip çalışmalarda survey yöntemine girer (Erden, 1998: s.58).

Bu çalışmada dört yıla çıkan orta öğretimde Lise 1.Sınıf Biyoloji Dersi Öğretim Programının değerlendirilmesi için biyoloji öğretmenlerinin görüşlerine başvurulmuştur. Programın değerlendirilmesinde araştırma yöntemlerinden survey yöntemi kullanılmıştır.

1.3. Problem Cümlesi

Biyoloji öğretmenlerinin lise 1. Sınıf Biyoloji Dersi Öğretim Programının hedefler, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirme boyutları hakkındaki görüşleri nasıldır?

Bu çalışmada bu probleme bağlı olarak şu sorulara cevap aranmıştır.

1.4. Alt Problemler

1- Biyoloji öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre program hakkında sorulan sorulara verdikleri cevaplar arasında fark var mıdır?

2- Biyoloji öğretmenlerinin yaşlarına göre program hakkında sorulan sorulara verdikleri cevaplar arasında fark var mıdır?

3- Biyoloji öğretmenlerinin biyoloji eğitimi ile ilgili programa katılma durumlarına göre program hakkında sorulan sorulara verdikleri cevaplar arasında fark var mıdır?

4- Biyoloji öğretmenlerinin mezun oldukları okullara göre program hakkında sorulan sorulara verdikleri cevaplar arasında fark var mıdır?

5- Öğrencilerin biyoloji dersini severek girmeleri ile biyoloji dersinde oluşabilecek problemler arasında bir ilişki var mıdır?

6- Öğrencilerin öğretmenlerini sevmeleri ile biyoloji dersi ile ilgili tutumları arasında bir ilişki var mıdır?

7- Öğretmenlerin kullandığı öğretim yöntemleri ile öğrencilerin biyoloji dersine karşı tutumları arasında bir ilişki var mıdır?

1.5. Araştırmanın Amacı ve Önemi

21. yüzyılda yaşadığımız şu günlerde insanoğlunun gelişimi inanılmaz bir ivme kazanmıştır. Her alanda büyük gelişmeler olmaktadır. Çok kısa bir süreç içerisinde siyah beyaz televizyonlardan kameralı cep telefonlarına geçiş yapılmıştır. Bu gelişmelere biyoloji ve alt dalları olan genetik, tıp ve biyoteknoloji de ayak uydurmaktadır. İnsanların bu kadar hızlı gelişmesi beraberinde bir takım sorunlar getirmektedir. Her geçen gün dünyanın ekolojik dengesi bozulmakta, birçok canlı türü zamanla yok olmaktadır.

Bu gelişmelere bağlı olarak bir ülkenin geleceği olan öğrencilere kazandırılacak olan bilgi ve becerilerde sürekli geliştirilmeli ve yenilenmelidir. Bireylere kazandırılacak olan hedefler belirli programlara göre düzenlenir. Öğrencilerin kazanması gerekli hedef ve davranışların sürekli değişim içerisinde olduğu düşünülürse eğitim programlarının da sürekli değişmesi ve yenilenmesi bir gerekliliktir.

Program geliştirme bir süreçtir. Programın hazırlanması, denenmesi, değerlendirilmesi ve düzeltilmesi bu sürecin birbirini izleyen halkalarıdır. Bu zincirin halkalarında meydana gelebilecek herhangi bir olumsuz durum hedeflere ulaşılmasını engelleyecektir. Bu nedenle değerlendirme, programın her aşamasında sürekli olarak uygulanmalı, değişen zaman ile zayıf kalan halka tespit edilip onarılmalıdır. Türkiye’de 2005–2006 Eğitim Öğretim yılında orta öğretim üç yıldan dört yıla çıkarılmış ve buna bağlı olarak Biyoloji Dersi Öğretim Programı da değiştirilmiştir. Program yeni bir uygulama alanına girmiştir ve mutlaka süreç değerlendirilmelidir. Aksamalar tespit edilmeli ve gerekli yerlerde program düzeltilmelidir.

Eğitim süresine eklenen bir yılın öğrencilere anlamlı bir kazanım kazandırması için öğretim programının nasıl yapılandırılacağı ayrıntılı bir çalışma gerektirir. Çoğu gelişmiş ülkede temel eğitimin en az 12 yıl olması ülkemizde orta öğretimin 4 yıla çıkarılmasını anlamlı kılmaktadır ancak bu sürenin eksi bir değer taşınamaması için öğretim programlarının en uygun bir şekilde planlanması gerekir.

Programın başarıya ulaşması için öğrencilerin öğrenmeye hazır bulunuşluk seviyesi de yadsınamaz derecede önem taşır. Öğrencinin derse olan ilgisi azaldıkça başarıda azalacaktır. Öğrencinin derse olan tutumunu belirleyecek etmenler tespit edilmeli ve olumsuz girdiler ortadan kaldırılmaya çalışılmalıdır. Bu nedenle bu çalışmada öğrencilere biyoloji dersi ile ilgili tutumlarını değerlendirici sorular yöneltilmiştir.

Programların değerlendirmesi “Program Değerlendirme” bölümünde de bahsettiğimiz gibi birçok yöntemle yapılabilir. Tüm sorunların cevabını kontrollü deneylerle araştırmak imkânsıza yakın olacaktır. Bu nedenle biz, bu çalışmada eğitimin temel iki ögesi olan öğretmen ve öğrencilerden survey yöntemi ile süreç hakkında bilgi edinme yolu seçilmiştir.

1.6. Sayıtlar

1-Araştırmada örneklem olarak seçilen öğretmen ve öğrenciler evreni temsil edecek niteliktedir.

2-Araştırma için geliştirilen veri toplama aracı, amacına ve konusuna uygundur.

3-Öğrenci ve öğretmenler anket sorularına samimi olarak cevap vermişlerdir.

1.7. Sınırlılıklar

1-Araştırma Ankara iline bağlı ilçelerdeki liseler ile sınırlıdır.

2-Araştırma Ankara iline bağlı ilçelerdeki öğretmen ve öğrenciler ile sınırlıdır.

3-Araştırma, araştırmada kullanılan anket ile sınırlıdır.

1.8. İlgili Yayın ve Araştırmalar

Akçay (1990), Biyoloji dersinde farklı öğretim metotlarının öğrenci başarısı üzerine etkilerini incelemiştir. Elde ettiği bulgular ışığında, soru-cevap metodu ile düz anlatım metodunun başarı üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığını belirtmiştir. Deney metodu ile bu iki metodu başarı üzerine etkilerine göre incelediğinde aralarında anlamlı bir farklılık tespit etmiştir. Sonuçta Deney metodu ile ders işlemenin soru cevap ve anlatım yöntemlerine nazaran öğrenci başarısı üzerinde daha etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Selvi (1996), “Fen Lisesi Fen Ve Matematik Öğretim Programlarının Değerlendirilmesi” isimli doktora çalışmasında öğretim programını farklı boyutlarıyla incelemiştir. Elde ettiği verilerle fen lisesinin amaçlarını gerçekleştirmede ne derece etkili olduğunu araştırmıştır. Sonuç itibari ile davranışsal amaçların öğretmenler tarafından yeteri kadar kullanılmadığını tespit etmiştir. Araştırma başlıca dört bölümden meydana gelmiştir: Öğrenme –öğretme süreci, öğrenci başarısının değerlendirilmesi, öğrencilerin fen ve matematik tutumlarının değerlendirilmesi, fen ve matematik programlarının değerlendirilmesi (öğrenci görüşlerine dayanarak). Sonuç itibari ile fen lisesi programının amaçları gerçekleştirmede yetersiz olduğu belirtilmiştir. Bu çalışmada fen ve matematik programlarının geliştirilmesine yönelik yeni bir model ortaya konulmuştur.

Turan (1996), “Orta öğretimde biyoloji eğitiminin sorunları” adlı çalışmasında İzmir ilindeki biyoloji öğretmenlerine ders saatleri, amaçlar, müfredat ve ders kitapları, yöntemler araç-gereç ve ölçme değerlendirme başlıkları altında anket soruları yönelmiştir. Araştırmacı elde ettiği veriler doğrultusunda ders kitaplarında, müfredat programında, uygulamaya verilen önem konusunda eksikliklerin olduğunu saptamış ve bu aksaklıklara öneriler getirmiştir. Geleneksel eğitim öğretim yöntemlerinden çağdaş eğitim öğretim yöntemlerine geçişin önemini vurgulamış ve ders saatlerinin yeniden düzenlenmesi gerekliliğini belirtmiştir.

Özat (1997), “Orta Öğretimde Kimya Programlarının Değerlendirilmesi” adlı bilim uzmanlığı tezinde; kimya programının değerlendirilmesi amacıyla farklı anket türleri geliştirmiştir. Geliştirdiği anketleri kimya alanında söz sahibi olan kimya öğretmenleri ve öğretim elemanlarına yöneltmiş ve sonuçta kimya eğitim programının yeterli olmadığı ve yeniden düzenlenmesi gerekliliği sonucuna varmıştır.

Aydoğmuş (1997), ilköğretim 5. sınıf matematik ders programı üzerinde yaptığı çalışmada; Kayseri ilinde belirlenen ilköğretim okullarında öğrencilere, öğretmenlere ve aynı ilde görev yapan müfettişlere programı değerlendirmek amacı ile farklı anketler geliştirerek uygulamıştır. Anketler ile programın amaçlarına, değerlendirme ögesine, ders saatlerine konuların seviyeye uygunluğuna dair bilgiler toplanmıştır. İlköğretimde atılacak adımların önemi belirtilerek öğrenci başarısında uygun programın etkinliği belirtilmiştir.

Yaman (1998), yaptığı araştırmada geliştirdiği farklı iki grup anket türünü Türkiye genelinde öğretmen ve öğrencilere uygulamış ve orta öğretimde biyoloji eğitiminin durumunu tespit etmeye çalışmıştır. Biyoloji eğitiminde kullanılan yöntemler irdelenmiş, farklı eğitim öğretim yöntemlerinin uygulanabilmesi için durum tespiti yapılmıştır. Tarama yöntemi kullanarak yapılan bu araştırmada öğretmenlerin geleneksel yöntemlerden vazgeçmediği, derslerin çoğunlukla öğretmen tarafından anlatıldığı, çevrenin öğretime kaynak olarak kullanılmadığı, öğrencilerin derse aktif olarak katılmadığı, modern eğitim öğretim yöntemlerinin uygulanması için okullarda yeterli donanımının olmadığı sonuçları ortaya çıkmıştır.

Yılmaz (1998), “Orta Öğretimde (Lise) Değişen Eğitim Sistemlerinin Biyoloji Dersine Etkileri” adlı çalışmasında; Türkiye’de süre gelen eğitim sistemi değişikliklerinin biyoloji dersine olan etkilerini araştırmıştır. 1970 yıllarında değişmeye ve geliştirilmeye başlanan programın 1980’ li yıllarda bilimsel olmayan gelişim süreçleri ile nitelik kaybettiği, 1990ve 1995 yılları arasında biyoloji dersinin ders saatinin azaltıldığı ve seçmeli hale getirilen biyolojinin neredeyse programdan

çıkarılacak hale getirildiği belirtilmiştir. Kredili sistemin kaldırılarak Sınıf Geçme Sisteminin uygulamaya başlandığı 1996 ve sonrası yıllarda biyoloji dersi tekrar zorunlu hale getirilmiştir. Bütün bu değişimlerin programın tekrar gözden geçirilmesi zorunluluğunu ortaya çıkardığı belirtilmiştir.

Öztürk (1999), “Lise Biyoloji Öğretim Programının Uygulanmasında Öğretmenin Rolü” adlı çalışmasında öğretmenin rolünü saptamak amacıyla, özel bir lisenin farklı yedi sınıfında gözlemler yapılmış ve çalışmada yer alan yedi öğretmenin program hakkındaki tutumlarının değerlendirmek amacıyla anket uygulanmıştır. Öğretmenlerin performansını değerlendirmek amacıyla farklı bir anket daha uygulanmıştır. Sonuç itibari ile öğretmenlerin farklı tutum ve öğretme performanslarının programın uygulama sürecini etkilediği ortaya çıkmıştır. Etkilenen sürecin hem sınıf bazında hem de sınıflar arasında hedeflenen öğretim programında farklılıklar oluşturduğunu ortaya koymuştur.

Koca (1999), “Orta Öğretimde Fizik Dersi Müfredat Programlarının Değerlendirilmesi ve Alternatif Bir Fizik Programı” adlı çalışmasında bir anket düzenleyerek orta öğretim kurumlarında görev alan fizik öğretmenlerine uygulamış ve fizik dersi müfredat programı hakkındaki görüşlerini almıştır. Elli öğretmen üzerinde yapılan araştırma sonucunda müfredatta aksayan yönler tespit edilmeye çalışılmış, önerilerde bulunulmuş ve elde edilen bulgular ışığında alternatif bir program taslağı hazırlanmıştır.

Ekici (2001), “Öğrenme Stiline Dayalı Biyoloji Öğretiminin Analizi” adlı çalışmasında Ankara il sınırları içerisinde bulunan biyoloji öğretmenlerinin anket sorularına verdikleri cevaplara göre liselerde uygulanan biyoloji dersi öğretiminin, öğrencilerin öğrenme stillerine uygun olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırmada öncelikle farklı öğrencilerin farklı öğretim yöntemleriyle hangi seviyede öğrenme gerçekleştirdikleri araştırılmıştır. Araştırma sonucunda biyoloji öğretmenlerinin farklı öğrenme stillerine yönelik olarak kullandıkları öğretim yaklaşımları ile mesleki kıdemleri arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Biyoloji eğitiminde öğretmenin çok önemli bir yeri olduğunu, hedeflere ulaşmak için öncelikle öğretmenlerin eğitim

sisteminde değişiklikler yapılmasını daha sonrada sistemin diğer üyelerinde somut değişiklik yapılması gerekliliğini belirtmiştir.

Akçay (2001), “1998 Lise 2 Biyoloji Programının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” adlı çalışmasında Lise 2. sınıf Biyoloji Dersi Öğretim Programı ile ilgili öğretmen görüşleri saptanmaya çalışılmıştır. Araştırma için anket geliştirilmiş ve bu anketle Ankara ilinde görev yapan biyoloji öğretmenlerinin program hakkında görüşleri alınmıştır. Öğretmenlerin cinsiyetleri, hizmet süreleri, mezun oldukları okullar, program hakkında seminerlere katılma durumları, mezun oldukları okullara göre programın amaç, içerik, öğretme-öğrenme süreci ve değerlendirme boyutları hakkındaki görüşleri tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda programın daha etkili hal alabilmesi için tavsiyelerde bulunulmuştur.

Çıtak (2001) çalışmasında Lise 1. Sınıf Biyoloji Öğretim Programını öğretmen görüşlerine göre değerlendirmiştir. Programın mevcut durumunu tespit etmek amacıyla amaç, içerik, öğrenme-öğretme süreçleri ve değerlendirme konularında öğretmenlere 52 sorudan oluşan bir anket uygulamıştır. Ankara il merkezindeki lise ve dengi okullarda yapılan araştırmada öğretmenlerin cinsiyetlerine, mezun oldukları okullara, hizmet sürelerine, program geliştirme seminerlerine katılma durumlarına göre verdikleri cevaplar arasındaki anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Programı oluşturan temel öğelere ilişkin değerlendirilmeler yapılmıştır. Öğretim programlarının gelişmelere ve yeni yayınlara göre sürekli olarak değerlendirilmesi ve geliştirilmesi gerekliliğini, tüm illerde programın etkililiğinin araştırılması için bu ve benzeri çalışmaların yapılmasının önemini vurgulamıştır.

Cerrah (2002), çalışmasında meslek liselerinde Biyoloji Eğitim Programı’nı değerlendirmiştir. Trabzon ilinde yer alan 9 çok programlı lisede görev alan 12 biyoloji öğretmeni ile çalışmalar yapılmış, öğretmen ve öğrencilere anketler uygulanmış ve sonuçlar değerlendirilmeye tabi tutulmuştur. Meslek liselerindeki biyoloji eğitiminin hedeflerine ne derece ulaştığının tespit edilmesi gerekliliğini savunan Cerrah durum analizi yapmış ve önerilerde bulunmuştur. Öğretmenlerle

yapılan anket ve mülakatların sonucunda meslek liselerinde programca belirlenen hedeflere yeterince ulaşamadığı ve bu liseler için farklı bir programın gerekliliği, 1saat sağlık bilgisiyle verilen biyoloji dersinin öğrenme verimini düşürdüğü belirtilmiştir. Meslek liselerinde bu durumun değiştirilmesi için önerilerde bulunulmuştur.

Yakışan (2002), çalışmasında Lise3 Biyoloji Dersi Öğretim Programı'nı öğretmen görüşlerine göre değerlendirmiştir. Ankara ili merkez ilçelerinde yapılan bu çalışmada 104 öğretmene 62 sorudan oluşan anket soruları yöneltilmiş ve sonuçlar değerlendirilmiştir. Programın temel üyeleri (hedef, içerik, öğrenme – öğretme süreci ve değerlendirme) yapılan anketin bölümlerini oluşturmuştur. Ankette yer alan öğretim programının tüm öğeleri ile ilgili maddelere, mevcut uygulama açısından katılma durumları ve aynı maddelerin gerçekleşmesine verdikleri önem arasında fark olup olmadığını anlamak için t-testi uygulanmıştır. Sonuç olarak öğretmenler; programın öğeleri hakkında belirtilen maddelerin mevcut uygulamada gerçekleştiğine “orta” derecede katılmışlardır. Programın başarıya ulaşmasında öğretmenlerin rolünün büyük olduğu sebebiyle değişen programlarda öğretmenlerin söz sahibi olması ve biyoloji ile ilgili kendilerini geliştirebilecekleri seminerlere teşvik edilmesi gerekliliği belirtilmiştir.

Blamick (1984) tarafından yürütülen “Orta Okul Fen Bilgisi Programlarının Değerlendirilmesi” konulu değerlendirme araştırması proje halinde yürütülmüş oldukça kapsamlı bir program değerlendirme çalışmasıdır. Bu araştırmaya program değerlendirme uzmanları, fen öğretmenleri ve fen konularında uzman olan üniversite personeli, okul yöneticileri ve çeşitli araştırma kurumları katılmıştır. Araştırma orta öğretim kurumlarında okutulan canlı bilimi, fiziki bilimler, genel fen ve biyoloji programlarının değerlendirilerek daha iyi hale gelmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmada değerlendirme yapmak üzere veri toplamak için 7-12. sınıflarda belirtilen fen derslerine giren öğretmenlere (80 öğretmen) 94 maddelik anket uygulanmıştır. Ayrıca, 7. ve 9. sınıflarda fizik ve kimya derslerini okuyan öğrencilere başarı testi uygulanmış ve sonuçlar normal okullarda okuyan öğrenci başarılarıyla karşılaştırılmıştır (Selvi, 1996: s.44-45).

BÖLÜM II

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, araştırmanın evreni ve örnekleme, veri toplama aracının geliştirilmesi veri toplama aracının uygulanması ve verilerin analizi ile ilgili konular bulunmaktadır.

2.1.Araştırma Modeli

Yapılan bu araştırma öğretmenlerin ve öğrencilerin görüşlerini doğrudan öğrenmeye yönelik bir tarama modelidir. Öğretmen ve öğrenciler durum hakkında düşüncelerini birinci kaynak olarak yapılan ankette belirtmişlerdir.

Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 1999: s.77).

2.2 Araştırmanın Evreni

Araştırma evrenini Ankara iline bağlı ilçelerde bulunan orta öğretim okullarında biyoloji dersine giren öğretmen ve öğrencileri kapsamaktadır.

2.3.Araştırmanın Örnekleme

Araştırmacıların araştırmalarına konu olan evrenin tümü üzerinde çalışma yapmaları çoğu zaman imkânsızdır. Bu çalışmalarını evreni temsil ettiği düşünülen

gruplar yani örneklemeler üzerinde yaparlar. Bu çalışmada evreni temsil ettiği düşünülen bir örneklem belirlenmiştir.

Ankara iline bağlı olan ilçelerde farklı orta öğretim kurumlarında yer alan 55 biyoloji öğretmeni ve 160 öğrenci araştırmanın örneklemine oluşturmaktadır.

2.4. Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada kullanılan veri toplama aracı araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Veri toplama aracı oluşturulurken aşağıda belirtilen konular dikkate alınmıştır;

—Orta öğretimin yeniden yapılandırılmasına ilişkin talim ve terbiye kurulunun 07.06.2005 tarih ve 184 sayılı kararı

—2005–2006 Eğitim Öğretim sezonundan itibaren orta öğretimin dört seneye çıkması ve yeni öğretim programının bu sezondan itibaren uygulamaya geçmesi.

Veri toplama aracı oluşturulmadan önce ülkemizdeki orta öğretimin yapısındaki değişiklikler incelenmiştir. Program geliştirme ve değerlendirme ile ilgili yerli ve yabancı kaynaklar taranmış ve bir programda olması gerekenler hakkında bilgi toplanmıştır. Orta öğretimin dört seneye çıkması ile ilgili öğretmen ve öğrencilerin görüşleri alınmıştır. Öğretmen ve öğrencilerin kendi grupları içinde çok farklı düşüncelere sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Sınırı belli olmayan bu farklı düşünceler, yapılan veri toplama aracında açık uçlu soruları zorunlu kılmıştır. Veri toplama aracının içerik geçerliliği ve anket maddelerinin amaca uygunluğu uzman görüşüne göre belirlenmiştir. Anket maddeleri konu hakkında yeterliliğe sahip olan uzmanlarca tartışılmış, değerlendirilmiş ve geçerliliği düşük olan bazı anket soruları çıkartılarak son halini almıştır.

Hazırlanan 53 soruluk testin güvenilirliğini ölçmek için çalışmadan önce Gazi Üniversitesi Biyoloji Bölümü öğretmen adaylarından oluşan 60 kişilik bir gruba uygulama yapılmıştır. Uygulama sonucunda 11 soru ankettten çıkarılmış ve 42

soruluk bir anket meydana gelmiştir. Testin güvenirlik alfa değeri 0,79 olarak bulunmuştur.

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı (anket) farklı iki gruba ayrılmıştır. Öğrenciler için Öğrenci Anketi, öğretmenler için Öğretmen Anketi oluşturulmuştur. Öğretmen anketi başlıca 2 bölümden meydana gelmiştir. Birinci bölümde öğretmenlerin kişisel bilgileri yer alırken ikinci bölümde program hakkında sorular yer almıştır. Öğretmenlere hazırlanan ankette 14, 15, 16 ve 17. sorular açık uçlu sorulardan meydana gelmiştir. Bu sorulara anket hazırlanırken öğretmenlerin verdikleri cevapların çok farklılık göstermesi soruların açık uçlu bir hale gelmesini zorunlu kılmıştır. Öğrencilere hazırlanan anket de başlıca iki bölümden meydana gelmiştir. Birinci bölüm öğrencilerin kişisel bilgilerini içerirken ikinci bölüm öğrencilerin biyoloji dersi ile ilgili oluşabilecek problemler hakkında düşüncelerini almayı hedeflemektedir. Öğretmen anketi 22 soru, öğrenci anketi 20 soru olmak üzere anket toplam 42 sorudan meydana gelmiştir.

Öğretmen ve öğrenciler için hazırlanan ankette farklı ölçeklendirme grupları kullanılmıştır. Anketlerde öğretmenlerin ve öğrencilerin ‘evet’ ve ‘hayır’ seçeneklerinden birini işaretlemelerini gereken sorularda bulunmaktadır.

Sorulan sorulara katılma derecesi;

Seçenekler	Ortalama aralığı
1-Evet	1,00–1,66
2-Kısmen	1,67–2,33
3-Hayır	2,34–3,00
Seçenekler	Ortalama aralığı
1-Hiç	1,00–1,66
2-Ara sıra	1,67–2,33
3-Sık sık	2,34–3,00

Şeklinde ölçeklendirilmiştir.

2.5 Veri Toplama Aracının Uygulanması

Araştırmacı anketleri öğretmenlere elden ulaştırmış ve elden geri toplamıştır.

Anketler	Gönderilen Anket sayısı	Geri Dönen Anket Sayısı	Geri Dönüş Oranı
Gruplar	f	f	%
Öğretmen	75	55	74

2.6. Verilerin Analizi

Araştırmanın problem cümlesi ve alt problemlerine yönelik olarak toplanan veriler, SPSS 10 (Statistical Packet for The Social Science) istatistik programı kullanarak analiz edilmiştir.

Araştırmaya katılan biyoloji öğretmenlerinin ve öğrencilerinin verdikleri cevaplarda anketlerin birinci ve ikinci bölümle ilgili olarak frekans (f) ve yüzde (%) değerleri hesaplanmıştır. Öğretmen veya öğrencileri kapsayan alt problemlerde her bir madde için aritmetik ortalama ($\bar{X}$), standart sapma değerleri (S) hesaplanmıştır.

2,3,4,5 ve 6. alt problemlerde ilgili gruplar ikiden fazla olduğundan ikiden fazla grupların arasında fark olup olmadığını anlamak için varyans analizi yapılmıştır. Gruplar arası farkın anlamlı olduğu durumlarda farkın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak için Scheffe testi yapılmıştır.

‘Biyoloji öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre program hakkında sorulan sorulara verdikleri cevaplar arasında fark var mıdır?’ alt probleminde öğretmenlerin cinsiyetlerine göre verdikleri cevaplar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını anlamak için “t testi” uygulanmıştır. T testi ve varyans analizinde farkın anlamlılığı 0,05 anlamlılık düzeyinde test edilmiştir.

BÖLÜM III

BULGULAR

Bu bölümde araştırma ile ilgili elde edilen bulgular tablolar halinde sunulmuştur. Bulgular araştırmanın alt problemleri doğrultusunda başlıklar altında hazırlanmıştır.

3.1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerden Elde Edilen Veriler.

Bu başlık altında araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyetleri, yaşları, öğretmenlikteki hizmet süreleri, mezun oldukları okul, biyoloji eğitimi ile ilgili herhangi bir programa katılma durumları ve Bölüm2 de yer alan sorulardan elde edilen veriler yer almaktadır.

3.1.1. Biyoloji öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre dağılımları

Biyoloji öğretmenlerinin anketten elde edilen verilere göre cinsiyetlerine göre dağılımları Tablo 3.1.1. de verilmiştir.

Tablo 3.1.1. Biyoloji öğretmenlerinin cinsiyetlere göre dağılımları

Cinsiyet	frekans	Yüzde(%)
Erkek	38	69,1
Bayan	17	30,9
Toplam	55	100

Tablo 3.1.1.'e göre araştırmaya katılan 55 biyoloji öğretmeninden 38'i(% 69,1) erkek, 17 ' si (% 30,9) ise bayandır.

3.1.2. Biyoloji öğretmenlerinin yaşlara göre dağılımları

Biyoloji öğretmenlerinin anketten elde edilen verilere göre yaşlarına göre dağılımları Tablo 3.1.2' de verilmiştir.

Tablo 3.1.2. Biyoloji öğretmenlerinin yaşlara göre dağılımları

Yaş	frekans	Yüzde(%)
26–35 yaş	21	38,2
36–45 yaş	31	56,4
46 ve üzeri	3	5,5
Toplam	55	100

Tablo 3.1.2 'ye göre araştırmaya katılan 55 biyoloji öğretmenin 21' i (%38,2) 26–35 yaş, 31' i (%56,4) 36–45 yaş, 3' ü (%5,5) 46 ve üzeri yaş gruplarında yer almaktadır.

3.1.3. Biyoloji öğretmenlerinin öğretmenlikteki hizmet sürelerine göre dağılımları

Biyoloji öğretmenlerinin anketten elde edilen verilere göre öğretmenlikteki hizmet sürelerine göre dağılımları Tablo 3.1.3' de verilmiştir.

Tablo 3.1.3. Biyoloji öğretmenlerinin öğretmenlikteki hizmet sürelerine göre dağılımları

Hizmet Süresi	frekans	Yüzde(%)
1–5 yıl	4	7,3
6–10 yıl	7	12,7
11–15 yıl	28	50,9
16- 20 yıl	12	21,8
21 ve üzeri	4	7,3
Toplam	55	100

Tablo 3.1.3'e göre araştırmaya katılan 55 biyoloji öğretmenin 4' ü (%7,3) 1–5 yıl arası, 7' si (%12,7) 6–10 yıl arası, 28' i (%50,9) 11–15 yıl arası, 12'si (%21,8) 16–20 yıl arası, 4' ü (%7,3) 21 yıl ve üzeri görev yapmıştır.

3.1.4. Biyoloji öğretmenlerinin mezun oldukları okullara göre dağılımları

Biyoloji öğretmenlerinin anketten elde edilen verilere göre mezun oldukları okullara göre dağılımları Tablo 3.1.4.' de verilmiştir.

Tablo 3.1.4. Biyoloji öğretmenlerinin mezun oldukları okullara göre dağılımları

Mezun Olunan Okul	frekans	Yüzde(%)
Fen- Edebiyat Fak	18	32,7
Eğitim Fakültesi	22	40
Fen-Edebiyat, Formasyonlu	14	25,5
Diğer	1	1,8
Toplam	55	100

Tablo 3.1.4'e göre araştırmaya katılan 55 biyoloji öğretmenin 18'i(% 32,7) fen- edebiyat fak, 22' si (%40) eğitim fakültesi, 14'ü (%25,5) fen edebiyat fakültesi, 1'i (%1,8) diğer fakültelerden mezun olmuştur.

3.1.5. Biyoloji öğretmenlerinin biyoloji eğitimi ile ilgili bir seminere katılma durumları

Biyoloji öğretmenlerinin anketten elde edilen verilere göre mezun oldukları okullara göre dağılımları Tablo3.1.5'de verilmiştir.

Tablo 3.1.5 Biyoloji öğretmenlerinin biyoloji eğitimi ile ilgili bir seminere katılma durumları

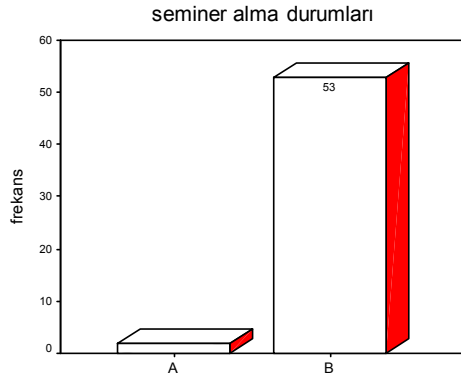
PROGRAM	frekans	Yüzde(%)
Katılmadım	28	50,9
Birkaç kez katıldım	25	45,5
Çok sayıda katıldım	2	3,6
Toplam	55	100

Tablo 3.1.5'e göre araştırmaya katılan 55 biyoloji öğretmenin 28'i (%50,9) herhangi bir programa katılmadığını, 25'i(%45,5) birkaç kez katıldığını, 2' si (%3,6) çok sayıda katıldığını belirtmiş.

3.1.6. Çalışmaya katılan öğretmenlerin okulda veya bağlı oldukları kurumda orta öğretimin dört seneye çıkarılması ve değişen öğretim programları hakkında her hangi bir seminer alma durumları

Araştırmaya katılan öğretmenlerin değişen öğretim programı hakkında seminer alma durumları Grafik 3.1.6'da verilmiştir.

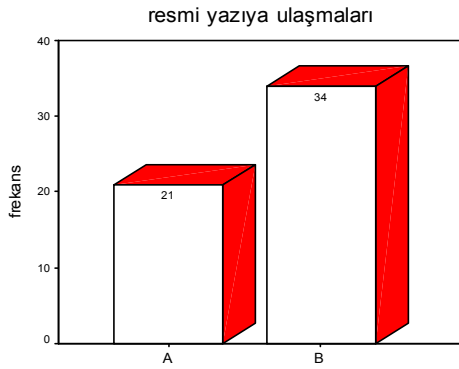
Grafik 3.1.6. Öğretmenlerin değişen öğretim programı hakkında seminer alma durumları

Grafik 3.1.6.'ya göre öğretmenlerin 2'si(%3,6) seminer almış, 53'ü(%96,4) ise herhangi bir seminer almamıştır.

3.1.7. Çalışmaya katılan öğretmenlerin orta öğretimin dört yıl çıkmasıyla değişen öğretim programları hakkında her hangi bir resmi yazının ellerine ulaşma durumları

Grafik 3.1.7.Araştırmaya katılan öğretmenlerin değişen orta öğretim ile ilgili her hangi bir resmi yazının ellerine ulaşma durumları

Grafik 3.1.7' ye göre öğretmenlerden 21' ine (%38,2) resmi yazı ulaşırken, 34' üne(%61,8) herhangi bir resmi yazı ulaşmamıştır.

Öğretmenlerin % 61,8' i program hakkında resmi belge almadıklarını belirtmişlerdir. Yeni bir öğretim programına resmi olarak bilgisiz başlanmıştır.

3.1.8.Çalışmaya katılan öğretmenlerin uyguladıkları öğretim programını ve ders planlarını aldıkları kaynaklara ait veriler

Tablo 3.1.8 Araştırmaya katılan öğretmenlerin uyguladıkları öğretim programını ve ders planlarını aldıkları kaynaklara ait veriler

Kaynaklar	frekans	Yüzde(%)
Önceki yıllara bakarak kendim hazırladım.	6	10,9
Ulaşabildiğim diğer biyoloji öğretmenlerinden aldım.	11	20
Tebliğler dergisinden ve MEB' nın resmi yazılarından.	23	41,8
Diğer.	15	27,3
Toplam	55	100

Tablo 3.1.8'e göre öğretmenlerin 6'sı (%10,9) planları kendisi hazırlamış, 11'i (%20) diğer biyoloji öğretmenlerinden almış, 23'ü (%41,8) resmi yazılardan faydalanmıştır. Diğer şikkını işaretleyenlerden; 12 öğretmen internetteki farklı sitelerden alınan planlarda değişiklik yaparak kullandıklarını, 2 öğretmen ÖSS kitaplarını kullanarak planları oluşturdıklarını, 1 öğretmen ise hiçbir plan kullanmadığını belirtmiştir.

3.1.9. Çalışmaya katılan öğretmenlerin Lise 1 Biyoloji Öğretim Programı hedeflerinde meydana gelen değişiklikleri öğrenme durumlarına ait veriler

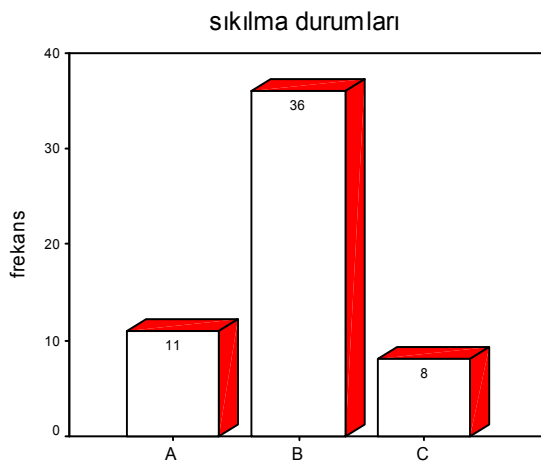
Tablo 3.1.9. Araştırmaya katılan öğretmenlerin Lise 1 Biyoloji Öğretim Programı hedeflerinde meydana gelen değişiklikleri öğrenme durumlarına ait veriler

Öğrenme çeşitleri	frekans	Yüzde(%)
a-Okulumuza gelen tebliğler dergisi ile	10	18,2
b-Diğer biyoloji öğretmenlerinden.	5	9,1
c-Sene başında yapılan seminerlerden	3	5,5
d-İnternette diğer öğretmenlerin sayfasına bakarak	20	36,4
e-MEB internet sitesinden	15	27,3
f- Diğer.	2	3,6
Toplam	55	100

Tablo 3.1.9'a göre öğretmenlerin 10'u(%18,2) tebliğler dergisinden, 5'i (%9,1) diğer öğretmenlerden, 3'ü (%5,5) sene başında yapılan seminerlerden, 20'si (%36,4) internette diğer öğretmen sayfalarından, 15' i(%27,3) MEB internet sayfasından meydana gelen değişiklikleri öğrenmiştir. Diğer şikkını işaretleyenlerden: 1'i (%1,8) zümre öğretmenler toplantısında programın hedeflerindeki değişiklikleri öğrendiğini, 1'i (%1,8) değişiklikten haberdar olmadığını ankette yaptığı açıklama ile belirtmiştir.

3.1.10. Öğretmenlerin “Üç seneden dört sene ye çıkan biyoloji eğitimi, öğrencilerin biyoloji dersinden sıkılmalarına sebep olur mu?” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen veriler

Grafik 3.1.10. “Üç seneden dört sene ye çıkan biyoloji eğitimi, öğrencilerin biyoloji dersinden sıkılmalarına sebep olur mu?” Sorusuna verilen cevaplardan elde edilen veriler

Grafik 3.1.10’ dan elde edilen verilere göre:

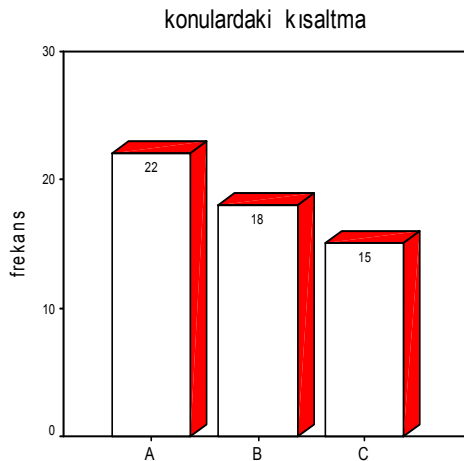
A-Öğrenciler sıkılacaktır. (%20)

B-Öğrenciler sıkılmayacaktır (%65,5)

C-Kısmen (% 14,5)

3.1.11. Öğretmenlerin “Dokuzuncu sınıf üniteleri bu sınıf düzeyi için uygun bir şekilde kısaltılmış mıdır?” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen veriler

Grafik 3.1.11 “Dokuzuncu sınıf üniteleri bu sınıf düzeyi için uygun bir şekilde kısaltılmış mıdır?” Sorusuna verilen cevaplardan elde edilen veriler

Grafik 3.1.11’ den elde edilen verilere göre üniteler:

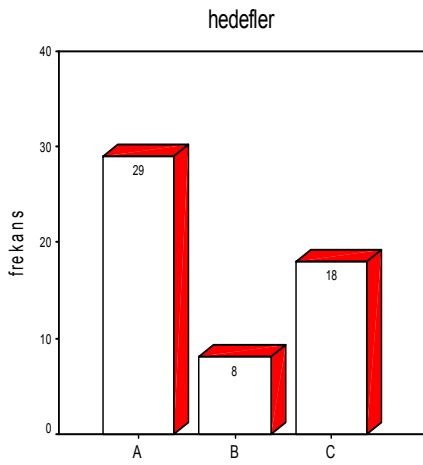
A-Uygun kısaltılmıştır (%40)

B-Uygun kısaltılmamıştır(32,7)

C-Kısmen (27,3)

3.1.12. Öğretmenlerin “9.Sınıf biyoloji programı hedefleri açık ve anlaşılır bir dille belirlenmiş midir?” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen veriler

Grafik 3.1.12 “ 9.Sınıf biyoloji programı hedefleri açık ve anlaşılır bir dille belirlenmiş midir?” Sorusuna verilen cevaplardan elde edilen veriler

Grafik 3.1.12’ den elde edilen verilere göre hedefler:

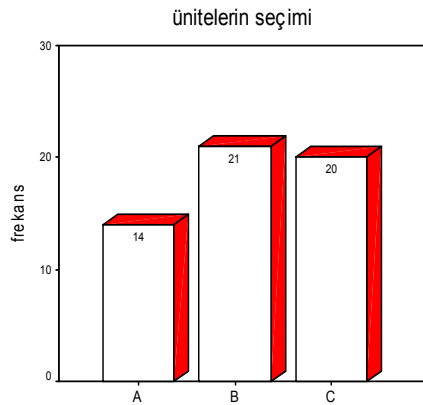
A-Anlaşılır bir dille belirlenmiştir (%52,7)

B-Anlaşılır bir dille belirlenmemiştir (%14,5)

C-Kısmen (%32,7)

3.1.13. Öğretmenlerin “Ünitelerin sıralanışı ve çıkarılan ünitelerin seçimi sizce doğru mudur?” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen veriler

Grafik 3.1.13. “Ünitelerin sıralanışı ve çıkarılan ünitelerin seçimi sizce doğru mudur?” Sorusuna verilen cevaplardan elde edilen veriler

Grafik 3.1.13’ den elde edilen verilere göre ünitelerin sıralanışı ve seçimi:

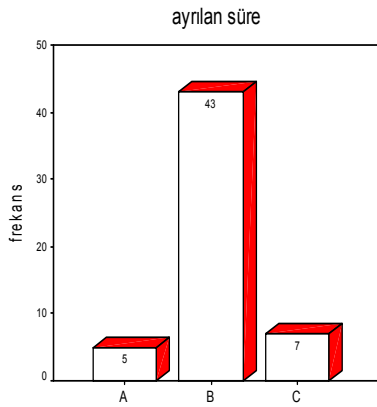
A-Doğrudur (%25,5)

B-Yanlıştır (38,2)

C-Kısmen doğrudur (%36,4)

3.1.14. Öğretmenlerin “Ünitelerin işlenişi için ayrılan süre olması gerekenden daha mı uzundur?” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen veriler

Grafik 3.1.14. “Ünitelerin işlenişi için ayrılan süre olması gerekenden daha mı uzundur?”Sorusuna verilen cevaplardan elde edilen veriler

Grafik 3.1.14’den elde edilen verilere göre üniteler için ayrılan süre olması gerekenden:

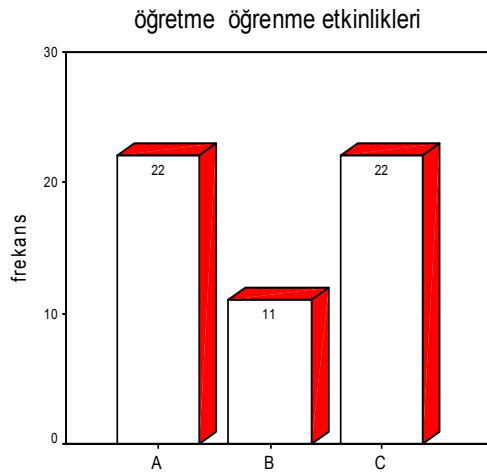
A-Daha uzundur (%9,1)

B-Daha uzun değildir (%78,2)

C-Kısmen (%12,7)

3.1.15. Öğretmenlerin “Öğretme öğrenme etkinlikleri bu sınıf için uygun mu dur?” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen veriler

Grafik 3.1.15. “Öğretme öğrenme etkinlikleri bu sınıf için uygun mudur?” Sorusuna verilen cevaplardan elde edilen veriler

Grafik 3.1.15’den elde edilen verilere göre:

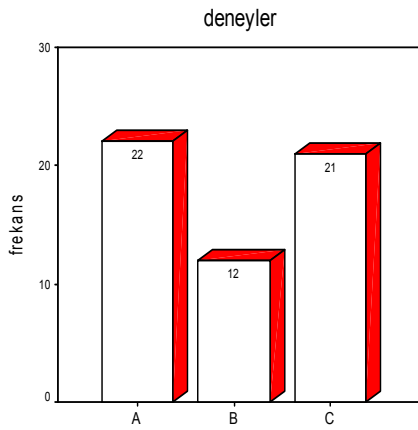
A-Etkinlikler uygundur (%40)

B-Etkinlikler uygun değildir (%20)

C-Kısmen (%40)

3.1.16. Öğretmenlerin “Deneyler bu sınıf için uygulanabilir ve düzeye uygun olarak hazırlanmış mıdır?” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen veriler

Grafik 3.1.16. “Deneyler bu sınıf için uygulanabilir ve düzeye uygun olarak hazırlanmış mıdır?” Sorusuna verilen cevaplardan elde edilen veriler

Grafik 3.1.16’den elde edilen verilere göre deneylerin hazırlanışı:

A-Uygundur (%40)

B-Uygun değildir (21,8)

C-Kısmen (%38,2)

3.1.17. Öğretmenlerin “Programın uygulanmasında aşağıdaki problemlerle karşılaştınız mı?” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen veriler

Tablo 3.1.17. “Programın uygulanmasında aşağıdaki problemlerle karşılaştınız mı?” Sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen veriler

Uygulamada Oluşan Problemler	Evet		Hayır	
	frekans	Yüzde(%)	frekans	Yüzde(%)
Program hakkında resmi belge eksikliği	40	72.7	15	27.3
Ders kitaplarının eksikliği	39	70.9	16	29.1
Program hakkında yetersiz bilgi	45	81.8	10	28.2
Materyal ve laboratuvar eksikliği	36	65.5	19	34.5
Öğrenci sayılarının fazlalığı	29	52.7	26	47.3
Öğrencilerin öğrenmeye karşı isteksiz olmaları	44	80.0	11	20.0
Konuların kısa zamanın ise uzun olmasından dolayı öğrencilerin sıkılması	20	36.4	35	65.3

Tablo 3.1.17’ ye göre öğretmenlerin; % 72,7 si program hakkında resmi belge eksikliği, %70,9’ u ders kitaplarının eksikliği, 81,8’ i program hakkında

yetersiz bilgi, %65,5' i materyal ve laboratuvar eksikliği, %52,7'si öğrenci sayılarının fazlalığı, %80,0 öğrencilerin öğrenmeye karşı isteksiz olmaları, 36,4'ü konuların kısa zamanın ise uzun olmasından dolayı öğrencilerin sıkılması, problemleriyle karşılaşmıştır. Öğretmenlerin aynı problemlerle bu kadar çok karşılaşması “Problemlerin kişisel değil genel olduğunu göstermez mi? Yeni öğretim programı uygulamaya konulurken bu aksamaların olacağı tahmin edilebilir miydi?

3.1.18. Öğretmenlerin kullandıkları öğretim yöntemlerine ait veriler.

Tablo 3.1.18. Öğretmenlerin öğretim yöntemlerini kullanma sıklığına ait veri tablosu

Öğretim yöntemleri	Hiç		Ara sıra		Sık sık	
	frekans	Yüzde(%)	frekans	Yüzde(%)	frekans	Yüzde(%)
1-Beyin Fırtınası Yöntemi	14	25.5	31	56.4	10	18.1
2-Anlatım Yöntemi	0	0	6	10.9	49	89.1
3-Laboratuvar Yöntemi	6	10.9	45	81.8	4	7.3
4-Soru Cevap Yöntemi	0	0	16	29.1	39	70.9
5-Problem Çözme Yöntemi	2	3.6	35	63.6	18	32.7
6-Gezi Gözlem Yöntemi	42	76.4	13	23.6	0	0
7-Grup Tartışması Yöntemi	20	36.4	32	58.2	3	5.5
8-Rol Oynama Yöntemi	36	65.5	16	29.1	3	5.5
9-Gösteri Yöntemi	15	27.3	31	56.4	9	16.4

Beyin Fırtınası Yöntemi öğretmenlerin %25,5'i tarafından 'Hiç' 56,4'ü tarafından 'Ara sıra' %18,2'si tarafından 'Sık sık', Anlatım Yöntemi öğretmenlerin %10,9 tarafından 'Ara sıra' %89,1'i tarafından 'Sık sık', Laboratuvar Yöntemi öğretmenlerin %10,9'u tarafından 'Hiç' %81,8'i tarafından 'Ara sıra' %7,3'ü tarafından 'Sık sık', Soru Cevap Yöntemi öğretmenlerin % 29,1'i tarafından 'Ara sıra' %70,9'u tarafından 'Sık sık', Problem Çözme Yöntemi öğretmenlerin %3,6'sı tarafından 'Hiç' %63,6'sı tarafından 'Ara sıra' %32,7'si tarafından 'Sık sık', Gezi Gözlem Yöntemi öğretmenlerin %76,4'ü tarafından 'Hiç' %23,6'sı tarafından 'Ara

sıra', Grup Tartışması Yöntemi öğretmenlerin %36,4'ü tarafından 'Hiç' %58,2 si tarafından 'Ara sıra' %5,5'i tarafından 'Sık sık', Rol Oynama Yöntemi öğretmenlerin %65,5'i tarafından 'Hiç' %29,1'i tarafından 'Ara sıra' %5,5'i tarafından 'Sık sık', Gösteri Yöntemi öğretmenlerin %27,3'ü tarafından 'Hiç' %56,4'ü tarafından 'Ara sıra' %16,4'ü 'Sık sık' kullanılmaktadır. Tablo 3.1.18'den elde edilen verilere göre öğretmenlerin en sık kullandıkları yöntemler, anlatım yöntemi (%89,1) ve soru cevap yöntemi (%70,9) dir.

3.1.19. Öğretmenlerin “Bir biyoloji öğretmeni olarak yeni programın uygulanmasında ne gibi aksaklıklar gördünüz?” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen veriler

Tablo 3.1.19 “Bir biyoloji öğretmeni olarak yeni programın uygulanmasında ne gibi aksaklıklar gördünüz?” Sorusuna verilen cevaplardan elde edilen veriler

Programın Uygulanmasındaki Aksaklıklar	frekans	Yüzde(%)
1-Aksaklık yok.	4	3,2
2-Çok büyük bir aksaklık yok.	7	5,6
3- Temel oluşturulmadan geçiş yapıldı aksaklıklar meydana geldi.	6	4,8
4-Öğretmen ve öğrencilere program hakkında yeterli bilgi verilmedi.	28	22,4
5-Program hakkında eksik bilgilerle bu sezon verimsiz geçirildi.	4	3,2
6-Uygun ayarlanamayan konu ve zamanlar problem oluşturdu.	8	6,4
7-Yıllık planlar hazırlanırken sıkıntılar yaşandı.	6	4,8
8-Yeni müfredata uygun kitap yok.	8	6,4
9-İlk aylarda müfredattan çıkarılan konuları yanlışlıkla işledik.	3	2,4
10-Denetim mekanizması hiç yok.	2	1,6
11-Programın tekrar gözden geçirilmesi gerekir	2	1,6
12-Ders araç gereçleri ve kaynaklar yetersiz.	10	8
13-Yıllık planlarda konulara ayrılan süreler iyi hazırlanmamış.	2	1,6
14-Yeni öğretim programı hakkında seminer düzenlenmedi.	3	2,4
15-Meslek liselerinde öğrencilerin derse ilgileri oldukça zayıf kaldı.	1	0,8
16-Ben eski programı sürdürmekteyim.	1	0,8
17-Program tam olarak oturmadı.	4	3,2
18-Gerekli resmi yazı elimize gelmedi.	2	1,6
19-Kullanılabilir bir laboratuvarın olmaması.	1	0,8
20-Deney yapma şansımız çok az.	2	1,6
21-Deneylerde öğretmen denetimi sağlayamıyor.	1	0,8
22-Öğrencilerde biyolojiye karşı aşırı bir ilgisizlik var.	1	0,8

23-Laboratuvarımız yok uygulama yapamıyoruz.	1	0,8
24-ÖSS sınavında sorulan soruların ağırlıkla 9. sınıftan çıkması problem oluşturdu.	2	1,6
25- 9. sınıf konuları uzun kalıyor.	2	1,6
26-10. sınıf konuları içerik olarak yetersiz görüldü.	1	0,8
27-Biyolojiye giriş -bilimsel yöntem konularının çıkarılması doğru olmamış.	1	0,8
28-Uygulamalı konulara yeterince yer verilmediğinden ders yeterince anlaşılmadı.	3	2,4
29-Meslek liselerinin sadece 9. sınıfta biyoloji görüyor olmaları konuların tekrar düzenlenmesini gerektirmektedir.	1	0,8
30-9.sınıfta öğrenciler sıkılıyor.	2	1,6
31-Ders saatleri yetersiz.	1	0,8
32-Sınıflara göre konu dağılımı eşit değil	1	0,8
33-Sınıflar kalabalık	3	2,4
34-9.sınıfa göre hazırlanmamış kitaplar öğrenciyi dersten soğuttu.	1	0,8
Toplam	125	100

Yeni programın uygulanmasında meydana gelen aksaklıklara öğretmenler 34 farklı madde altında toplam 125 görüş bildirmişlerdir. Bazı öğretmenler birden fazla görüş belirtmişlerdir. Maddeler öğretmenlerin kendi cümlelerinden oluşturulmuştur. Geçerliliğin yüksek olması için aynı anlama gelen farklı cümleler farklı maddelerde yer almıştır. Elde edilen veriler öğretmenlere sorulan açık uçlu sorulardan elde edilmiştir. Öğretmenler, öğretim programı hakkında yetersiz bilgiye sahip olmalarını (% 22,4) en çok karşılaştıkları problem olarak belirtmişlerdir.

3.1.20. Öğretmenlerin “Orta öğretimin dört yıla çıkmasıyla değişen programın hazırlanışını ve uygulanışını nasıl değerlendiriyorsunuz? ” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen veriler

Tablo 3.1.20. “Orta öğretimin dört yıla çıkmasıyla değişen programın hazırlanışını ve uygulanışını nasıl değerlendiriyorsunuz? ” sorusuna verilen cevaplardan elde edilen veriler

Programın Hazırlanışı Ve Uygulanışı	frekans	Yüzde(%)
1-Program çok kötü.	4	2,4
2-Program iyi.	5	2,99
3-Program oldukça iyi.	1	0,6
4-Yorum yok.	1	0,6

5-Acele ile baştan savma bir program olmuş.	1	0,6
6-Ön hazırlık yapılmadan acele ile yapılmış bir program olmuş.	5	2,99
7-Sadece zaman olarak değiştirilmiş.	3	1,8
8-Gerekli olan alt yapı çalışması yapılmadı.	3	1,8
9-İçerik yeni oluşan yıla göre tekrar değiştirilmeliydi.	3	1,8
10-Müfredatın dört yıla paylaştırılmasında yanlışlıklar vardır.	3	1,8
11-Oluşan problemlerin giderilmesi gerekir.	5	2,99
12-Programın hazırlanışında daha dikkatli olunabilirdi.	4	2,4
13-Konuların dağılımında daha titiz davranılabilirdi.	2	1,2
14-Öğretmenlerinde fikirleri sorulmalıydı.	1	0,6
15-Konuların dağılımı uygun hazırlanmamış.	8	4,79
16-Konuların yoğunluğu ve zaman daha iyi hazırlanmış.	2	1,2
17- Bazı konuların müfredata eklenmesi gerekir.	3	1,8
18-Programın uygulaması yetersiz.	3	1,8
19-Dört sene olsun diye öylesine hazırlanmış bir program.	2	1,2
20-Eğitimin içinden değil tepeden inme bir program olarak hazırlanmış.	2	1,2
21- Hedefler çok iyi belirlenmemiş.	1	0,6
22- Bazı konular sınıf düzeyi için uygun değil.	4	2,4
23-Benim beklentilerime oldukça yakın hazırlanmış.	1	0,6
24-Laboratuar dersi konulmalı.	2	1,2
25-Okullara ders araç ve gereçleri gönderilmeli.	1	0,6
26-Okullara genetik mühendisliği ile ilgili görsel materyaller gönderilmeli.	1	0,6
27-Bu program sadece öğrencilerin sene kaybına sebep olur.	1	0,6
28-Biyoloji dersi kimsenin umurunda değil galiba.	1	0,6
29-İçerik değişmeyecek ise neden zaman uzattınız.	2	1,2
30-Öğretmenlere rehber kaynaklar verilmeli.	1	0,6
31-Ortak sınavlar yapılmalı	1	0,6
32-Uzayan süre ile daha fazla laboratuar dersi yapabiliriz.	2	1,2
33-Daha çok uygulamalı konulara yer verilmelidir.	1	0,6
34-Biyoloji "3 "sağlık bilgisi ise "1" ders saati olarak değiştirilmeli.	1	0,6
35-Ders saati bazı sınıflarda artırılabilir.	7	4,19
36-Çıkarılan üniteler yerinde olmuş.	1	0,6
37-Bölünmeler konusu son sınıfa aktarılabilirdi.	1	0,6
38-Konular ile ilgili soruları daha çok çözebiliyoruz.	2	1,2
39-Fen bölümünü tercih etmeyen öğrenciler için günlük hayatta bilinmesi gereken konular 9.sınıf müfredatına eklenmeli.	2	1,2
40- 3 yılda işlenen konuların 4 yılda işlenmesini doğru bulmuyorum.	2	1,2
41-Uygulama eksikliği devam etmiş.	1	0,6
42-Programın uygulanması sadece öğretmenlere bırakılmış durumda.	1	0,6

43-Program öğrencileri böldü. Eski 9 ve yeni dokuz kavramı çıktı.	1	0,6
44-Biz öğretmenler programdaki açıkları kapatmak zorundayız.	2	1,2
45-Uygulamaların sonucunu görmek için ileriki yılları beklememiz gerekir.	2	1,2
46-Uygulama işini öğretmenler yaptığı için sorun yok.	1	0,6
47-Uygulamada problem yok..	1	0,6
48- 4 yıllık eğitime geçilmesini doğru bulmuyorum.	1	0,6
49- 4 yıla çıkan süre öğrencilerin dersten sıkılmalarını engeller.	1	0,6
50- 4 yıla çıkan süre öğrencilerin biyolojiye olan korkularını engeller.	1	0,6
51- Dört yılı fazla buluyorum.	1	0,6
52- Dört yıla çıkan eğitimi olumlu buluyorum.	2	1,2
53- 4 yıllık eğitime hazır değiliz.	1	0,6
54-Öğretmen ve öğrenciler hazır değil.	2	1,2
55-Öğrencilere daha fazla soru çözecek düzenlemeler yapılmalı.	1	0,6
56-Nitelikte artış sağlayacak bir program olduğunu sanmıyorum.	1	0,6
57-Öğrencilerden alınan bir yılın karşılığında daha nitelikli olmalarını sağlayacak programlar hazırlanabilirdi.	2	1,2
58-Öğrenciyi aktif hale getirmek daha mümkün olacak.	1	0,6
59-Öğrenciler deneyleri kendileri yapma şansını buluyorlar.	1	0,6
60-Biyolojinin 2 saat sağlık bilgisinin 2 saat olması iyi bir uygulama.	1	0,6
61-Zaman olarak daha iyi hazırlanmış.	2	1,2
62-Programın hazırlanışı yetersiz.	2	1,2
63-Diğer ders programları da yetersiz.	2	1,2
64-Ekoloji konusunun 9. sınıfta kalması gerekirdi.	1	0,6
65-Bir bilim olarak biyoloji 9. sınıf ta kalmalıydı.	1	0,6
66-Canlıların temel bileşenleri 9.sınıftan çıkarılmalı.	2	1,2
67- 9.sınıf konuları ağır hazırlanmış.	2	1,2
68- 9.sınıfta zaman olarak problem yok.	4	2,4
69- 9.sınıftan Canlıların sınıflandırılması çıkarılmalı.	1	0,6
70- Sindirim sistemi ve dolaşım sistemi vb. ayrıntı içermeden 9. sınıfların müfredatına konulmalı.	2	1,2
71- Canlıların çeşitliliği ve sınıflandırması 10.sınıfta olabilirdi.	2	1,2
72- Dokular ünitesi 10.sınıfa çekilebilir.	1	0,6
73- Bir bilim olarak biyoloji konusunun 10. sınıfa aktarılması yanlış bir uygulama olmuş.	5	2,99
74- Çeşitlilik ve etkileşim konusu 10.sınıfa alınmalı idi.	1	0,6
75- 10.sınıf konuları çok basit hale gelmiş.	2	1,2
76- 10. sınıf konuları olması gerekenden daha yoğun hazırlanmış.	2	1,2
77- Hücre bölünmeleri 10.sınıfa koyulmalıydı.	1	0,6

78- Tüm sistemlerin aynı yıla alınması yanlış olmuş.	3	1,8
79- 11.sınıf konuları olması gerekenden daha yoğun hazırlanmış.	7	4,19
80- 10. 11. 12. sınıfların programını hiç incelemedim.	3	1,8
Toplam	167	100

Öğretmenler, orta öğretimin dört yıla çıkmasıyla değişen programın hazırlanması ve uygulanmasına yönelik düşüncelerini 80 farklı madde altında toplam 167 görüş belirtmişlerdir. Bazı öğretmenler birden fazla görüş belirtmişlerdir. Maddeler öğretmenlerin kendi cümlelerinden oluşturulmuştur. Geçerliliğin yüksek olması için aynı anlama gelen farklı cümleler farklı maddelerde yer almıştır. Tabloda yer alan veriler öğretmenlere sorulan açık uçlu sorulardan elde edilmiştir.

3.1.21. Öğretmenlerin, “Programı eski programla karşılaştırdığınızda olumlu veya olumsuz yönde ne gibi farklılıklar görüyorsunuz?” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen veriler

Tablo 3.1.21. “Programı eski programla karşılaştırdığınızda olumlu veya olumsuz yönde ne gibi farklılıklar görüyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplardan elde edilen veriler

Programdaki Farklılıklar	frekans	Yüzde(%)
1-Herhangi bir fark yoktur.	6	7,89
2-Yeni program çok kötü.	2	2,63
3-Yeni program kısmen daha iyi.	4	5,26
4-Yeni programda konular olması gerektiği gibi düzenlenmemiş.	5	6,58
5-Çok büyük bir fark yok.	2	2,63
6-İçerik değiştirilmeden sadece konu dağılımı değiştirilmiş.	7	9,21
7-Süre olarak daha yeterli bir hal almış.	8	10,53
8-Konuları işlemek için daha fazla zamanımızın olması olumlu	9	11,84
9-Sadece zaman olarak daha iyi.	3	3,95
10-Eski program daha yoğundu.	2	2,63
11-Eski program çok yoğundu	2	2,63
12- 2005–2006 yılında program yeterince uygulanamadı.	1	1,32
13-Yeni program daha hafif hale getirilmiş.	1	1,32
14-Deney ve araştırma yapmaya daha fazla zaman sağlandı.	6	7,89

15-Yorum yok.	5	6,58
16-Yıllık planın uygulanışını da rahat ve olumlu görüyorum	1	1,32
17-Yeni programla konuları daha rahat yetiştirebiliyoruz.	4	5,26
18-Sağlık Bilgisi ve Biyoloji dersinin bağımsız hale gelmesi olumlu olmuş.	1	1,32
19- 9.sınıf programı daha iyi hazırlanmış.	1	1,32
20- Konular daha iyi işleniyor.	2	2,63
21- 10.Sınıfların konuları daha kötü bir hale gelmiş.	1	1,32
22- Ekoloji konusunun çıkarılması olumlu olmuştur.	2	2,63
23- 9.sınıf konularının azaltılması daha olumlu.	1	1,32
Toplam	76	100

Öğretmenlerden, öğretim programındaki değişikle birlikte yeni ve eski programı karşılaştırılması istenmiş ve sonuç da 23 farklı madde altında toplam 76 görüş ankette yer almıştır. Bazı öğretmenler birden fazla görüş belirtmişlerdir. Maddeler öğretmenlerin kendi cümlelerinden oluşturulmuştur. Geçerliliğin yüksek olması için aynı anlama gelen farklı cümleler farklı maddelerde yer almıştır. Tabloda yer alan veriler öğretmenlere sorulan açık uçlu sorulardan elde edilmiştir.

3.1.22. Öğretmenlerin, “Sizce 9.sınıf biyoloji programına alınması gereken farklı konular veya üniteler var mı?” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen veriler

Tablo 3.1.22.1 “Sizce 9.sınıf biyoloji programına alınması gereken farklı konular veya üniteler var mı?” sorusuna verilen cevaplardan elde edilen veriler

	Evet		Hayır	
	frekans	Yüzde(%)	frekans	Yüzde(%)
9.sınıf Biyoloji Programına alınması gereken farklı konular veya üniteler var mı?	28	50.9	27	49.1

Tablo 3.1.22.1’ e göre öğretmenlerin % 50,9’ u 9. sınıf programına farklı konu veya ünite eklenmesi gerektiğini düşünmektedirler. Öğretmenler hangi konuların eklenmesi gerekliliği hakkındaki düşüncelerini verilen anketlere yazarak belirtmişlerdir. Bu verilerle Tablo 3.1.22.2 oluşturulmuştur.

Tablo 3.1.22.2. 9.sınıf Biyoloji Programına eklenmesi gereken ünite veya konular

Konular	frekans	Yüzde(%)
1-Enerji	1	2,50
2-Bir bilim olarak biyoloji	3	7,50
3-Ekolojiye giriş	1	2,50
4-Bilim nedir?	14	35,00
5-Bilimsel çalışma	2	5,00
6-Düşünme ve araştırmayı öğrenme	1	2,50
7-Bilim adamının özellikleri	9	22,50
8-Ayrıntı içirmeden dolaşım ve sindirim sistemleri	1	2,50
9-Sistemler konusuna giriş	2	5,00
10-Canlıların genel özellikleri	2	5,00
11-Ekoloji	2	5,00
12-Çeşitlilik ve etkileşim	1	2,50
13-Populasyon	1	2,50
Toplam	40	100

Tablo 3.1.22.2'ye göre öğretmenler 13 farklı madde altında 40 görüş bildirmişlerdir. Bazı öğretmenler birden fazla görüş bildirmişlerdir. Öğretmenlerin 9. Sınıf Biyoloji Programı'nda en çok görmek istedikleri konu %35,0 ile "Bilim Nedir?" konusu olmuştur. Bilim adamının özellikleri de %22,5 ile ikinci sıradaki yerini almıştır.

3.2. Biyoloji öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre program hakkında sorulan sorulara verdikleri cevaplara ilişkin bulgular

Biyoloji öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre program hakkında sorulan sorulara ilişkin bulgular Tablo 3.2' de verilmiştir.

Tablo 3.2 Program hakkında sorulan sorulara verilen cevapların öğretmenlerin cinsiyetlerine göre dağılımları

SORULAR	CINSİYET	n	$\bar{X}$	S	P<0.05
SORU1	erkek	38	1,97	0,16	0,56
	bayan	17	1,94	0,24	
SORU2	erkek	38	1,66	0,48	0,374
	bayan	17	1,53	0,51	
SORU5	erkek	38	2,44	0,59	0,732
	bayan	17	2,53	0,61	

SORU6	erkek	38	1,82	0,86	0,151
	bayan	17	2,18	0,75	
SORU7	erkek	38	1,71	0,91	0,164
	bayan	17	1,41	0,93	
SORU8	erkek	38	2,07	0,8	0,505
	bayan	17	2,23	0,75	
SORU9	erkek	38	2,92	0,39	0,014*
	bayan	17	2,53	0,6	
SORU10	erkek	38	1,76	0,91	0,593
	bayan	17	1,88	0,9	
SORU11	erkek	38	1,81	0,9	0,973
	bayan	17	1,82	0,9	
SORU12A	erkek	38	1,18	0,39	0,028*
	bayan	17	1,47	0,51	
SORU12B	erkek	38	1,21	0,41	0,509
	bayan	17	1,47	0,51	
SORU12C	erkek	38	1,13	0,34	0,154
	bayan	17	1,29	0,47	
SORU12D	erkek	38	1,34	0,48	0,939
	bayan	17	1,35	0,49	
SORU12E	erkek	38	1,47	0,51	0,983
	bayan	17	1,47	0,51	
SORU12F	erkek	38	1,21	0,41	0,775
	bayan	17	1,18	0,39	
SORU12G	erkek	38	1,63	0,49	0,914
	bayan	17	1,65	0,49	
SORU13A	erkek	38	1,95	0,61	0,74
	bayan	17	1,88	0,78	
SORU13B	erkek	38	2,95	0,23	0,046*
	bayan	17	2,76	0,44	
SORU13C	erkek	38	1,97	0,43	0,798
	bayan	17	1,94	0,43	
SORU13D	erkek	38	2,71	0,46	0,973
	bayan	17	2,71	0,47	
SORU13E	erkek	38	2,32	0,53	0,609
	bayan	17	2,24	0,56	
SORU13F	erkek	38	1,21	0,41	0,509
	bayan	17	1,29	0,47	
SORU13G	erkek	38	1,82	0,56	0,014*
	bayan	17	1,41	0,51	
SORU13H	erkek	38	1,29	0,46	0,039*
	bayan	17	1,65	0,79	
SORU13I	erkek	38	1,87	0,66	0,708
	bayan	17	1,94	0,66	
SORU17	erkek	38	1,58	0,5	0,465
	bayan	17	1,47	0,51	

*p<0,05 düzeyinde anlamlı fark vardır.

Tablo 3.2’de Biyoloji öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre program hakkında sorulan sorulara verdikleri cevaplara ilişkin bulgular yer almıştır.

Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre program hakkında sorulan sorulara verdikleri cevaplar arasında bazı maddelerde farklılıklar vardır.

Tablo 3.2’deki maddelerin aritmetik ortalama değerlerine göre ;

1,2,5 ve 9. sorulara hem erkek hem de bayan öğretmenler ‘Hayır’ cevabını vermiştir. 6,8,10 ve 11. sorulara erkek ve bayan öğretmenler ‘Kısmen’ cevabını vermiştir. 12A,12B,12C,12D,12E,12F ve 12G ve maddelerine hem erkek hem de bayan öğretmenler ‘Evet’ cevabını vermiştir. 7. soruda erkek öğretmenler ‘Kısmen’ bayan öğretmenler ‘Evet’, 13G maddesinde erkek öğretmenler ‘Ara sıra’ bayan öğretmenler ‘Hiç’ , 17. soruda erkek öğretmenler ‘Hayır’ bayan öğretmenler ‘Evet’ cevabını vermiştir. 13A,13C,13E, ve 13I maddelerinde yer alan yöntemler hem erkek hem de bayan öğretmenler tarafından ara sıra kullanılırken 13B ve 13D maddelerinde yer alan yöntemler hem erkek hem de bayan öğretmenler tarafından sık sık kullanılmaktadır. 13F ve 13H maddelerinde yer alan yöntemler tüm öğretmenler tarafından hiç kullanılmamaktadır.

“Ünitelerin işleniş olması gerekenden daha mı uzundur?”(Soru9) sorusuna erkek öğretmenler ile bayan öğretmenlerin verdikleri cevaplar arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık vardır.

“Programın uygulanmasında aşağıdaki problemlerle karşılaştınız mı?”(Soru12) sorusunun “Program hakkında resmi belge eksikliği” maddesine erkek öğretmenler ile bayan öğretmenlerin verdikleri cevaplar arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık vardır.

“Yeni lise 1 biyoloji programında aşağıdaki öğretim yöntemlerini kullanma sıklığınızı karşısındaki seçeneğe (×) işareti koyarak belirtiniz.” (Soru13) sorusunun “Anlatım Yöntemi” maddesine erkek öğretmenler ile bayan öğretmenlerin verdikleri cevaplar arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık vardır.

“Yeni lise 1 biyoloji programında aşağıdaki öğretim yöntemlerini kullanma sıklığınızı karşısındaki seçeneğe (×) işareti koyarak belirtiniz.” (Soru13) sorusunun “Grup Tartışması Yöntemi” maddesine erkek öğretmenler ile bayan öğretmenlerin verdikleri cevaplar arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık vardır.

“Yeni lise 1 biyoloji programında aşağıdaki öğretim yöntemlerini kullanma sıklığınızı karşısındaki seçeneğe (×) işareti koyarak belirtiniz.” (Soru13) sorusunun “Rol Oynama Yöntemi” maddesine erkek öğretmenler ile bayan öğretmenlerin verdikleri cevaplar arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık vardır.

3.3. Biyoloji öğretmenlerinin yaşlarına göre program hakkında sorulan sorulara verdikleri cevaplara ilişkin bulgular

Biyoloji öğretmenlerinin yaşlarına göre program hakkında sorulan sorulara ilişkin bulgular Tablo 3.3’ de verilmiştir.

Tablo 3.3. Program hakkında sorulan sorulara verilen cevapların öğretmenlerin yaşlarına göre dağılımları

SORULAR		N	$\bar{X}$	F	P	Scheffe Testi
SORU 1	26-35 yaş	21	1,95	0,09	0,9	
	36-45 yaş	31	1,97			
	46 ve üzeri	3	2			
SORU 2	26-35 yaş	21	1,66	0,602	0,552	
	36-45 yaş	31	1,41			
	46 ve üzeri	3	1,43			
SORU 5	26-35 yaş	21	2,29	0,982	0,381	
	36-45 yaş	31	2,58			
	46 ve üzeri	3	2,66			
SORU 6	26-35 yaş	21	1,9	0,117	0,89	
	36-45 yaş	31	1,93			
	46 ve üzeri	3	2			
SORU 7	26-35 yaş	21	1,47	1,977	0,149	
	36-45 yaş	31	1,77			
	46 ve üzeri	3	1			
SORU 8	26-35 yaş	21	2,05	0,696	0,503	
	36-45 yaş	31	2,23			
	46 ve üzeri	3	1,67			
SORU 9	26-35 yaş	21	2,8	3,216	0,048	
	36-45 yaş	31	2,68			
	46 ve üzeri	3	2,67			

SORU 10	26-35 yaş	21	1,61	1,174	0,317	
	36-45 yaş	31	1,96			
	46 ve üzeri	3	1,33			
SORU 11	26-35 yaş	21	1,81	0,241	0,787	
	36-45 yaş	31	1,87			
	46 ve üzeri	3	1,33			
SORU 12A	26-35 yaş	21	1,29	1,347	0,269	
	36-45 yaş	31	1,23			
	46 ve üzeri	3	1,37			
SORU 12B	26-35 yaş	21	1,29	1,093	0,343	
	36-45 yaş	31	1,26			
	46 ve üzeri	3	1,66			
SORU 12C	26-35 yaş	21	1,1	9,430*	0,001	1-3 2-3
	36-45 yaş	31	1,16			
	46 ve üzeri	3	2			
SORU 12D	26-35 yaş	21	1,38	0,932	0,4	
	36-45 yaş	31	1,49			
	46 ve üzeri	3	1,66			
SORU 12E	26-35 yaş	21	1,57	1,076	0,348	
	36-45 yaş	31	1,39			
	46 ve üzeri	3	1,66			
SORU 12F	26-35 yaş	21	1,14	0,428	0,654	
	36-45 yaş	31	1,23			
	46 ve üzeri	3	1,33			
SORU 12G	26-35 yaş	21	1,88	2,465	0,095	
	36-45 yaş	31	1,71			
	46 ve üzeri	3	2			
SORU 13A	26-35 yaş	21	2	0,249	0,78	
	36-45 yaş	31	1,87			
	46 ve üzeri	3	2			
SORU 13B	26-35 yaş	21	2,9	0,8	0,455	
	36-45 yaş	31	2,9			
	46 ve üzeri	3	2,67			
SORU 13C	26-35 yaş	21	1,95	1,198	0,31	
	36-45 yaş	31	1,94			
	46 ve üzeri	3	2,33			
SORU 13D	26-35 yaş	21	2,87	0,686	0,508	
	35-45 yaş	31	2,71			
	46 ve üzeri	3	3			

SORU 13E	26-35 yaş	21	2,38	1,596	0,212	
	36-45 yaş	31	2,29			
	46 ve üzeri	3	2,67			
SORU 13F	26-35 yaş	21	1,24	0,083	0,92	
	35-45 yaş	31	1,23			
	46 ve üzeri	3	1,33			
SORU 13G	26-35 yaş	21	1,76	0,255	0,776	
	36-45 yaş	31	1,65			
	46 ve üzeri	3	1,67			
SORU 13H	26-35 yaş	21	1,33	0,438	0,648	
	36-45 yaş	31	1,42			
	46 ve üzeri	3	1,67			
SORU 13I	26-35 yaş	21	1,9	0,058	0,944	
	36-45 yaş	31	1,87			
	46 ve üzeri	3	2			
SORU 17	26-35 yaş	21	1,57	0,288	0,751	
	36-45 yaş	31	1,55			
	46 ve üzeri	3	1,33			

*p<0,05 düzeyinde anlamlı fark vardır.

Öğretmenlerin yaşlarına göre program hakkında sorulan sorulara verdikleri cevaplar arasında bazı maddelerde farklılıklar vardır.

1,5,9 ve 12G sorularına tüm yaş grubuna sahip öğretmenler ‘Hayır’, 6 ve 8. sorulara tüm yaş grubuna sahip öğretmenler ‘Kısmen’, 12A, 12B ve 12F sorularına tüm yaş grubuna sahip öğretmenler ‘Evet’ cevabını vermiştir. 2. Soruya 36-45 ve 46 ve üzeri yaş grubundaki öğretmenler ‘Evet’ , 26-35 yaş grubundakiler ‘Hayır’ cevabını vermiştir. 7. ve 10. sorulara 26-35 ve 46 ve üzeri yaş gruplarındaki öğretmenler ‘Evet’, 36-45 yaş grubundaki öğretmenler ise ‘Kısmen’ cevabını vermiştir. 12C, 12D ve 12E sorularına 26-35 ve 36-45 yaş grupları ‘Evet’, 46 ve üzeri yaş grubu ise ‘Hayır’ cevabını vermiştir. 11. soruya 26-35 ve 36-45 yaş grubu öğretmenler ‘Kısmen’, 46 ve üzeri yaş grubu öğretmenler ise ‘Evet’ cevabını vermiştir. 17. soruya 26-35 ve 36-45 yaş grubundakiler ‘Hayır’, 46 ve üzeri yaş grubundakiler ise ‘Evet’ cevabını vermiştir.

13F ve 13G maddelerine öğretmenler ‘Hiç’, 13A, 13C ve 13I maddelerine ‘Ara sıra, 13B ve 13D maddelerine öğretmenler ‘Sık sık’ cevaplarını vermişlerdir. 13E maddesine 26-35 ve 46 ve üzeri yaş grubundakiler ‘Ara sıra’, 36-45 yaş grubu

öğretmenler ise ‘Sık sık’ cevabını vermişlerdir. 13G maddesine 26-35 ve 46 ve üzeri yaş grubundakiler ‘Ara sıra’, 36-45 yaş grubundakiler ise ‘Hiç’ cevabını vermiştir.

Bölüm 2’de Programın uygulanmasında karşılaşılan problemlerden “Program hakkında yetersiz bilgi”(Soru12C) maddesi hakkındaki 26-35 yaş grubuna sahip öğretmenler ile 46 ve üzeri yaş grubuna sahip öğretmenler arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir fark vardır.

Bölüm 2’de Programın uygulanmasında karşılaşılan problemlerden “Program hakkında yetersiz bilgi” (Soru12C) maddesi hakkındaki 36-45 yaş grubuna sahip öğretmenler ile 46 ve üzeri yaş grubuna sahip öğretmenler arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir fark vardır.

3.4.Biyoloji öğretmenlerinin biyoloji eğitimi ile ilgili programa katılma durumlarına göre program hakkında sorulan sorulara verdikleri cevaplara ilişkin bulgular

Biyoloji öğretmenlerinin biyoloji eğitimi ile ilgili programa katılma durumlarına göre program hakkında sorulan sorulara ilişkin bulgular Tablo 3.4’ de verilmiştir.

Tablo 3.4. Program hakkında sorulan sorulara verilen cevapların öğretmenlerin programa katılma durumlarına göre dağılımları

SORULAR	Programa Katılma Durumu	N	$\bar{X}$	F	P	Scheffe Testi
SORU 1	Katılmadım	28	1,93	0,982	0,381	
	Birkaç kez katıldım	25	2,00			
	Çok sayıda katıldım	2	2,00			
SORU 2	Katılmadım	28	1,68	1,878	0,163	
	Birkaç kez katıldım	25	1,60			
	Çok sayıda katıldım	2	1,00			
SORU 5	Katılmadım	28	2,46	0,027	0,974	
	Birkaç kez katıldım	25	2,44			
	Çok sayıda katıldım	2	3,00			
SORU 6	Katılmadım	28	1,86	0,029	0,971	
	Birkaç kez katıldım	25	2,04			
	Çok sayıda katıldım	2	1,50			

SORU 7	Katılmadım	28	1,50	0,505	0,607	
	Birkaç kez katıldım	25	1,76			
	Çok sayıda katıldım	2	1,50			
SORU 8	Katılmadım	28	1,96	0,413	0,664	
	Birkaç kez katıldım	25	2,28			
	Çok sayıda katıldım	2	2,50			
SORU 9	Katılmadım	28	2,75	3,343	0,043	
	Birkaç kez katıldım	25	2,72			
	Çok sayıda katıldım	2	2,50			
SORU 10	Katılmadım	28	1,70	3,984*	0,025	1-3
	Birkaç kez katıldım	25	1,96			
	Çok sayıda katıldım	2	1,00			
SORU 11	Katılmadım	28	1,82	0,982	0,987	
	Birkaç kez katıldım	25	1,84			
	Çok sayıda katıldım	2	1,50			
SORU 12A	Katılmadım	28	1,18	1,878*	0,031	1-3
	Birkaç kez katıldım	25	1,32			
	Çok sayıda katıldım	2	2,00			
SORU 12B	Katılmadım	28	1,29	0,025	0,811	
	Birkaç kez katıldım	25	1,28			
	Çok sayıda katıldım	2	1,50			
SORU 12C	Katılmadım	28	1,11	0,919	0,235	
	Birkaç kez katıldım	25	1,24			
	Çok sayıda katıldım	2	1,50			
SORU 12D	Katılmadım	28	1,39	0,027	0,632	
	Birkaç kez katıldım	25	1,28			
	Çok sayıda katıldım	2	1,50			
SORU 12E	Katılmadım	28	1,36	0,029	0,218	
	Birkaç kez katıldım	25	1,60			
	Çok sayıda katıldım	2	1,50			
SORU 12F	Katılmadım	28	1,07	0,505*	0,002	1-3 2-3
	Birkaç kez katıldım	25	1,28			
	Çok sayıda katıldım	2	2,00			
SORU 12G	Katılmadım	28	1,57	0,413	0,409	
	Birkaç kez katıldım	25	1,68			
	Çok sayıda katıldım	2	2,00			
SORU 13A	Katılmadım	28	1,86	3,343	0,734	
	Birkaç kez katıldım	25	2,00			
	Çok sayıda katıldım	2	2,00			
SORU 13B	Katılmadım	28	2,93	3,984	0,532	
	Birkaç kez katıldım	25	2,84			
	Çok sayıda katıldım	2	3,00			
SORU 13C	Katılmadım	28	1,96	0,013	0,185	
	Birkaç kez katıldım	25	1,92			
	Çok sayıda katıldım	2	2,50			

SORU 13D	Katılmadım	28	2,71	0,446	0,643	
	Birkaç kez katıldım	25	2,68			
	Çok sayıda katıldım	2	3,00			
SORU 13E	Katılmadım	28	2,36	0,619	0,542	
	Birkaç kez katıldım	25	2,24			
	Çok sayıda katıldım	2	2,00			
SORU13F	Katılmadım	28	1,18	0,755	0,475	
	Birkaç kez katıldım	25	1,28			
	Çok sayıda katıldım	2	1,50			
SORU 13G	Katılmadım	28	1,64	0,382	0,684	
	Birkaç kez katıldım	25	1,76			
	Çok sayıda katıldım	2	1,50			
SORU 13H	Katılmadım	28	1,29	1,051	0,357	
	Birkaç kez katıldım	25	1,52			
	Çok sayıda katıldım	2	1,50			
SORU 13I	Katılmadım	28	1,89	0,931	0,401	
	Birkaç kez katıldım	25	1,84			
	Çok sayıda katıldım	2	2,50			
SORU 17	Katılmadım	28	1,68	2,123	0,13	
	Birkaç kez katıldım	25	1,40			
	Çok sayıda katıldım	2	1,50			

*p<0,05 düzeyinde anlamlı fark vardır.

Öğretmenlerin biyoloji eğitimi ile ilgili programa katılma durumlarına göre program hakkında sorulan sorulara verdikleri cevaplar arasında bazı maddelerde farklılıklar vardır.

12B,12C ve 12D sorularına tüm öğretmenler ‘Evet’, 1,5, 9 ve 12G sorularına tüm öğretmenler ‘Hayır’ cevabını vermiştir. 6,10 ve 11. sorulara programa katılmayan ve programa birkaç kez katılan öğretmenler ‘Kısmen’ programa çok sayıda katılan öğretmenler ‘Evet’ cevabını vermiştir. 2.soruya programa katılmayan ve programa birkaç kez katılan öğretmenler ‘Hayır’ programa çok sayıda katılan öğretmenler ‘Evet’ cevabını vermiştir. 8.soruya programa katılmayan ve programa birkaç kez katılan öğretmenler ‘Kısmen’ programa çok sayıda katılan öğretmenler ‘Hayır’ cevabını vermiştir. 7. soruya programa katılmayan ve programa çok sayıda katılan öğretmenler ‘Evet’ programa birkaç kez katılan öğretmenler ‘Kısmen’ cevabını vermiştir. 12E sorusuna programa katılmayan ve programa çok sayıda katılan öğretmenler ‘Evet’ programa birkaç kez katılan öğretmenler ‘Hayır’ cevabını vermiştir. 12A sorusuna programa katılmayan ve programa birkaç kez katılan

öğretmenler ‘Evet’ programa çok sayıda katılan öğretmenler ‘Kısmen’ cevabını vermiştir. 12F sorusuna programa katılmayan ve programa birkaç kez katılan öğretmenler ‘Evet’ programa çok sayıda katılan öğretmenler ‘Hayır’ cevabını vermiştir. 17. Soruya programa katılmayan öğretmenler ‘Hayır’ programa birkaç kez katılan ve programa çok sayıda katılan öğretmenler ‘Evet’ cevabını vermiştir.

Programa katılma gruplarına göre tüm öğretmenler 13F ve 13H maddelerine ‘Hiç’, 13A maddesine ‘Ara sıra’, 13B ve 13D maddelerine ‘Sık sık’ cevaplarını vermişlerdir. 13C ve 13I maddelerine programa katılmayan ve programa birkaç kez katılan öğretmenler ‘Ara sıra’ programa çok sayıda katılan öğretmenler ‘Sık sık’ cevaplarını vermişlerdir. 13E maddesine programa birkaç kez katılan ve programa çok sayıda katılan öğretmenler ‘Ara sıra’ programa katılmayan öğretmenler ‘Sık sık’ cevabını vermişlerdir. 13G maddesine programa katılmayan ve programa çok sayıda katılan öğretmenler ‘Hiç’ programa birkaç kez katılan öğretmenler ise ‘Ara sıra’ cevabını vermişlerdir.

“Yeni programda öğretme-öğrenme etkinlikleri lise 1. sınıf için uygun mudur?” (Soru10) sorusuna biyoloji eğitimi ile ilgili her hangi bir programa katılmayanlar ile çok sayıda katılanlar arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir fark vardır.

Programın uygulanmasında karşılaşılan problemlerden “Program hakkında resmi belge eksikliği” (Soru12A) maddesi hakkındaki biyoloji eğitimi ile ilgili bir programa katılmayanlar ile çok sayıda katılanlar arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir fark vardır.

Programın uygulanmasında karşılaşılan problemlerden “Öğrencilerin öğrenmeye karşı isteksiz olmaları” (Soru 12F) maddesi hakkındaki biyoloji eğitimi ile ilgili bir programa katılmayanlar ile çok sayıda katılanlar arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir fark vardır.

Programın uygulanmasında karşılaşılan problemlerden “Öğrencilerin öğrenmeye karşı isteksiz olmaları” (Soru 12F) maddesi hakkındaki biyoloji eğitimi ile ilgili bir programa birkaç kez katılanlar ile çok sayıda katılanlar arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir fark vardır.

3.5. Biyoloji öğretmenlerinin mezun oldukları okullara göre program hakkında sorulan sorulara verdikleri cevaplara ilişkin bulgular

Biyoloji öğretmenlerinin mezun oldukları okullara göre program hakkında sorulan sorulara ilişkin bulgular Tablo 3.5’ de verilmiştir.

Tablo 3.5 Program hakkında sorulan sorulara verilen cevapların öğretmenlerin mezun oldukları okullara göre dağılımları

SORULAR	MEZUN OLUNAN OKUL	N	$\bar{X}$	F	P	Scheffe Testi
SORU 1	Fen edebiyat fakültesi	18	2,00	0,543	0,585	
	Eğitim fakültesi	22	1,95			
	Diğer-Formasyonlu	15	1,93			
SORU 2	Fen edebiyat fakültesi	18	1,61	0,026	0,974	
	Eğitim fakültesi	22	1,64			
	Diğer-Formasyonlu	15	1,60			
SORU 5	Fen edebiyat fakültesi	18	2,28	0,785	0,46	
	Eğitim fakültesi	22	2,59			
	Diğer-Formasyonlu	15	2,53			
SORU 6	Fen edebiyat fakültesi	18	2,11	0,62	1,54	
	Eğitim fakültesi	22	1,82			
	Diğer-Formasyonlu	15	1,87			
SORU 7	Fen edebiyat fakültesi	18	1,56	3,249	0,051	
	Eğitim fakültesi	22	1,41			
	Diğer-Formasyonlu	15	2,00			
SORU 8	Fen edebiyat fakültesi	18	2,17	0,195	0,82	
	Eğitim fakültesi	22	2,05			
	Diğer-Formasyonlu	15	2,20			
SORU 9	Fen edebiyat fakültesi	18	2,67	0,155	0,86	
	Eğitim fakültesi	22	2,77			
	Diğer-Formasyonlu	15	2,73			
SORU 10	Fen edebiyat fakültesi	18	1,61	1,025	0,37	
	Eğitim fakültesi	22	1,96			
	Diğer-Formasyonlu	15	1,80			
SORU 11	Fen edebiyat fakültesi	18	2,11	2,368	0,1	
	Eğitim fakültesi	22	1,59			
	Diğer-Formasyonlu	15	1,80			
SORU 12A	Fen edebiyat fakültesi	18	1,39	2,41	0,1	
	Eğitim fakültesi	22	1,32			

SORU 12A	Diğer-Formasyonlu	15	1,07	2,41	0,1	
SORU 12B	Fen edebiyat fakültesi	18	1,39	1,354	0,27	
	Eğitim fakültesi	22	1,32			
	Diğer-Formasyonlu	15	1,13			
SORU 12C	Fen edebiyat fakültesi	18	1,28	1,213	0,31	
	Eğitim fakültesi	22	1,18			
	Diğer-Formasyonlu	15	1,07			
SORU 12D	Fen edebiyat fakültesi	18	1,44	1,153	0,32	
	Eğitim fakültesi	22	1,23			
	Diğer-Formasyonlu	15	1,40			
SORU 12E	Fen edebiyat fakültesi	18	1,39	0,735	0,49	
	Eğitim fakültesi	22	1,46			
	Diğer-Formasyonlu	15	1,60			
SORU 12F	Fen edebiyat fakültesi	18	1,17	1,16	0,32	
	Eğitim fakültesi	22	1,14			
	Diğer-Formasyonlu	15	1,33			
SORU 12G	Fen edebiyat fakültesi	18	1,39	3,88*	0,03	1-2
	Eğitim fakültesi	22	1,77			
	Diğer-Formasyonlu	15	1,73			
SORU 13A	Fen edebiyat fakültesi	18	2,00	0,395	0,68	
	Eğitim fakültesi	22	1,96			
	Diğer-Formasyonlu	15	1,80			
SORU 13B	Fen edebiyat fakültesi	18	2,89	0,213	0,81	
	Eğitim fakültesi	22	2,86			
	Diğer-Formasyonlu	15	2,93			
SORU 13C	Fen edebiyat fakültesi	18	1,94	0,62	0,54	
	Eğitim fakültesi	22	1,91			
	Diğer-Formasyonlu	15	2,07			
SORU 13D	Fen edebiyat fakültesi	18	2,78	0,297	0,74	
	Eğitim fakültesi	22	2,68			
	Diğer-Formasyonlu	15	2,67			
SORU 13E	Fen edebiyat fakültesi	18	2,61	8,47*	0,001	1-3
	Eğitim fakültesi	22	2,27			
	Diğer-Formasyonlu	15	1,93			
SORU 13F	Fen edebiyat fakültesi	18	1,33	1,763	0,18	
	Eğitim fakültesi	22	1,27			
	Diğer-Formasyonlu	15	1,07			

SORU 13G	Fen edebiyat fakültesi	18	1,78	0,573	0,57	
	Eğitim fakültesi	22	1,59			
	Diğer-Formasyonlu	15	1,73			
SORU 13H	Fen edebiyat fakültesi	18	1,39	0,133	0,88	
	Eğitim fakültesi	22	1,36			
	Diğer-Formasyonlu	15	1,47			
SORU 13I	Fen edebiyat fakültesi	18	2,00	0,401	0,67	
	Eğitim fakültesi	22	1,86			
	Diğer-Formasyonlu	15	1,80			
SORU 17	Fen edebiyat fakültesi	18	1,61	0,33	0,72	
	Eğitim fakültesi	22	1,55			
	Diğer-Formasyonlu	15	1,47			

*p<0,05 düzeyinde anlamlı fark vardır.

Öğretmenlerin mezun oldukları okullara göre program hakkında sorulan sorulara verdikleri cevaplar arasında bazı maddelerde farklılıklar vardır.

Tüm öğretmen grupları 12A, 12B,12C,12D ve 12F sorularına ‘Evet’,6 ve 8.sorulara ‘Kısmen’, 1,2 ve 9. sorulara ‘Hayır’ cevaplarını vermişlerdir. 5. soruya Fen Edebiyat Fakültesi’nden mezun öğretmenler ‘Kısmen’ Eğitim Fakültesi’nden mezun ve diğer fakültelerden formasyonlu mezun olan öğretmenler ‘Hayır’ cevabını vermişlerdir. 7.soruya Fen Edebiyat Fakültesi’nden mezun ve Eğitim Fakültesi’nden mezun öğretmenler ‘Evet’ diğer fakültelerden formasyonlu mezun olan öğretmenler ‘Kısmen’ cevabını vermişlerdir. 10.soruya Fen Edebiyat Fakültesi’nden mezun öğretmenler ‘Evet’ Eğitim Fakültesi’nden mezun ve diğer fakültelerden formasyonlu mezun olan öğretmenler ‘Kısmen’ cevabını vermişlerdir. 11. soruya Fen Edebiyat Fakültesi’nden mezun ve diğer fakültelerden formasyonlu mezun olan öğretmenler ‘Kısmen’ Eğitim Fakültesi’nden mezun öğretmenler ‘Evet’ cevabını vermişlerdir. 12E sorusuna Fen Edebiyat Fakültesi’nden mezun ve Eğitim Fakültesi’nden mezun öğretmenler ‘Evet’ diğer fakültelerden formasyonlu mezun olan öğretmenler ‘Hayır’ cevabını vermişlerdir. 12G sorusuna Fen Edebiyat Fakültesi’nden mezun öğretmenler ‘Evet’ Eğitim Fakültesi’nden mezun ve diğer fakültelerden formasyonlu mezun olan öğretmenler ‘Hayır’ cevabını vermişlerdir. 17. soruya Fen Edebiyat Fakültesi’nden mezun ve Eğitim Fakültesi’nden mezun öğretmenler ‘Hayır’ diğer fakültelerden formasyonlu mezun olan öğretmenler ‘Evet’ cevabını vermişlerdir.

Tüm öğretmenler 13F ve 13H sorularına ‘Hiç’, 13A, 13C ve 13I sorularına ‘Ara sıra’, 13B ve 13D sorularına ‘Sık sık’ cevaplarını vermişlerdir. 13E sorusuna Fen Edebiyat Fakültesi’nden mezun öğretmenler ‘Sık sık’ Eğitim Fakültesi’nden mezun ve diğer fakültelerden formasyonlu mezun olan öğretmenler ‘Ara sıra’ cevabını vermişlerdir. 13G sorusuna Fen Edebiyat Fakültesi’nden mezun ve diğer fakültelerden formasyonlu mezun olan öğretmenler ‘Ara sıra’ Eğitim Fakültesi’nden mezun öğretmenler ‘Hiç’ cevaplarını vermişlerdir.

Programın uygulanmasında karşılaşılan problemlerden ‘Konuların kısa zamanın ise uzun olmasından dolayı öğrencilerin sıkılması.’maddesi hakkındaki Fen Edebiyat fakültesi mezunu öğretmenler ile Eğitim Fakültesi öğretmenler arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir fark vardır.

Yeni lise 1 biyoloji programında aşağıdaki öğretim yöntemlerini kullanma sıklığınızı karşısındaki seçeneğe (×) işareti koyarak belirtiniz.” (Soru13) sorusunun ‘Problem Çözme Yöntemi’ maddesine Fen-Edebiyat Fakültesi’nden mezun öğretmenler ile fakültelerden formasyon almış öğretmenler arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir fark vardır.

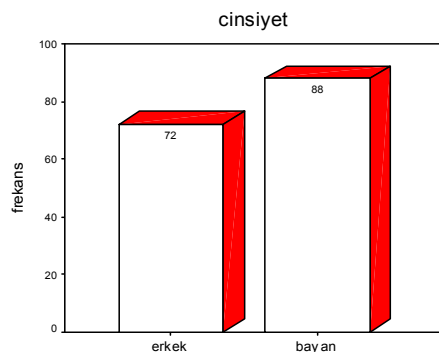
3.6. Araştırmaya Katılan Öğrencilerden Elde Edilen Veriler.

Bu başlık altında araştırmaya katılan öğrencilerden Bölüm1 ve Bölüm2 den elde edilen veriler yer almaktadır.

3.6.1. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımları

Öğrencilerin anketten elde edilen verilere göre cinsiyetlerine göre dağılımları Tablo 3.6.1’de verilmiştir.

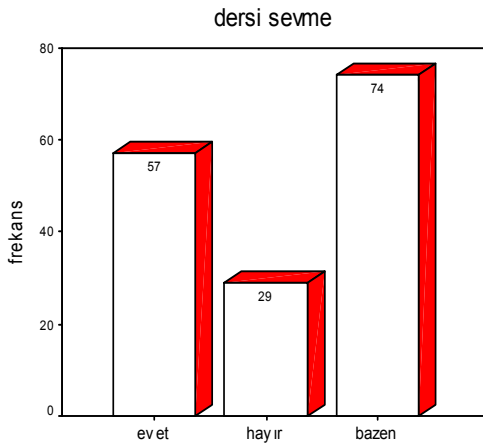
Grafik 3.6.1. Öğrencilerin cinsiyetlere göre dağılımları

Grafik 3.6.1 ‘e göre çalışmaya katılan 160 öğrencinin 72’si (%45,0) erkek, 88’i (%55,0) ise bayandır.

3.6.2. Öğrencilerin “Biyoloji dersine severek mi giriyorsunuz?” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen veriler

Grafik 3.6.2. “Biyoloji dersine severek mi giriyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplardan elde edilen veriler.

Grafik 3.6.2'ye göre öğrenciler biyoloji dersine:

A-Severek giriyorlar (%35,6)

B-Severek girmiyorlar (%18,1)

C-Bazen evet bazen hayır (%46,3)

3.6.3. Öğrencilerin “Biyoloji dersinde size en zor gelen nedir?” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen veriler

Tablo 3.6.3. “Biyoloji dersinde size en zor gelen nedir?” sorusuna verilen cevaplardan elde edilen veriler

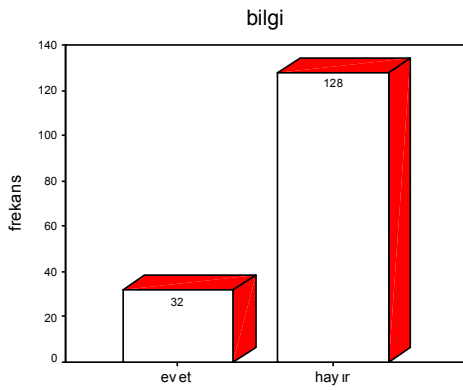
Zorluk	frekans	Yüzde(%)
Latince kelime	34	21,3
Ezber	65	40,6
Gereksiz bilgi öğrenmek	21	13,1
Teorik olması	28	17,5
Diğer	12	7,5
Toplam	160	100

Tablo 3.6.3.' e göre biyoloji dersinde öğrencilere en zor gelen %40,6 ile ezber yapmak olmuştur. Diğer şıkkını işaretleyen öğrencilerin; 4' ü sınıf yönetimi ve disiplininin doğan aksaklıkların kendilerini zorladığını, 1'i kelimelerin birbirine çok benzediğini, 1'i işlenen konuları çabuk unuttuğunu, 1'i öğretmenin biyoloji dersinde farklı konularda konuştuğunu, 1'i belirtilen tüm maddelerin çok zor

olduğunu, 1' i alan dersi olmadığı için sıkıldığını, 2'si sınavların çok zor olduğunu, 1'i konuların birbirine karıştığını belirtmiştir.

3.6.4. Öğrencilerin “Orta öğretimin dört seneye çıkmasıyla değişen Biyoloji programı ile ilgili bilgi verildi mi?” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen veriler

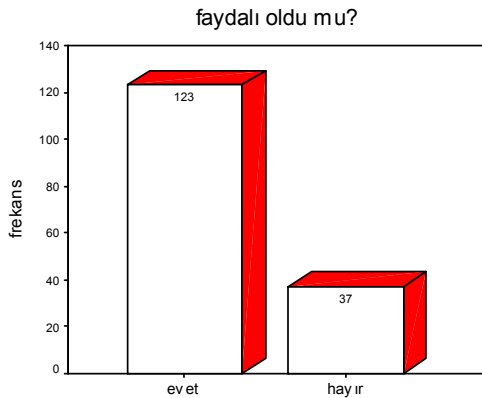
Grafik 3.6.4. “Orta öğretimin dört seneye çıkmasıyla değişen Biyoloji programı ile ilgili bilgi verildi mi?” sorusuna verilen cevaplardan elde edilen veriler

Grafik 3.6.4' e göre öğrencilerin %20' si dört seneye çıkan biyoloji eğitimi hakkında bilgilendirilirken % 80'i bu konu hakkında bilgilendirilmemiştir.

3.6.5. Öğrencilerin “Biyoloji öğretiminin 4 seneye yayılmış olması ve lise 1 konularının azaltılması sizce faydalı oldu mu?” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen veriler

Grafik 3.6.5. “Biyoloji öğretiminin 4 seneye yayılmış olması ve Lise1 konularının azaltılması sizce faydalı oldu mu?” sorusuna verilen cevaplardan elde edilen veriler

Grafik 3.6.5' e göre öğrencilerin 123'ü (%76,9) biyoloji öğretiminin 4 seneye yayılmasını faydalı olarak görürken 37'si (%23,1) bu durumun faydalı olacağını düşünmemektedir.

3.6.6. Öğrencilerin Bölüm2 ye verdikleri cevaplardan elde edilen veriler.

Tablo 3.6.6. Öğrencilerin Bölüm 2’ye verdikleri cevaplardan elde edilen bulgular

Bölüm2	Evet		Kısmen		Hayır	
	frekans	Yüzde(%)	frekans	Yüzde(%)	frekans	Yüzde(%)
1- Biyoloji dersinde çok sıkılıyorum.	35	21,9	60	37.5	65	40.6
2- İlköğretimde biyoloji ile ilgili olan konuları yeterince öğrenemedim	58	36,3	43	26.9	59	36.9
3- Biyoloji ilgimi çekmiyor.	28	17,5	51	31.9	81	50.6
4- Konular anlayabileceğimizden daha ağır.	18	11,3	59	36.9	83	51.9
5- Öğretmenimizi sevmediğim için biyoloji dersini de sevmiyorum	25	15,6	17	10.6	118	73.8
6- Öğrendiğimiz konular ile günlük yaşantımız arasında bir ilişki yok	34	21.3	47	29.4	79	49.4
7- Öğretmenimiz konuları iyi bilmiyor.	14	8.8	19	11.9	127	79.4
8- Öğretmenimiz öğretim yöntemleri (gösteri, soru cevap, anlatım... vb) açısından yetersiz	25	15.6	46	28.8	89	55.6
9- Konular çok hızlı işleniyor.	19	11.9	55	34.4	86	53.8
10- Öğretmenimiz konuları anlatıyor biz sadece dinliyoruz	50	31.3	51	31.9	59	36.9
11- Boş zamanlarımda biyoloji ile ilgili kitap ve dergiler okumak, TV programları izlemek ilgimi çekiyor	46	28.8	51	31.9	63	39.4
12- Orta öğretimin dört seneye çıkarılması bizim için sadece sene kaybı oldu	41	25.6	23	14.4	96	60.0
13- Yeni sistemle ilköğretimde yapamadığımız deney ve ders dışı etkinlikleri daha çok yapabiliyoruz	48	30.0	40	25.0	72	45.0
14- Öğretmenimiz biyoloji eğitiminin dört yıla paylaştırılmasını gereksiz buluyor	17	10.6	35	21.9	97	60,6
15- Yeni programa uygun kitabımız yok	62	38.8	19	11.9	79	49.4

3.7. Öğrencilerin biyoloji dersini severek girmeleri ile biyoloji dersinde oluşabilecek problemler arasında bir ilişki var mıdır?

Öğrencilerin Biyoloji Dersini severek girmeleri ile biyoloji dersinde oluşabilecek problemler hakkında (Bölüm2) verdikleri cevaplara ilişkin bulgular Tablo 3.7’de verilmiştir.

Tablo 3.7. Öğrencilerin Biyoloji Dersini severek girmeleri ile biyoloji dersinde oluşabilecek problemler hakkında (Bölüm2) verdikleri cevaplara göre dağılımları

SORULAR	Dersi sevme	N	$\bar{X}$	F	P	Scheffe Testi
SORU 1	evet	57	2,74	66,73*	0,000	1-2
	hayır	29	1,24			1-3
	bazen	74	2,14			2-3
SORU 2	evet	57	1,98	0,71	0,493	
	hayır	29	1,86			
	bazen	74	2,08			
SORU 3	evet	57	2,86	37,65*	0,002	1-2
	hayır	29	1,69			2-3
	bazen	74	2,18			
SORU 4	evet	57	2,53	4,73*	0,013	1-2
	hayır	29	2,07			2-3
	bazen	74	2,45			
SORU 5	evet	57	2,91	24,72*	0,001	1-2
	hayır	29	1,86			2-3
	bazen	74	2,61			
SORU 6	evet	57	2,61	18,30*	0,008	1-2
	hayır	29	1,62			1-3
	bazen	74	2,28			2-3
SORU 7	evet	57	2,86	20,99*	0,001	1-2
	hayır	29	2,10			2-3
	bazen	74	2,82			
SORU 8	evet	57	2,58	8,20*	0,000	1-2
	hayır	29	1,93			2-3
	bazen	74	2,45			
SORU 9	evet	57	2,58	2,52	0,084	
	hayır	29	2,28			
	bazen	74	2,35			

SORU 10	evet	57	2,37	11,67*	0,000	1-2
	hayır	29	1,52			1-3
	bazen	74	2,03			2-3
SORU 11	evet	57	1,81	6,45*	0,020	1-2
	hayır	29	2,34			1-3
	bazen	74	2,24			
SORU 12	evet	57	2,47	2,59	0,078	
	hayır	29	2,03			
	bazen	74	2,36			
SORU 13	evet	57	2,16	0,34	0,711	
	hayır	29	2,03			
	bazen	74	2,19			
SORU 14	evet	57	2,46	2,27	0,106	
	hayır	29	2,03			
	bazen	74	2,42			
SORU 15	evet	57	2,14	3,84*	0,024	2-3
	hayır	29	1,69			
	bazen	74	2,24			

*p<0,05 düzeyinde anlamlı fark vardır.

Öğrencilerin biyoloji dersine severek girme durumları ile biyoloji dersinde oluşabilecek problemlere verdikler cevaplar arasında farklılıklar vardır.

2,13 ve 14. sorulara tüm öğrenci grupları ‘Kısmen’ cevabını vermişlerdir. 4,5,7,8,9,12 ve 14. sorulara biyoloji dersine severek giren öğrenciler ‘Hayır’ Biyoloji dersini sevmeden derse giren öğrenciler ‘Kısmen’ bazen severek bazen sevmeyerek giren öğrenciler ‘Hayır’ cevabını vermişlerdir. 1. soruya biyoloji dersine severek giren öğrenciler ‘Hayır’ Biyoloji dersini sevmeden derse giren öğrenciler ‘Evet’ bazen sevmeyerek giren öğrenciler ‘Kısmen’ cevabını vermişlerdir. 3.soruya biyoloji dersine severek giren öğrenciler ‘Hayır’ biyoloji dersini sevmeden derse giren ve bazen sevmeyerek giren öğrenciler ‘Kısmen’ cevabını vermişlerdir. 6. soruya biyoloji dersine severek giren öğrenciler ‘Hayır’ biyoloji dersini sevmeden derse giren öğrenciler ‘Evet’ bazen sevmeyerek giren öğrenciler ‘Kısmen’ cevabını vermişlerdir. 10. soruya biyoloji dersine severek giren öğrenciler ‘Kısmen’ biyoloji dersini sevmeden derse giren öğrenciler ‘Evet’ bazen sevmeyerek giren öğrenciler ‘Kısmen’ cevabını vermişlerdir. 11. soruya biyoloji dersine severek giren öğrenciler ‘Kısmen’ biyoloji dersini sevmeden derse giren öğrenciler ‘Hayır’ bazen sevmeyerek giren öğrenciler ‘Kısmen’ cevabını vermişlerdir.

Öğrencilerin biyoloji dersine severek girmeleri ile biyoloji dersi ile ilgili oluşabilecek problemlere verilen cevaplar arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılıklar vardır.

1.Soruda biyoloji dersine; severek girenler, sevmeden girenler ile bazen severek bazen sevmeden giren öğrenciler arasında,

3. Soruda biyoloji dersine; severek girenler, sevmeden girenler ile bazen severek bazen sevmeden giren öğrenciler arasında,

4.Soruda biyoloji dersini severek girenler ile sevmeden girenler arasında, derse sevmeden girenler ile bazen severek bazen sevmeyerek girenler arasında,

5. Soruda biyoloji dersini severek girenler ile sevmeden girenler arasında, derse sevmeden girenler ile bazen severek bazen sevmeyerek girenler arasında,

6. Soruda biyoloji dersine; severek girenler, sevmeden girenler ile bazen severek bazen sevmeden giren öğrenciler arasında ,

7. Soruda biyoloji dersini severek girenler ile sevmeden girenler arasında, derse sevmeden girenler ile bazen severek bazen sevmeyerek girenler arasında,

8. Soruda biyoloji dersini severek girenler ile sevmeden girenler arasında, derse sevmeden girenler ile bazen severek bazen sevmeyerek girenler arasında,

10. Soruda biyoloji dersine; severek girenler, sevmeden girenler ile bazen severek bazen sevmeden giren öğrenciler arasında,

11. Soruda biyoloji dersini severek girenler ile sevmeden girenler arasında, derse sevmeden girenler ile bazen severek bazen sevmeyerek girenler arasında,

15.Soruda biyoloji dersine sevmeden girenler ile bazen severek bazen sevmeyerek girenler arasında $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir fark vardır.

3.8. Öğrencilerin öğretmenlerini sevmeleri ile biyoloji dersi ile ilgili tutumları arasında bir ilişki var mıdır?

“Öğretmenimi sevmediğim için biyoloji dersini de sevmiyorum” maddesi ile Bölüm2’ de yer alan 1.3.7.8 ve 11. sorulara verilen cevaplara ilişkin bulgular Tablo 3.8’de verilmiştir.

Tablo 3.8 Öğrencilerin BölümII’ de yer alan 1.3.7.8 ve 11. sorulara verdikleri cevapların, “Öğretmenimi sevmediğim için biyoloji dersini de sevmiyorum” maddesine verilen cevaplara göre dağılımları.

SORULAR	Öğretmeni sevmeye	N	$\bar{X}$	F	P	Scheffe Testi
SORU 1	evet	25	1,520	16,97*	0,029	1-3 2-3
	kısmen	17	1,882			
	hayır	118	2,373			
SORU 3	evet	25	1,600	16,77*	0,003	1-2 1-3
	kısmen	17	2,353			
	hayır	118	2,483			
SORU 7	evet	25	2,080	23,34*	0,020	1-3 2-3
	kısmen	17	2,471			
	hayır	118	2,873			
SORU 8	evet	25	1,880	12,02*	0,024	1-3 2-3
	kısmen	17	2,059			
	hayır	118	2,559			
SORU 11	evet	25	2,280	1,20	0,305	
	kısmen	17	1,882			
	hayır	118	2,102			

*p<0,05 düzeyinde anlamlı fark vardır.

Öğretmeninden dolayı biyoloji dersine karşı tutumları değişen öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplar arasında farklılıklar vardır.

1. soruya öğretmenini sevmediği için biyoloji dersini de sevmeyen öğrenciler ‘Evet’ öğretmenimi sevmediğim için biyoloji dersini de sevmiyorum maddesine ‘Kısmen’ cevabını veren öğrenciler ‘Kısmen’ öğretmenimi sevmediğim için biyoloji dersini de sevmiyorum maddesine ‘Hayır’ cevabını veren öğrenciler ‘Hayır’ cevabını vermişlerdir. 3. soruya öğretmenini sevmediği için biyoloji dersini de sevmeyen öğrenciler ‘Evet’ öğretmenimi sevmediğim için biyoloji dersini de sevmiyorum maddesine ‘Kısmen’ cevabını veren öğrenciler ve öğretmenimi sevmediğim için biyoloji dersini de sevmiyorum maddesine ‘Hayır’ cevabını veren öğrenciler ‘Hayır’ cevabını vermişlerdir. 7.soruya öğretmenini sevmediği için biyoloji dersini de sevmeyen öğrenciler ‘Kısmen’ öğretmenimi sevmediğim için biyoloji dersini de sevmiyorum maddesine ‘Kısmen’ cevabını veren öğrenciler ve öğretmenimi sevmediğim için biyoloji dersini de sevmiyorum maddesine ‘Hayır’

cevabını veren öğrenciler ‘Hayır’ cevabını vermişlerdir. 8. soruya öğretmenini sevmediği için biyoloji dersini de sevmeyen öğrenciler ve öğretmenimi sevmediğim için biyoloji dersini de sevmiyorum maddesine ‘Kısmen’ cevabını veren öğrenciler ‘Kısmen’ öğretmenimi sevmediğim için biyoloji dersini de sevmiyorum maddesine ‘Hayır’ cevabını veren öğrenciler ‘Hayır’ cevabını vermişlerdir. 11. soruya öğretmenini sevmediği için biyoloji dersini de sevmeyen, öğretmenimi sevmediğim için biyoloji dersini de sevmiyorum maddesine ‘Kısmen’ cevabını veren ve öğretmenimi sevmediğim için biyoloji dersini de sevmiyorum maddesine ‘Hayır’ cevabını veren öğrenciler ‘Kısmen’ cevabını vermişlerdir.

Öğretmeninden dolayı biyoloji dersine karşı tutumları değişen öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplar arasında $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı farklılıklar vardır.

1. Soruda “Öğretmenimi sevmediğim için biyoloji dersini de sevmiyorum” maddesine evet diyenler ile bazen evet bazen hayır diyenler, hayır diyenler ile bazen evet bazen hayır diyenler arasında,

3. Soruda “Öğretmenimi sevmediğim için biyoloji dersini de sevmiyorum” maddesine evet diyenler ile hayır diyenler arasında, evet diyenler ile bazen evet bazen hayır diyenler arasında,

7. Soruda “Öğretmenimi sevmediğim için biyoloji dersini de sevmiyorum” maddesine evet diyenler ile bazen evet bazen hayır diyenler, hayır diyenler ile bazen evet bazen hayır diyenler arasında,

8. Soruda “Öğretmenimi sevmediğim için biyoloji dersini de sevmiyorum” maddesine evet diyenler ile bazen evet bazen hayır diyenler, hayır diyenler ile bazen evet bazen hayır diyenler arasında $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir fark vardır.

3.9. Öğretmenlerin kullandığı öğretim yöntemleri ile öğrencilerin biyoloji dersine karşı tutumları arasında bir ilişki var mıdır?

“Öğretmenimiz konuları anlatıyor biz sadece dinliyoruz” maddesi ile Bölüm2’ de yer alan 1.2.3.8 ve 11. sorulara verilen cevaplara ilişkin bulgular Tablo 3.9’da verilmiştir.

Tablo 3.9. Öğrencilerin Bölüm2’ de yer alan 1.2.3.8 ve 11. sorulara verdikleri cevapların, “Öğretmenimiz konuları anlatıyor biz sadece dinliyoruz” maddesine verilen cevaplara göre dağılımları

SORULAR	Dinleme	N	$\bar{X}$	F	P	Scheffe Testi
SORU 1	evet	50	1,880	7,33*	0,001	1-3
	kısmen	51	2,216			
	hayır	59	2,424			
SORU 2	evet	50	1,980	0,14	0,870	
	kısmen	51	2,059			
	hayır	59	1,983			
SORU 3	evet	50	2,080	4,21*	0,017	1-2
	kısmen	51	2,471			
	hayır	59	2,424			
SORU 8	evet	50	1,980	13,77*	0,000	1-2 1-3
	kısmen	51	2,529			
	hayır	59	2,644			
SORU 11	evet	50	2,060	0,45	0,641	
	kısmen	51	2,196			
	hayır	59	2,068			

*p<0,05 düzeyinde anlamlı fark vardır.

“Öğretmenimiz konuları anlatıyor biz sadece dinliyoruz” maddesi ile Bölüm2’ de yer alan 1.2.3.8 ve 11. sorulara verdikleri cevaplar arasında farklılıklar vardır.

1. soruya “Öğretmenimiz konuları anlatıyor biz sadece dinliyoruz” maddesine ‘Evet’ diyen öğrenciler ve “Öğretmenimiz konuları anlatıyor biz sadece dinliyoruz” maddesine ‘Kısmen’ diyen öğrenciler ‘Kısmen’ “Öğretmenimiz konuları anlatıyor biz sadece dinliyoruz” maddesine ‘Hayır’ diyen öğrenciler ‘Hayır’ cevabını vermişlerdir. 2. soruya “Öğretmenimiz konuları anlatıyor biz sadece dinliyoruz” maddesine ‘Evet’ diyen öğrenciler , “Öğretmenimiz konuları anlatıyor biz sadece dinliyoruz” maddesine ‘Kısmen’ diyen öğrenciler ve “Öğretmenimiz konuları anlatıyor biz sadece dinliyoruz” maddesine ‘Hayır’ diyen öğrenciler ‘Kısmen’ cevabını vermişlerdir. 3. soruya “Öğretmenimiz konuları anlatıyor biz sadece dinliyoruz” maddesine ‘Evet’ diyen öğrenciler ‘Kısmen’ “Öğretmenimiz konuları anlatıyor biz sadece dinliyoruz” maddesine ‘Kısmen’ diyen öğrenciler ve

“Öğretmenimiz konuları anlatıyor biz sadece dinliyoruz” maddesine ‘Hayır’ diyen öğrenciler ‘Hayır’ cevabını vermişlerdir. 8.soruya “Öğretmenimiz konuları anlatıyor biz sadece dinliyoruz” maddesine ‘Evet’ diyen öğrenciler ‘Kısmen’ “Öğretmenimiz konuları anlatıyor biz sadece dinliyoruz” maddesine ‘Kısmen’ diyen öğrenciler ve “Öğretmenimiz konuları anlatıyor biz sadece dinliyoruz” maddesine ‘Hayır’ diyen öğrenciler ‘Hayır’ cevabını vermişlerdir. 11.soruya “Öğretmenimiz konuları anlatıyor biz sadece dinliyoruz” maddesine ‘Evet’ diyen öğrenciler , “Öğretmenimiz konuları anlatıyor biz sadece dinliyoruz” maddesine ‘Kısmen’ diyen öğrenciler ve “Öğretmenimiz konuları anlatıyor biz sadece dinliyoruz” maddesine ‘Hayır’ diyen öğrenciler ‘Kısmen’ cevabını vermişlerdir.

“Öğretmenimiz konuları anlatıyor biz sadece dinliyoruz” maddesi ile BölümII’ de yer alan 1.2.3.8 ve 11. sorulara verdikleri cevaplar arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılıklar vardır.

1.Soruda “Öğretmenimiz konuları anlatıyor biz sadece dinliyoruz” maddesine evet diyenler ile bazen evet bazen hayır diyenler,

3.Soruda “Öğretmenimiz konuları anlatıyor biz sadece dinliyoruz” maddesine evet diyenler ile hayır diyenler arasında,

8.Soruda “Öğretmenimiz konuları anlatıyor biz sadece dinliyoruz” maddesine evet diyenler ile hayır diyenler arasında, evet diyenler ile bazen evet bazen hayır diyenler arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir fark vardır.

BÖLÜM IV

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde öğretmen ve öğrencilerden elde edilen veriler ışığında bazı sonuçlara varılmış ve bu sonuçlara göre bazı önerilerde bulunulmuştur.

Öğretmenler yeni programı; programın temel öğeleri, hazırlanışı, gerekli bilgilendirme konularında yetersiz bulmuş ve birçok yönden eleştirmişlerdir.

Programın başarısı için öğrenciler yeterli hazır bulunuşluk seviyesinde değildir. Öğrencilerin biyoloji dersine olan olumsuz tutumları programın başarısını etkileyecektir.

4.1. Sonuçlar

Öğretmen ve öğrencilere uygulanan anket sorularının cevapları istatistikî metotlarla değerlendirilmiş ve elde edilen bulgulardan aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

4.1.1. Biyoloji öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre dağılımlarına ilişkin sonuçlar

Araştırmaya katılan 55 biyoloji öğretmeninden 38'i (% 69,1) erkek, 17 ' si (% 30,9) ise bayandır.

4.1.2. Biyoloji öğretmenlerinin yaşlara göre dağılımlarına ilişkin sonuçlar

Tablo 3.1.2 'e göre araştırmaya katılan 55 biyoloji öğretmenin 21' i (%38,2) 26–35 yaş, 31' i (%56,4) 36–45 yaş, 3' ü (%5,5) 46 ve üzeri yaş gruplarında yer almaktadır.

4.1.3. Biyoloji öğretmenlerinin öğretmenlikteki hizmet sürelerine göre dağılımlarına ilişkin sonuçlar

Araştırmaya katılan 55 biyoloji öğretmenin 4' ü (%7,3) 1–5 yıl arası, 7' si (%12,7) 6–10 yıl arası, 28' i (%50,9) 11–15 yıl arası, 12' si (%21,8) 16–20 yıl arası, 4' ü (%7,3) 21 yıl ve üzeri görev yapmıştır.

4.1.4. Biyoloji öğretmenlerinin mezun oldukları okullara göre dağılımlarına ilişkin sonuçlar

Araştırmaya katılan 55 biyoloji öğretmenin 18'i(% 32,7) fen- edebiyat fak, 22' si (%40) eğitim fakültesi, 14'ü (%25,5) fen edebiyat fakültesi, 1'i (%1,8) diğer fakültelerden mezun olmuştur.

4.1.5. Biyoloji öğretmenlerinin biyoloji eğitimi ile ilgili bir seminere katılma durumlarına ilişkin sonuçlar

Araştırmaya katılan 55 biyoloji öğretmenin 28'i (%50,9) herhangi bir programa katılmadığını, 25'i(%45,5) birkaç kez katıldığını, 2' si (%3,6) çok sayıda katıldığını belirtmiş.

4.1.6. Çalışmaya katılan öğretmenlerin okulda veya bağlı oldukları kurumda orta öğretimin dört seneye çıkarılması ve değişen öğretim programları hakkında her hangi bir seminer alma durumlarına ilişkin sonuçlar

Grafik 3.1.6.ye göre öğretmenlerin 2'si(%3,6) seminer almış, 53'ü(%96,4) ise herhangi bir seminer almamıştır. Orta öğretimin üç seneden dört seneye çıkması ile ilgili biyoloji öğretmenlerine okullarında veya il milli eğitim bünyesinde herhangi bir seminer hazırlanmamıştır. Bu konuda yapılması gereken işlemler hakkında bir bilgi verilmemiştir.

Biyoloji eğitiminin en önemli öğelerinden biri öğretmendir. Öğretmenin günün teknolojisine ayak uyduracak şekilde eğitilmesi gerekir. Öğrencilere öğrenme ortamlarını hazırlayacak olan kişiler yine öğretmenlerdir. Öğretmenlerin kendi branşlarının yanı sıra genel kültür seviyelerinin de iyi olması gerekir. Öğretmenler programların uygulayıcılarıdır. Öğretmenleri değişen öğretim programı konusunda yetersiz bırakmak, bilgisiz bırakmak programın başarısını etkileyen olumsuz faktörlerdendir.

Belli bir alanda yapılacak olan program değişikliği öncelikle o alanda çalışan insanlara anlatılmalıdır. Programın amaçları ve işlevi hakkında bilgiler verilmeli ve tavsiyeler alınmalıdır.

4.1.7. Çalışmaya katılan öğretmenlerin Orta öğretimin dört yıla çıkmasıyla değişen öğretim programları hakkında herhangi bir resmi yazının ellerine ulaşma durumlarına ilişkin sonuçlar

Grafik 3.1.7' ye göre öğretmenlerden 21' ine (%38,2) resmi yazı ulaşırken, 34' üne (%61,8) herhangi bir resmi yazı ulaşmamıştır.

Öğretmenlerin bilmesi gereken, onlara duyurulması gereken konular resmi yazılar ile tüm okullara dağıtılmakta ve öğretmenler bu yazıların üzerine attıkları imza ile yazıda anlatılan konularla yükümlü sayılmaktadır. (Tebliğ) Anketi cevaplandıran 55 öğretmenin % 61,8' i öğretim programı ile ilgili ellerine herhangi bir resmi belge geçmediğini açıkça belirtmiştir. Anketi yanıtlayan öğretmenlerimizden bir tanesi hiçbir konudan haberdar olmadığını ve eski öğretim programıyla dersleri işlemeye devam ettiğini, öğrencilerinde bu durumdan hiçbir şikâyetinin olmadığını belirtmiştir. Öğretmenimiz yeni öğretim programını incelemiş fakat hiçbir resmi makamın ona bu durumu bildirmemesinden yola çıkarak kendi bildiği doğrularla dersi işlemeye devam etmiştir. Geneli kapsayan bir öğretim programının bireyleri bile aşamaması düşündürücüdür. Araştırmaya katılan bir öğretmenimizin öğretmenlerin resmi yazıları incelemediğini önlerine konulan tüm yazılara bakmaksızın imza atıklarını ifade etmiştir. Aslında resmi yazı imzaladığını söyleyen öğretmenlerin de birçoğunun böyle bir yazıya imza atmadığı düşünülebilir.

4.1.8. Çalışmaya katılan öğretmenlerin uyguladıkları öğretim programını ve ders planlarını aldıkları kaynaklara ait elde edilen sonuçlar

Tablo 3.1.8'e göre öğretmenlerin 6'sı (%10,9) planları kendisi hazırlamış, 11'i (%20) diğer biyoloji öğretmenlerinden almış, 23'ü (%41,8) resmi yazılardan faydalanmıştır. Diğer şikkını işaretleyenlerden; 12 öğretmen internetteki farklı sitelerden alınan planlarda değişiklik yaparak kullandıklarını, 2 öğretmen ÖSS

kitaplarını kullanarak planları oluşturdıklarını, 1 öğretmen ise hiçbir plan kullanmadığını belirtmiştir.

Elde edilen verilerin çeşitliliği öğretmenlerin ders planlarına ve meydana gelen değişikliklere çok farklı yollardan ulaştıklarını göstermiştir. Öğretmenlerin tercih ettiği yolların büyük bir kısmı hata yapmaya oldukça açıktır. Öğretmenlerin tüm bilgileri genel itibari ile meslektaşlarından alması; haber zincirindeki bir hatanın kulaktan kulağa büyümesine sebep olacaktır. Oluşabilecek tüm bilgi hatalarının en aza indirilmesi programı başarıya götürecek etmenlerden biri olacağı gibi aksi bir durum programı başarısızlığa taşıyabilir.

4.1.9. Çalışmaya katılan öğretmenlerin Lise 1 Biyoloji Öğretim Programı hedeflerinde meydana gelen değişiklikleri öğrenme durumlarına ait elde edilen sonuçlar

Araştırmaya göre öğretmenlerin 10'u (%18,2) tebliğiler dergisinden, 5'i (%9,1) diğer öğretmenlerden, 3'ü (%5,5) sene başında yapılan seminerlerden, 20'si (%36,4) internette diğer öğretmen sayfalarından, 15'i (%27,3) MEB internet sayfasından meydana gelen değişiklikleri öğrenmiştir. Diğer şikkını işaretleyenlerden: 1'i (%1,8) zümre öğretmenler toplantısında programın hedeflerindeki değişiklikleri öğrendiğini, 1'i (%1,8) değişiklikten haberdar olmadığını ankette yaptığı açıklama ile belirtmiştir.

Üç seneden dört seneye çıkarılan orta öğretim sonucunda sınıflara göre içerik tekrar düzenlenmiş fakat yeni konu eklenmemiştir. Yeni bir öğretim programı devreye girdiği halde bu program hakkında içerik ve planlama olarak "Biyoloji Öğretim Programı" adı altında her hangi bir resmi yazı yayınlanmamıştır. Çalışmaların halen sürdüğü belirtilmiştir. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu kendilerinden istenilen hedef davranışları daha önceki yıllara ait olan hedef ve davranışlardan eleyerek ortaya çıkarmışlardır. Öğretmenler sene başında kısa bir süre yıllık planları indirdikleri resmi bir sitenin olduğunu fakat daha sonra bu planların kaldırıldığını belirtmişlerdir. Anketler cevaplanırken öğretmenlerin sene başındaki plan kargaşasını ortaya çıkaran sorular için teşekkür etmeleri dikkat çekicidir.

Öğretmenlerin meydana gelen değişiklikleri öğrenme yollarının çok farklı olması programın işleyişi açısından olumsuz sonuçlar doğurabilir.

4.1.10. Öğretmenlerin “Üç seneden dört seneye çıkan biyoloji eğitimi, öğrencilerin biyoloji dersinden sıkılmalarına sebep olur mu?” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen sonuçlar

Öğretmenlerin % 20’ si uzayan süreyle beraber öğrencilerin biyoloji dersinden sıkılacağını düşünmektedir. % 65,5’i ise öğrencilerin sıkılmayacağını düşünmektedir. % 14,5 ise bu soruya ‘Kısmen’ cevabını vermiştir. Genel itibari ile öğretmenler üç seneden dört seneye çıkan biyoloji eğitiminin, öğrencilerin biyoloji dersinden sıkılmalarına sebep olmayacağını düşünmektedirler.

4.1.11. Öğretmenlerin “Dokuzuncu sınıf üniteleri bu sınıf düzeyi için uygun bir şekilde kısaltılmış mıdır?” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen sonuçlar

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %40’ı konuların uygun bir şekilde kısaltıldığını düşünürken % 32,7 si konuların uygun bir şekilde kısaltılmadığını düşünmektedir. % 27,3’ ü ise ‘Kısmen’ cevabını vermiştir.

4.1.12. Öğretmenlerin “9.Sınıf biyoloji programı hedefleri açık ve anlaşılır bir dille belirlenmiş midir?” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen sonuçlar

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %52,7’ si hedeflerin açık ve anlaşılır bir dille belirlendiğini düşünürken %14,5’i hedeflerin açık ve anlaşılır bir dille belirlenmediğini düşünmektedir. % 32,7’ si ise ‘Kısmen’ cevabını vermiştir. Öğretmenlerin hedeflerin anlaşılır olma noktasında farklı gruplar oluşturdukları görülmektedir.

4.1.13. Öğretmenlerin “Ünitelerin sıralanışı ve çıkarılan ünitelerin seçimi sizce doğrumudur?” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen sonuçlar

Ünitelerin sıralanışı ve çıkarılan ünitelerin seçimi konusunda öğretmenlerin %25,5’ i doğru olduğunu düşünürken % 38,2 ‘ si yanlış olduğunu düşünmektedir. % 36,4’ü ise ‘Kısmen’ cevabını vermiştir. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun doğruluğuna inanmadığı bir ünite sıralamasını takip etmek zorunda kaldıkları görülmektedir. Öğretmenlere yöneltilen 17. soru öğretmenlerin farklı konu ve sıralama istediklerini ortaya çıkaran diğer bir sorudur.

4.1.14. Öğretmenlerin “Ünitelerin işlenişi için ayrılan süre olması gerekenden daha mı uzundur?” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen sonuçlar

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %9,1’ i ünitelerin işlenişi için ayrılan sürenin olması gerekenden daha uzun olması gerektiğini düşünürken %78,2’si sürenin uzun olmadığını belirtmektedir. %12,7’ si ‘Kısmen’ cevabını vermiştir. Öğretmenler genel olarak %78,2 ile ünitelerin işlenişi olan süreyi olması gerekenden uzun bulmuyor. Yapılan ankette öğretmenler önceki öğretim programının zaman olarak çok yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Yeni öğretim programının zaman olarak daha uzun olması öğretmenler tarafından olumlu bulunmuştur. 16. soruda öğretmenlerin verdikleri cevaplarda bu soruda verilen cevapları destekler niteliktedir.

4.1.15. Öğretmenlerin “Öğretme öğrenme etkinlikleri bu sınıf için uygun mu dur?” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen sonuçlar

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %40’ ı öğretme öğrenme etkinliklerinin bu sınıf için uygun olduğunu düşünürken %20’si uygun olmadığını düşünmektedir. % 40’ı ise ‘Kısmen’ cevabını vermiştir. Öğretmenler program hakkında yetersiz bilgiye sahip olduklarını 14 ve 15. sorularda belirtmişlerdir. Bu yetersiz bilgiden olsa gerek sorulan sorulara verilen ‘Kısmen’ cevabının frekansı oldukça büyüktür. Bu soruda da öğretmenlerin % 40’ının etkinlikler hakkında kesin bir tavır sergilemedikleri görülmektedir.

4.1.16. Öğretmenlerin “Deneyler bu sınıf için uygulanabilir ve düzeye uygun olarak hazırlanmış mıdır?” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen sonuçlar

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %40' ı deneylerin bu sınıf için uygulanabilir ve düzeye uygun olarak hazırlandığını düşünürken %21,8'i uygun olmadığını düşünmektedir. %38,2' si ise ‘Kısmen’ cevabını vermiştir. Biyoloji ve diğer tüm derslerde derslerin görsel olması ve deneylere yer verilmesi o dersin daha iyi anlaşılmasına ve hedeflere ulaşılmasını sağlar. Biyoloji öğretmenlerinin % 60' ı deneylerin hazırlanışında bazı problemlerin olduğunu görmüşlerdir. Bu şekilde düşünen öğretmenlerin çokluğu dikkat çekicidir.

5,6,7,8,9,10,11 ve 12. sorular programın içeriği ve hazırlanışına dikkat çeken sorulardan oluşmaktadır. Öğretmenlerin bu sorulara çok farklı cevap vermeleri düşündürücüdür. Öğretmenlerin kısmen şıkkını çok kullanmaları, olumsuz düşüncelerinin frekansının yüksek olması programdan hoşnut olmadıkları düşüncesini kuvvetlendirmektedir.

4.1.17. Öğretmenlerin “Programın uygulanmasında aşağıdaki problemlerle karşılaştınız mı?” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen sonuçlar

Tablo 3.1.17' ye göre öğretmenlerin; % 72,7 si program hakkında resmi belge eksikliği , %70,9' u ders kitaplarının eksikliği, 81,8' i program hakkında yetersiz bilgi,%65,5' i materyal ve laboratuvar eksikliği, %52,7'si öğrenci sayılarının fazlalığı, %80,0 öğrencilerin öğrenmeye karşı isteksiz olmaları, 36,4'ü konuların kısa zamanın ise uzun olmasından dolayı öğrencilerin sıkılması, problemleriyle karşılaşmıştır.

Öğretmenlerin bilmesi gereken, onlara duyurulması gereken konular resmi yazılar ile tüm okullara dağıtılmakta ve öğretmenler bu yazıların üzerine attıkları imza ile yazıda anlatılan konularla yükümlü sayılmaktadır. (Tebliğ) Öğretmenlerin % 72,7'si program hakkında resmi belge eksikliği olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum

öğretmenlerin program hakkında yapılması gerekenler hakkında yetersiz bilgiye sahip olduğunu ve resmi olarak da öğretmenlerin sorumlu olmadığını göstermektedir. Nitekim öğretmenlerimizden birinin halen eski programı devam ettirdiğini (çıkarılması gereken üniteleri çıkarmadan) söylemesi bu eksikliğin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

Orta öğretimin dört seneye çıkarılması kitaplarda bir başka kargaşa oluşturmuştur. Eski öğretim programına ait kitaplar fazla ünite içermektedir. Kitaplarda bol örnek ve test sorularıyla konular geliştirilmelidir. ÖSS’de biyoloji dersi başarısının diğer derslere göre düşük olduğu da unutulmamalıdır. Bir yılda işlenmesi gereken konu sayısı azalınca kitapların içeriğinde de bir kapsam daralması meydana gelmiş olacaktır. Öğretmenlerin % 70,9’u ders kitaplarında bu eksikliği yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin % 81,8’i programı uygularken yetersiz bilgiye sahip olduğunu belirtmişlerdir. Programın uygulayıcılarının programın kendisi hakkında yetersiz bilgiye sahip olmaları düşündürücü bir durumdur. Nitekim öğretmenlerimizden bazıları sene başında hangi konuların işleneceğini bilmediğinden dolayı yeni öğretim programında olmayan üniteleri işlemiş ve bu ünitelerle ilgili sınav bile yapmıştır. Yani A bölgesinde (Ankara iline bağlı herhangi bir okul) bir 9.sınıf öğrencisi “Bir Bilim Olarak Biyoloji” dersini işledikten sonra bu konuyla ilgili sınava girerken B bölgesindeki (Ankara iline bağlı herhangi bir okul) 9. sınıf öğrencisi “2000’li Yılların Bilimi Biyoloji” konusunu işlemektedir. İşlenmemesi gereken konuları işleyen öğretmenler yaptıkları sınavları da iptal ederek yeni sistemdeki konulara başlamışlardır. Bu durumda olan bazı öğretmenler zamanın daha uzun hale gelmesine rağmen konuları yetiştiremediklerini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerimizin %65,5’i materyal ve laboratuvar eksikliği, %52,7’si öğrenci sayılarının fazlalığı problemleriyle karşı karşıya kalmıştır. 21. yüzyılda yaşadığımız şu zaman diliminde orta öğretim kurumlarının halen materyal ve laboratuvar eksikliği ve öğrenci sayılarının fazlalığı problemleriyle uğraşıyor olması üzücü bir durumdur. Zira programın hedeflerine ulaşmasında materyal ve laboratuvar, biyoloji dersi ve diğer dersler için oldukça önemli bir yere sahiptir.

Öğretmenlerimizin % 80'i öğrencilerin öğrenmeye karşı isteksiz olduklarını belirtmişlerdir. Her 10 öğretmenden 8 tanesinin öğrenmeye isteksiz bir sınıfa ders anlattığını düşünürsek öğretmen ve öğrencilerin zorla bir sınıfa sokulduğu ve ders yapmaya zorlandığını düşünebiliriz. Böyle bir oranla bir programın hedeflerine ulaşması oldukça zordur. Bu oranların değiştirilmesi için yapılması gereken çalışmalar bir an önce başlatılmalıdır.

Zamanın ve içeriğin aynı kalarak sadece 2 ünitenin (9.sınıf için) çıkarılması bazı öğrencilerin sıkılmasına sebep olacaktır. Öğretmenlerin %36,4'ü bu problemle karşılaştığını yapılan ankette belirtmiştir. Zaman daha iyi kullanılabilir ve etkin bir öğrenme sağlayacak yeni bir içerik hazırlanabilir.

4.1.18. Öğretmenlerin kullandıkları öğretim yöntemlerine ait sonuçlar.

Beyin Fırtınası Yöntemi öğretmenlerin %25,5'i tarafından 'Hiç' 56,4'ü tarafından 'Ara sıra' %18,2'si tarafından 'Sık sık', Anlatım Yöntemi öğretmenlerin %10,9 tarafından 'Ara sıra' %89,1'i tarafından 'Sık sık', Laboratuvar Yöntemi öğretmenlerin %10,9'utarafından 'Hiç' %81,8'i tarafından 'Ara sıra' %7,3'ü tarafından 'Sık sık', Soru Cevap Yöntemi öğretmenlerin % 29,1'i tarafından 'Ara sıra' %70,9'u tarafından 'Sık sık', Problem Çözme Yöntemi öğretmenlerin %3,6'sı tarafından 'Hiç' %63,6'sı tarafından 'Ara sıra' %32,7'si tarafından 'Sık sık', Gezi Gözlem Yöntemi öğretmenlerin %76,4'ü tarafından 'Hiç' %23,6'sı tarafından 'Ara sıra', Grup Tartışması Yöntemi öğretmenlerin %36,4'ü tarafından 'Hiç' %58,2 si tarafından 'Ara sıra' %5,5'i tarafından 'Sık sık', Rol Oynama Yöntemi öğretmenlerin %65,5'i tarafından 'Hiç' %29,1'i tarafından 'Ara sıra' %5,5'i tarafından 'Sık sık', Gösteri Yöntemi öğretmenlerin %27,3'ü tarafından 'Hiç' %56,4'ü tarafından 'Ara sıra' %16,4'ü 'Sık sık' kullanılmaktadır.

Araştırmaya göre öğretmenlerin en sık kullandıkları yöntemler, anlatım yöntemi (%89,1) ve soru cevap yöntemi (%70,9) dır. Gezi Gözlem Yöntemi ve Rol Oynama Yöntemi ise en az kullanılan yöntemler olarak belirtilmiştir. Anlatım Yöntemi ve Soru Cevap Yöntemi biyoloji dersinde önemli bir yere sahip olmaya

devam etmektedir. Öğretmenlerin biyoloji dersi için önemli olan Gezi Gözlem Yöntemi ve Rol Oynama Yöntemi'ni yeterince uygulayamamaları dikkat çekicidir.

4.1.19. Öğretmenlerin “Bir biyoloji öğretmeni olarak yeni programın uygulanmasında ne gibi aksaklıklar gördünüz?” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen sonuçlar

Öğretmenler 34 farklı madde altında toplam 125 görüş bildirmişlerdir. Tablo 3.1.8’de bu görüşler frekanslarıyla birlikte verilmiştir. Öğretmenler, öğretim programı hakkında yetersiz bilgiye sahip olmalarını (% 22,4) en çok karşılaştıkları problem olarak belirtmişlerdir. Yeni müfredata uygun kitap yok (%6,4) , uygun ayarlanamayan konu ve zamanlar problem oluşturdu(%6,4), temel oluşturulmadan geçiş yapıldı, aksaklıklar meydana geldi(%4,8), yıllık planlar hazırlanırken sıkıntılar yaşandı(%4,8) maddeleri öğretmenlerin ortak yaşadıkları problemler arasında yer almaktadır. Öğretmenlerin uygulamada direk karşılaştıkları problemler Tablo 3.1.8’de verildiği için yer kaplamaması için tekrar bu bölüme yazılmamıştır. Programın başarıya ulaşabilmesi için öğretmenlerin belirtmiş olduğu bu aksaklıkların giderilmesi gerekir.

4.1.20.Öğretmenlerin “Orta öğretimin dört yıla çıkmasıyla değişen programın hazırlanışını ve uygulanışını nasıl değerlendiriyorsunuz? ” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen sonuçlar

Öğretmenler, orta öğretimin dört yıla çıkmasıyla değişen programın hazırlanması ve uygulanmasına yönelik düşüncelerini 80 farklı madde altında toplam 167 görüş belirtmişlerdir. Öğretmenlerin değerlendirmeleri Tablo 3.1.20’da verildiği için 80 farklı maddenin bu bölümde tekrar yazılmasına gerek görülmemiştir. Her bir madde bir sonuç niteliğindedir. “Acele ile baştan savma bir program olmuş, ön hazırlık yapılmadan acele ile yapılmış bir program olmuş, öğretmenlerinde fikirleri sorulmalıydı, eğitimin içinden değil tepeden inme bir program olarak hazırlanmış, bu program sadece öğrencilerin sene kaybına sebep olur, biyoloji dersi kimsenin umurunda değil galiba, içerik değişmeyecek ise neden zaman uzattınız, nitelikte artış

sağlayacak bir program olduğunu sanmıyorum, öğrencilerden alınan bir yılın karşılığında daha nitelikli olmalarını sağlayacak programlar hazırlanabilirdi.” düşünceleri dikkat çekicidir. Öğretmenlerin konuya bu kadar eleştirel yaklaşmasının sebebinin “Bir biyoloji öğretmeni olarak yeni programın uygulanmasında ne gibi aksaklıklar gördünüz?” sorusuna verilen her bir cevabın etkisiyle olduğu ileri sürülebilir.

4.1.21. Öğretmenlerin, “Programı eski programla karşılaştırdığınızda olumlu veya olumsuz yönde ne gibi farklılıklar görüyorsunuz?” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen sonuçlar

Öğretmenlerden, öğretim programındaki değişiklikle birlikte yeni ve eski programı karşılaştırılması istenmiş ve sonuç da 23 farklı madde altında toplam 76 görüş ankette yer almıştır. Genel itibarı ile öğretmenler eski programın yoğun olduğunu yeni öğretim programının ise zaman olarak çok daha iyi olduğunu belirtmişlerdir. Uzayan zaman öğretmenleri mutlu etmiştir. Bazı öğretmenlerimiz uzayan zamanı bu şekildeki bir öğretim programıyla doldurulmasının nitelik olarak herhangi bir değişim oluşturmayacağını (Tablo 3.1.20) bazı öğretmenlerimiz ise bu öğretim programıyla öğrencilerden bir senenin çalışıldığını belirtmişlerdir. (Tablo 3.1.20)

4.1.22. Öğretmenlerin, “Sizce 9.sınıf biyoloji programına alınması gereken farklı konular veya üniteler var mı?” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen sonuçlar

Öğretmenlerin % 50,9’ u 9. sınıf programına farklı konu veya ünite eklenmesi gerektiğini düşünmektedirler. Öğretmenler eklenmesi gereken konu ve üniteler hakkında 13 farklı madde altında 40 görüş bildirmişlerdir. Bazı öğretmenler birden fazla görüş bildirmişlerdir. Öğretmenlerin 9. Sınıf Biyoloji Programı’nda en çok görmek istedikleri konu %35,0 ile “Bilim Nedir?” konusu olmuştur. Bilim adamının özellikleri de %22,5 ile ikinci sıradaki yerini almıştır. Enerji, Ekolojiye Giriş, Bir Bilim Olarak Biyoloji, Bilimsel Çalışma, Düşünme Ve Araştırmayı Öğrenme, Ayrıntı İçermeden Dolaşım Ve Sindirim Sistemleri, Sistemler Konusuna Giriş,

Canlıların Genel Özellikleri, Ekoloji, Çeşitlilik Ve Etkileşim, Populasyon yer alması istenilen diğer konu ve ünitelerdir.

Öğretmenler 9. sınıfta diğer sınıflarda biyoloji dersi almayacak öğrenciler için genel kültürü artırıcı bilgilerin yer almasını istemektedirler. (Tablo 3.1.20,Tablo 3.1.22) Bu bilgilerden en çok sistemler hakkında görüş bildirmişler ve bu konunun detay içermeyen öğrencilere verilmesini istemişlerdir.

Konuların dağılımında ve seçiminde gerek sıralama gerek sınıflara göre dağıtma konusunda birtakım eksikliklerin olduğunu belirten öğretmenler (Tablo 3.1.20,Tablo 3.1.22) bu aksaklıklara farklı çözüm yolları getirmişlerdir.

4.1.23. Biyoloji öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre program hakkında sorulan sorulara verdikleri cevaplara ilişkin sonuçlar

“Ünitelerin işlenişi olması gerekenden daha mı uzundur?”(Soru9) sorusuna erkek öğretmenler ile bayan öğretmenlerin verdikleri cevaplar arasında($p=0,014$) $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık vardır.

“Programın uygulanmasında aşağıdaki problemlerle karşılaştınız mı?”(Soru12) sorusunun “Program hakkında resmi belge eksikliği” maddesine erkek öğretmenler ile bayan öğretmenlerin verdikleri cevaplar arasında ($p=0,028$) $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık vardır.

“Yeni lise 1 biyoloji programında aşağıdaki öğretim yöntemlerini kullanma sıklığınızı karşısındaki seçeneğe (×) işareti koyarak belirtiniz.” (Soru13) sorusunun “Anlatım Yöntemi” maddesine erkek öğretmenler ile bayan öğretmenlerin verdikleri cevaplar arasında($p=0,046$) $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık vardır.

“Yeni lise 1 biyoloji programında aşağıdaki öğretim yöntemlerini kullanma sıklığınızı karşısındaki seçeneğe (×) işareti koyarak belirtiniz.” (Soru13) sorusunun “Grup Tartışması Yöntemi” maddesine erkek öğretmenler ile bayan öğretmenlerin verdikleri cevaplar arasında ($p=0,014$) $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık vardır.

“Yeni lise 1 biyoloji programında aşağıdaki öğretim yöntemlerini kullanma sıklığınızı karşısındaki seçeneğe (×) işareti koyarak belirtiniz.” (Soru13) sorusunun

“Rol Oynama Yöntemi” maddesine erkek öğretmenler ile bayan öğretmenlerin verdikleri cevaplar arasında ($p=0,039$) $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık vardır.

4.1.24. Biyoloji öğretmenlerinin yaşlarına göre program hakkında sorulan sorulara verdikleri cevaplara ilişkin sonuçlar

Bölüm2’ de Programın uygulanmasında karşılaşılan problemlerden “Program hakkında yetersiz bilgi” (Soru12C) maddesi hakkındaki 26-35 yaş grubuna sahip öğretmenler ile 46 ve üzeri yaş grubuna sahip öğretmenler arasında($p=0,00$) $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir fark vardır.

Bölüm2’ de Programın uygulanmasında karşılaşılan problemlerden “Program hakkında yetersiz bilgi” (Soru12C) maddesi hakkındaki 36-45 yaş grubuna sahip öğretmenler ile 46 ve üzeri yaş grubuna sahip öğretmenler arasında($p=0,001$) $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir fark vardır.

4.1.25. Biyoloji öğretmenlerinin biyoloji eğitimi ile ilgili programa katılma durumlarına göre program hakkında sorulan sorulara verdikleri cevaplara ilişkin sonuçlar

“Yeni programda öğretme-öğrenme etkinlikleri lise 1. sınıf için uygun mudur?”(Soru10) sorusuna biyoloji eğitimi ile ilgili herhangi bir programa katılmayanlar ile çok sayıda katılanlar arasında($p=0,025$) $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir fark vardır.

Programın uygulanmasında karşılaşılan problemlerden “Program hakkında resmi belge eksikliği”(Soru12A) maddesi hakkındaki biyoloji eğitimi ile ilgili bir programa katılmayanlar ile çok sayıda katılanlar arasında($p=0,03$) $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir fark vardır.

Programın uygulanmasında karşılaşılan problemlerden “Öğrencilerin öğrenmeye karşı isteksiz olmaları”(Soru 12F) maddesi hakkındaki biyoloji eğitimi ile ilgili bir programa katılmayanlar ile çok sayıda katılanlar arasında($p=0,004$) $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir fark vardır.

Programın uygulanmasında karşılaşılan problemlerden “Öğrencilerin öğrenmeye karşı isteksiz olmaları” (Soru 12F) maddesi hakkındaki biyoloji eğitimi

ile ilgili bir programa birkaç kez katılanlar ile çok sayıda katılanlar arasında($p=0,034$) $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir fark vardır.

4.1.26. Biyoloji öğretmenlerinin mezun oldukları okullara göre program hakkında sorulan sorulara verdikleri cevaplara ilişkin sonuçlar

Programın uygulanmasında karşılaşılan problemlerden ‘Konuların kısa zamanın ise uzun olmasından dolayı öğrencilerin sıkılması.’maddesi hakkındaki Fen Edebiyat fakültesi mezunu öğretmenler ile Eğitim Fakültesi öğretmenler arasında($p=0,040$) $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir fark vardır.

Yeni lise 1 biyoloji programında aşağıdaki öğretim yöntemlerini kullanma sıklığınızı karşısındaki seçeneğe (×) işareti koyarak belirtiniz.” (Soru13) sorusunun ‘Problem Çözme Yöntemi’ maddesinde Fen-Edebiyat Fakültesi’nden mezun öğretmenler ile fakültelerden formasyon almış öğretmenler arasında($p=0,001$) $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir fark vardır.

4.1.27. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımları

Araştırmaya göre çalışmaya katılan 160 öğrencinin 72’si (%45,0) erkek, 88’i (%55,0) ise bayandır.

4.1.28. Öğrencilerin “Biyoloji dersine severek mi giriyorsunuz?” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen sonuçlar

Araştırmaya göre öğrencilerin % 35,6’sı biyoloji dersine severek girerken %18,1’i biyoloji dersinden hoşlanmadan derse girmektedirler. Öğrencilerin % 46,3’ü ise bazen severek bazen sevmeyerek girdiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %80’i öğrencilerin öğrenmeye karşı isteksiz olduğunu düşünmektedir. (Tablo3.1.17) Öğrencinin derse karşı ilgisizliği öğrenmeye karşı isteksizlik oluşturmaktadır. Öğrencilerin biyoloji dersinden sıkılmalarına sebep olan etmenler tespit edilmeli çözüm yolları oluşturulmalıdır. Öğrencilerin öğrenmeye karşı duyarsız olmaları hedeflere ulaşmayı, dolayısıyla programın başarısını olumsuz yönde etkileyecektir.

4.1.29. Öğrencilerin “Biyoloji dersinde size en zor gelen nedir? ” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen sonuçlar

Araştırmaya göre biyoloji dersinde öğrencilere en zor gelen %40,6 ile Ezber yapmak olmuştur. Daha sonra sırası ile ‘Latince kelimeler, Teorik olması, Gereksiz bilgi öğrenmek ’ öğrencilere zor gelen unsurlar olmuştur. Diğer şıkkını işaretleyen 4 öğrencinin sınıf yönetimi ve disiplininin doğan aksaklıklardan rahatsız olması düşündürücüdür. Diğer şıkkını işaretleyen öğrencilerin; 1’i kelimelerin birbirine çok benzediğini, 1’ işlenen konuları çabuk unuttuğunu, 1’i öğretmenin biyoloji dersinden farklı konularda konuştuğunu, 1’i belirtilen tüm maddelerin çok zor olduğunu, 1’ i alan dersi olmadığı için sıkıldığını, 2’si sınavların çok zor olduğunu, 1’i konuların birbirine karıştığını belirtmiştir.

4.1.30. Öğrencilerin “Orta öğretimin dört seneye çıkmasıyla değişen Biyoloji programı ile ilgili bilgi verildi mi?” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen sonuçlar

Araştırmaya göre öğrencilerin %20’ si dört seneye çıkan biyoloji eğitimi hakkında bilgilendirilirken % 80’i bu konu hakkında bilgilendirilmemiştir.

4.1.31. Öğrencilerin “Biyoloji öğretiminin 4 seneye yayılmış olması ve lise1 konularının azaltılması sizce faydalı oldu mu?” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen sonuçlar

Araştırmaya göre öğrencilerin 123’ü (%76,9) biyoloji öğretiminin 4 seneye yayılmasını faydalı olarak görürken 37’si (%23,1) bu durumun faydalı olacağını düşünmemektedir.

4.1.32. Öğrencilerin Bölüm2 ye verdikleri cevaplardan elde edilen veriler.

Programın başarısı açısından bu bölümde öğrencilere bir çeşit tutum ölçeği uygulanmıştır. Öğrencinin biyolojiye karşı olumlu bir tavır edinmesi öğrenmeye karşı istekli olmasını sağlayacaktır. Öğrencilerin %21,9'u Biyoloji dersinde çok sıkıldıklarını %37,5'i ise kısmen sıkıldığını, %15,6'sı öğretmenini sevmediği için biyoloji dersini sevmediğini belirtmiştir. Bu ve benzeri maddelere öğrencilerin verdiği bu olumsuz cevapların nedenleri araştırılmalıdır. Programın başarısı için bu olumsuz düşüncelerin sebepleri ve çözümleri alt problemlerle belirlenmeye çalışılmıştır.

4.1.33. Öğrencilerin biyoloji dersini severek girmeleri ile biyoloji dersinde oluşabilecek problemler hakkında (Bölüm2) verdikleri cevaplara ilişkin bulgular

Öğrencilerin biyoloji dersine severek girmeleri ile biyoloji dersi ile ilgili oluşabilecek problemlere verilen cevaplar arasında $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı farklılıklar vardır.

1.Soruda biyoloji dersine; severek girenler, sevmeden girenler ile bazen severek bazen sevmeden giren öğrenciler arasında,(1-2 $p=0,00$ 1-3 $p=0,00$ 2-3 $p=0,00$)

3. Soruda biyoloji dersini severek girenler ile sevmeden girenler arasında, derse sevmeden girenler ile bazen severek bazen sevmeyerek girenler arasında, (1-2 $p=0,00$ 1-3 $p=0,00$ 2-3 $p=0,002$)

4.Soruda biyoloji dersini severek girenler ile sevmeden girenler arasında, derse sevmeden girenler ile bazen severek bazen sevmeyerek girenler arasında,(1-2 $p=0,013$ 2-3 $p=0,039$)

5. Soruda biyoloji dersini severek girenler ile sevmeden girenler arasında, derse sevmeden girenler ile bazen severek bazen sevmeyerek girenler arasında,(1-2 $p=0,00$ 2-3 $p=0,034$)

6. Soruda biyoloji dersine; severek girenler, sevmeden girenler ile bazen severek bazen sevmeden giren öğrenciler arasında,(1-2 $p=0,00$ 1-3 $p=0,036$ 2-3 $p=0,00$)

7. Soruda biyoloji dersini severek girenler ile sevmeden girenler arasında, derse sevmeden girenler ile bazen severek bazen sevmeyerek girenler arasında, (1-2 $p=0,01$ 2-3 $p=0,00$)

8. Soruda biyoloji dersini severek girenler ile sevmeden girenler arasında, derse sevmeden girenler ile bazen severek bazen sevmeyerek girenler arasında, (1-2 $p=0,001$ 2-3 $p=0,005$)

10. Soruda biyoloji dersine; severek girenler, sevmeden girenler ile bazen severek bazen sevmeden giren öğrenciler arasında, (1-2 $p=0,00$ 1-3 $p=0,047$ 2-3 $p=0,013$)

11. Soruda biyoloji dersini severek girenler ile sevmeden girenler arasında, derse sevmeden girenler ile bazen severek bazen sevmeyerek girenler arasında, (1-2 $p=0,014$ 1-3 $p=0,009$)

15. Soruda biyoloji dersine sevmeden girenler ile bazen severek bazen sevmeyerek girenler arasında (2-3 $p=0,025$) $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir fark vardır.

Elde edilen bu bulgulara göre:

Biyoloji dersini sevmeden derse giren öğrenciler biyoloji dersinden sıkılmakta, biyolojiye olan ilgisi azalmakta, konular uzun ve ağır gelmekte, öğretmenine duyduğu sevgi azalmakta, öğretmenin konuya olan hâkimiyetini sorgulamakta, boş zamanlarında biyoloji ile ilgili kitap, dergi vb. okumamakta sonuçları ortaya çıkmıştır.

Programın başarısı için öğrencinin biyolojiye olan ilgi ve sevgisinin artırılması bir zorunluluk olduğu sonucuna varılabilir.

4.1.34. Öğrencilerin “Öğretmenimi sevmediğim için biyoloji dersini de sevmiyorum” maddesi ile Bölüm2’ de yer alan 1.3.7.8 ve 11. sorulara verdikleri cevaplara ilişkin sonuçlar

1. Soruda “Öğretmenimi sevmediğim için biyoloji dersini de sevmiyorum” maddesine evet diyenler ile bazen evet bazen hayır diyenler, hayır diyenler ile bazen evet bazen hayır diyenler arasında, (1-3 $p=0,00$ 2-3 $p=0,029$)

3. Soruda “Öğretmenimi sevmediğim için biyoloji dersini de sevmiyorum” maddesine evet diyenler ile hayır diyenler arasında, evet diyenler ile bazen evet bazen hayır diyenler arasında, (1-2 $p=0,003$ 1-3 $p=0,00$)

7. Soruda “Öğretmenimi sevmediğim için biyoloji dersini de sevmiyorum” maddesine evet diyenler ile bazen evet bazen hayır diyenler, hayır diyenler ile bazen evet bazen hayır diyenler arasında, (1-3 $p=0,00$ 2-3 $p=0,020$)

8. Soruda “Öğretmenimi sevmediğim için biyoloji dersini de sevmiyorum” maddesine evet diyenler ile bazen evet bazen hayır diyenler, hayır diyenler ile bazen evet bazen hayır diyenler arasında .(1-3 $p=0,00$ 2-3 $p=0,024$) $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir fark vardır

Elde edilen bu bulgulara göre:

Öğretmenini sevmeyen öğrenciler biyoloji dersinden sıkılmakta, biyoloji dersi ilgisini çekmemekte, öğretmenini yeterlilik konusunda yetersiz bulmaktadır.

Öğrencilerin belirlenen hedeflere ulaşması ve programın başarıya ulaşması için öğretmenlerin kendilerini her alanda kabul ettirmesi ve kendilerini sevdirmeleri gerekliliği sonucuna ulaşılmıştır.

4.2. ÖNERİLER

1- Programın uygulayıcısı olan öğretmenlerin program hakkındaki değişiklikleri zamanında ve eksiksiz olarak öğrenmesi sağlanmalıdır.

2-Program geliştirme bir süreçtir. Öğretmenlerin bu sürecin her aşamasında yer alması sağlanmalıdır. Geliştirilen ve değiştirilen programlar hakkında isteyen tüm öğretmenlerin görüşlerini belirtebilecekleri platformlar oluşturulmalıdır.

3-Programda yapılacak olan değişikliklerden önce gerekli alt yapı çalışmaları yapılmalıdır.

4-Değiştirilen öğretim programında ünitelerin sıralanışı ve seçimi öğretmenler tarafından uygun bulunmamıştır. Öğretmenlerin bu düşünceleri dikkate alınmalı ve onların çekinceleri giderilmelidir.

5- Talim ve terbiye kurulunun 07.06.2005 tarih ve 184 sayılı kararı ile dört yıla çıkan orta öğretim, programda yeni bir içerik zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır. Mevcut içeriğin değiştirilmesi ve uzayan süreye göre tekrar düzenlenmesi gereklidir.

7- Her şeyin hızla değiştiği, yeniden yapılandığı 21. yüzyılda eğitim programlarının da sürekli değişmesi ve modernize olması kaçınılmazdır. Bu nedenle program değerlendirme ve geliştirme alanında yapılacak olan çalışmaların teşvik edilmesi gereklidir.

8- Öğretmenlerin karşılaştıkları materyal ve laboratuvar eksikliği, sınıflardaki öğrenci sayılarının fazlalığı gibi problemler giderilerek modern orta öğretim kurumları için gerekli yatırımlara önem verilmelidir.

9- Değişen öğretim programı hakkında öğretmenlere ve okul idarecilerine seminerler düzenlenmelidir.

10-Öğretmenler program geliştirme, program değerlendirme ve biyoloji öğretimi hakkında seminerlere katılmaları için teşvik edilmelidirler.

11- 9. sınıf konuları diğer sınıfta biyoloji dersi almayacak, farklı bölümde yer alacak öğrenciler dikkate alınarak genel kültürü artıracak şekilde tekrar düzenlenmelidir. Konular güncel hayatla ilişkilendirilmelidir.

12- Orta öğretim kurumlarında bakanlığın denetimi artırılmalıdır.

13-Öğrencilerin biyolojiye karşı olumsuz tutumlarının sistem öğeleri tarafından giderilmesi bir zorunluluktur. Aksi halde programın isteksiz ve ilgisiz öğrenci gruplarıyla başarıya ulaşması oldukça zor olacaktır.

14- Öğrencilerin biyoloji dersine olan tutumlarını biyoloji öğretmenleri çok etkilemektedir. Elde edilen verilere göre öğrenciler öğretmenlerine karşı hissettiği duyguyu biyoloji dersine yansıtmaktadır. Bu nedenle öğretmenlerin öğrencilerle olan sevgi bağınu kuvvetlendirmesi gereklidir.

15- Öğrencilere program hakkında olan değişiklikler sebepleriyle anlatılmalıdır. Bu durum öğrencilerin kendilerine yeni bir yol çizmelerine yardımcı olacaktır.

16-Türkiye’de program geliştirme ve değerlendirme çalışmalarına yeterince önem verilmemektedir. Bu konuda uzman insanların sayısı artırılmalı, yapılacak çalışmalarda bu uzmanlarla birlikte öğretmen ve idareci işbirliği sağlanmalıdır.

17-Öğretmenlerin kullandıkları yöntem ve teknikler çeşitlendirilmeli sık kullanılan yöntemler (anlatım, soru cevap) yerlerini daha etkin yöntemlere bırakmalıdır. Bu amaçla öğretim programında yer alacak yöntemler konulara göre daha iyi seçilmelidir.

KAYNAKÇA

- AKÇAY, Aysel. (2001). 1998 Lise 2 Biyoloji Programının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi.** Ankara: Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)
- AKÇAY, Mehmet. (1990). Biyoloji Dersinde Farklı Öğretim Metotlarının Öğrenci Başarısına Etkisi.** Ankara: Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)
- AKGÜN, Şevket. (2000). Öğretmen Ve Adaylarına Fen Bilgisi Öğretimi** Giresun: Pegem A Yayıncılık. 6. Baskı
- AYDOĞDUMUŞ, Sultan. (1997). İlk Öğretim 5.Sınıf Matematik Ders Programının Değerlendirilmesi.** Ankara: Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)
- BLAMICK, W. (1984). Secondary Science Program Evaluation Report Of Results,** Department Of Planning And Governmental Relation, Program Evaluation Section, Orange Country Public Schools, Orlando, Florida.
- BARANLI, Şeyda. (2003). Orta Öğretim Biyoloji Programında Bitki Fizyolojisi İle İlgili Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri.** Ankara: Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- BÜYÜKKARAGÖZ, S. Savaş. (1997) Program Geliştirme “Kaynak Metinler”** Konya: Öz Eğitim Yayınları

- BİLEN, Mürüvvet.**(1999). **Plandan Uygulamaya Öğretim.** Ankara: Anı Yayıncılık
- CERRAH, Lale.** (2002). **Meslek Liselerindeki Biyoloji Öğretim Programının Değerlendirilmesi: Durum Analizi Ve Öneriler.** Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)
- CEYHAN, S.** (1998). **İlk Öğretim Fen Bilgisi Programının Uygulamaya Dönük Yeterliliği.** Çanakkale: Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)
- ÇITAK, Nalan.** (2001) **Lise 1. Sınıf Biyoloji Öğretim Programının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi.** Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)
- DEMİREL, Özcan.** (1999). **Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme** Ankara: Pegem A Yayıncılık
- DEMİREL, Özcan.** (2003) **Eğitimde Program Geliştirme.** Ankara: Pegem A Yayıncılık
- DEMİRİSOY, Ali.** (1993). *Cumhuriyetin Kuruluşundan Bugüne Türkiye’de Biyoloji Bilimindeki Gelişmeler.* **Bilim Ve Teknik Özel Eki** s.30–44
- DOĞAN, Hıfzı.** (1997) **Eğitimde Program ve Öğretim Tasarımı.** Ankara: 1997.Önder Matbaacılık
- EKİCİ, Gülay.** (2001) **Öğrenme Stiline Dayalı Biyoloji Öğretiminin Analizi.** Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi).
- ERDEN, Münire.** (1998). **Eğitimde Program Değerlendirme.** Ankara: 1998 Anı Yayıncılık
- ERTÜRK, Selahattin.** (1999) **Eğitimde Program Geliştirme.** Ankara: Meteksan A.Ş.

- ERGÜN, Mustafa.** (2006, Temmuz 15) <[http:// www.eğitim.aku.edu.tr](http://www.eğitim.aku.edu.tr) > (2006, 30 Temmuz)
- FER, Seval.** (2000). **Modüler Program Yaklaşımı Ve Bir Öneri.** Milli eğitim Dergisi. Sayı: 147
- ERGİNER, Ergin.**(2001). **Öğretimi Planlama Uygulama Ve Değerlendirme.** Ankara: Anı Yayıncılık
- GÜL, Ali., YILMAZ, Mehmet.** (1990) **Biyoloji Öğretim Yöntemleri (Ders Notu).** Ankara. (1990) . Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Biyoloji Eğitimi Anabilim Dalı.
- GÜROL, Mehmet.** (2004). Öğretimde Planlama, Uygulama ve Değerlendirme. Elazığ Üniversitesi Kitapevi.
- GÜVEN, Turan., KIVANÇ. Erkut., YEL, Mustafa.**(2001). **Lise1 Biyoloji Ders Kitabı.** Ankara: Paşa Yayıncılık
- KAPTAN, Saim.** (1998). **Bilimsel Araştırma Ve İstatistik Teknikleri.** Ankara: Tekışık Web Ofset. 11. Baskı
- KARAKAYA, Şerafettin.** (2004) **Eğitimde Program Geliştirme Çalışmaları. Yeni Yönelimler.** Ankara: Asil Yayın Dağıtım
- KAYA, Ercan.** (2001). **Orta Öğretimde Biyoloji Öğretiminin Yapı Ve Sorunları (Erzurum Örneği).** Van: Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi).
- KEMERTAŞ, İsmet** (1999). **Uygulamalı Genel Öğretim Yöntemleri “Öğretimde Planlama Ve Değerlendirme”** İstanbul: Birsan yayınevi Geliştirilmiş 3. Baskı
- KOCA, Sibel.** (1999). **Orta Öğretimde Fizik Dersi Müfredat Programlarının Değerlendirilmesi ve Alternatif Bir Fizik Programı.** Ankara: Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)

KÜÇÜKAHMET, Leyla. (2000). **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme.** Ankara: Nobel Yayın Dağıtım. 11. baskı

KÜÇÜKAHMET, Leyla. (2005). **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme.** Ankara: Nobel Yayın Dağıtım. Geliştirilmiş 17. baskı

Milli Eğitim Bakanlığı. (1998) **Lise Biyoloji Dersi Öğretim Programı.** Karar Sayısı: 169.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2005). **Talim Terbiye Kurulu, Orta öğretimin yeniden yapılandırılması.** Karar Sayısı: 184

ÖZAT, Yaşar.S. (1997). **Orta Öğretimde Kimya Programlarının Değerlendirilmesi.** Ankara. Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi)

ÖZTÜRK, Ebru. (1999). **Lise Biyoloji Öğretim Programının Uygulanmasında Öğretmenin Rolü.** Ankara: ODTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)

PİRİÇDANE, Meryem (1997). **Sosyal Bilgiler Ders Programının Değerlendirilmesi.** Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

SELVİ, Kıymet. (1996). **Fen Lisesi Fen ve Matematik Öğretim Programlarının Değerlendirilmesi.** “Ankara Fen Lisesinde Bir İnceleme”. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi).

SÖNMEZ, Veysel. (2001). **Program Geliştirmede Öğretmen El kitabı.** Ankara: Anı Yayıncılık Geliştirilmiş 9. Baskı.

SÖNMEZ, Veysel. (2004). **Program Geliştirmede Öğretmen El kitabı.** Ankara: Anı Yayıncılık Geliştirilmiş 11. Baskı.

SÜMER, Ersin., SORAN, Haluk. (1991). Orta Öğretimde Biyoloji Programlarının Değerlendirilmesi. **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.** 1991. Sayı 6 s:241-257.

- TURAN, Emel.** (1996). **Orta Öğretimde Biyoloji Eğitiminin Yapı ve Sorunları.** İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- TYLER, Ralph. W.** (1950) **Basic Principles of Curriculum And Instruction.** Chicago And London . The University Of Chicago Press.
- VARIŞ, Fatma.** (1996). **Eğitimde Program Geliştirme Teori Ve Teknikleri.** Ankara: Aklım Yayıncılık
- YAKIŞAN, Mehmet.** (2002). **Lise 3. Sınıf Biyoloji Dersi Öğretim Programının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi.** Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- YAMAN, Melek.** (1998). **Türkiye’de Orta Öğretim Kurumlarında Biyoloji Eğitiminin Değerlendirilmesi.** Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi).
- YILMAZ, Miraç.** (1998). **Orta Öğretimde (Lise) Değişen Eğitim Sistemlerinin Biyoloji Dersine Etkileri.** Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi).

EKLER

Ek-1 Araştırmada Kullanılan Anket Örneği

Ek-2 Anketin Okullarda Uygulanmasına İlişkin İzin Belgesi